

**ANNEX DEL PROTOCOL MARC
PER A UNA INTERVENCIÓ COORDINADA
CONTRA LA VIOLÈNCIA MASCLISTA**

**Generalitat
de Catalunya**

Índex

Departament d'Acció Social i Ciutadania.....	2
- Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania	4
- Secretaria per a la Immigració.....	8
- Secretaria de Joventut.....	10
- Secretaria d'Infància i Adolescnència	13
- Institut Català de les Dones	19
Departament d'Educació.....	26
Departament de Governació i Administracions Públiques	44
Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació	53
Departament de Justícia	63
Departament de Medi Ambient i Habitatge	83
Departament de Salut	91
Departament de Treball.....	99
Vicepresidència	113

Departament d'Acció Social i Ciutadania

El Departament d'Acció Social i Ciutadania està integrat per diverses unitats orgàniques amb un paper important pel que fa a l'abordatge de la violència masclista, com és el cas de les següents:

- > Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania
- > Secretaria per a la Immigració
- > Secretaria de Joventut
- > Secretaria d'Infància
- > Institut Català de les Dones

EIX 1. PREVENCIÓ

Les estratègies preventives són impulsades i coordinades per l'Institut Català de les Dones, organisme autònom adscrit al Departament d'Acció Social i Ciutadania, en col·laboració amb les corresponents unitats orgàniques del mateix Departament d'Acció Social i Ciutadania, com també amb altres unitats de la resta de departaments de la Generalitat.

Els programes d'intervenció integral contra la violència masclista es configuren, d'acord amb l'article 80 de la Llei 05/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, com els instruments de planificació que ha d'aprovar el Govern, amb una vigència de quatre anys, amb l'elaboració prèvia de l'Institut Català de les Dones i juntament amb els departaments competents en cada cas.

En aquest sentit, el Programa per a l'abordatge integral de la violència contra les dones, que configurava el sisè eix del Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya (2005-2007), ja incorporava una línia estratègica dedicada exclusivament a la prevenció i la sensibilització amb relació a la violència masclista.

Per al període 2008-2011 es compta amb el Programa d'intervenció integral contra la violència masclista, que configura el sisè eix del Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya i que, en consonància amb la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, assigna un paper rellevant a les estratègies preventives i de sensibilització.

EIX 2. DETECCIÓ**EIX 3. ATENCIÓ**

A continuació es detallen diferents **serveis que són propis de l'àmbit competencial local**. Es tracta de serveis de proximitat amb la ciutadania que es configuren com a pilars fonamentals en el mapa dels recursos que intervenen en situacions de violència masclista. Resulta especialment important el seu paper en la prevenció, la detecció i una primera atenció d'aquestes situacions.

Serveis socials bàsics

El **sistema de serveis socials**, d'acord amb la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, està integrat pel conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions de titularitat pública i privada destinats a assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials.

Els **serveis socials bàsics** constitueixen el primer nivell del sistema públic de serveis socials i tenen un caràcter polivalent, comunitari i preventiu. Inclouen, entre d'altres, **els equips bàsics**. Aquests equips tenen un caràcter multidisciplinari i estan formats per professionals del treball social, l'educació social i la psicologia.

Amb relació a l'abordatge de la violència masclista, els serveis socials bàsics duen a terme actuacions per a la prevenció, la detecció i l'atenció d'aquestes situacions. Cal destacar, com a fonamental, el seu paper en la detecció de les situacions de violència masclista, ja que constitueixen una de les principals portes d'entrada al circuit d'intervenció integral de la violència masclista.

Serveis d'informació i atenció a les dones

D'acord amb la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista, els serveis d'informació i atenció a les dones són serveis d'informació, assessorament, primera atenció i acompanyament, si escau, amb relació a l'exercici dels drets de les dones en tots els àmbits relacionats amb llur vida laboral, social, personal i familiar. Es tracta de serveis de competència local que, tot i que no se centren exclusivament en la intervenció contra la violència masclista, tenen un paper en la detecció d'aquestes situacions. Sovint, també porten a terme actuacions de sensibilització comunitària, per tal de promoure canvis en l'imaginari social i facilitar eines per a la detecció i l'abordatge de la violència masclista.

Actualment, i amb l'entrada en vigor de la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, l'Institut Català de les Dones porta a terme una sèrie

d'intervencions per tal de donar suport tècnic i econòmic per al desenvolupament dels serveis d'informació i atenció a les dones i millorar l'atenció a les dones a través d'aquests serveis.

Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania

Missió

Liderar l'elaboració i el desenvolupament de la Xarxa d'atenció i recuperació integral per a les dones que es troben en situacions de violència masclista i les seves filles i fills a càrrec, a tots els territoris de Catalunya, en coordinació amb els ens locals.

EIX 3. ATENCIÓ

EIX 4. RECUPERACIÓ

Serveis d'atenció i d'acolliment d'urgències

Els serveis d'atenció i d'acolliment d'urgències són serveis especialitzats que han de facilitar acolliment temporal, de curta durada, a les dones que estan o han estat sotmeses a situacions de violència masclista, i si és el cas, a llurs filles i fills, per tal de garantir-ne la seguretat personal. Així mateix, han de facilitar recursos personals i socials que permetin una resolució de la situació de crisi.

Els serveis d'atenció i acolliment d'urgències han de prestar servei les vint-i-quatre hores tots els dies de l'any. L'estada en aquests serveis ha de tenir la durada mínima indispensable per activar recursos estables, que en qualsevol cas no pot ésser superior als quinze dies.

Serveis d'acolliment i recuperació

Els serveis d'acolliment i recuperació són serveis especialitzats, residencials i temporals que ofereixen acolliment i atenció integral per possibilitar el procés de recuperació i reparació a les dones i a les seves filles i fills a càrrec que requereixen un espai de protecció a causa de la situació de risc motivada per la violència masclista, i vetllen per la seva autonomia.

L'accés a un servei d'acolliment s'efectua mitjançant la proposta dels serveis socials d'atenció primària dels ens locals, els serveis d'informació i atenció a les dones o el serveis d'atenció especialitzada, conjuntament amb la Unitat de Violència Familiar de la Secretaria de Polítiques

Familiars i Drets de Ciutadania, partint de la valoració de la necessitat, de la idoneïtat del recurs i de l'acceptació voluntària per part de la dona.

Serveis d'acolliment substitutori de la llar

Els serveis d'acolliment substitutori de la llar són habitatges socials que actuen com a substitució de la llar i que permeten a les dones i llurs infants l'accés a un habitatge amb un mínim suport professional especialitzat per facilitar la plena integració sociolaboral de les dones que pateixen situacions de violència.

L'accés a un servei d'acolliment s'efectua mitjançant la proposta dels serveis socials d'atenció primària dels ens locals, els serveis d'informació i d'atenció a les dones o els serveis d'atenció especialitzada, conjuntament amb la Unitat de Violència Familiar de la Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania, partint de la valoració de la necessitat, de la idoneïtat del recurs i de l'acceptació voluntària per part de la dona.

Serveis d'intervenció especialitzada

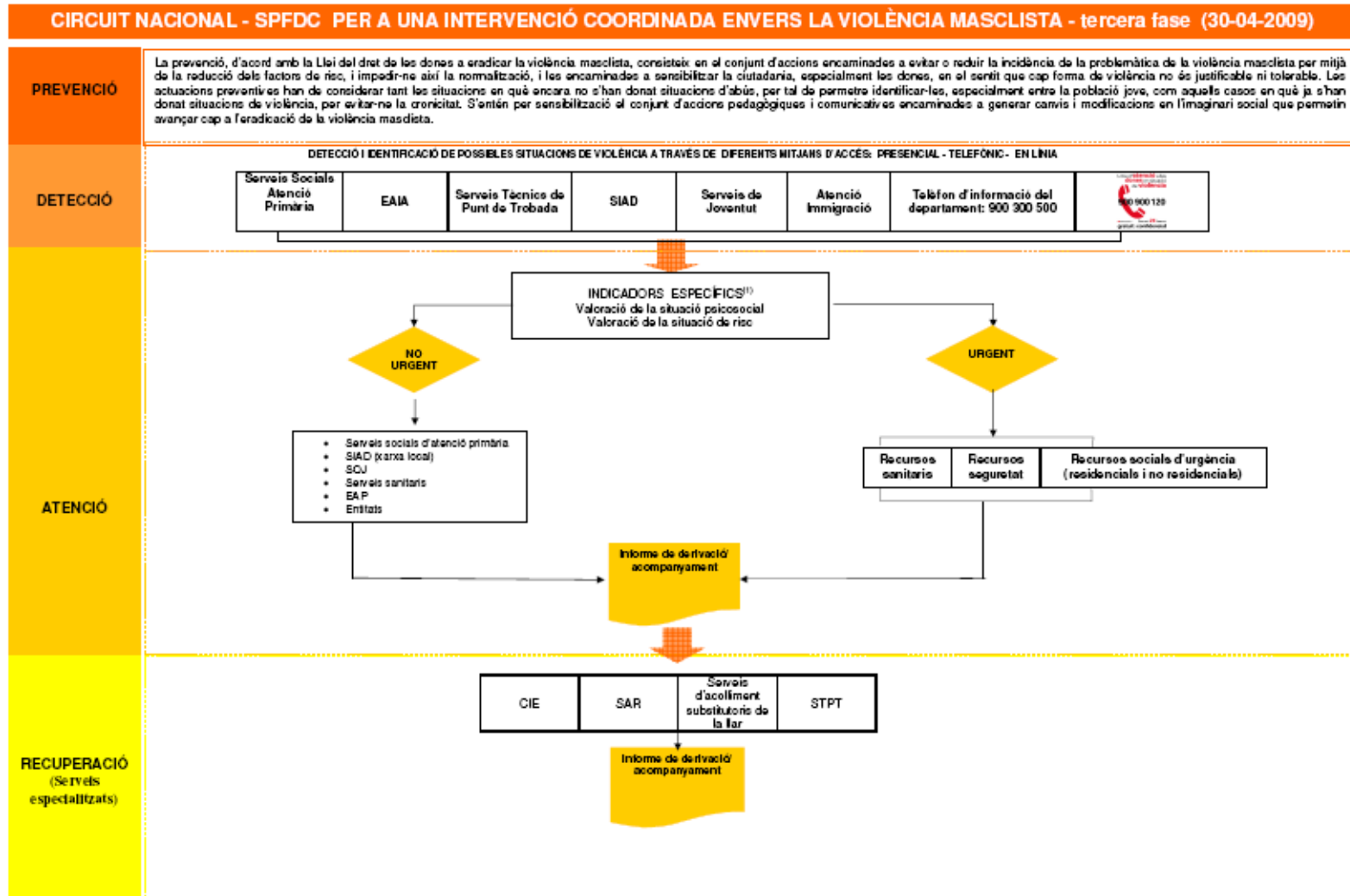
Els serveis d'intervenció especialitzada són serveis especialitzats que ofereixen una atenció integral i recursos al procés de recuperació i reparació de les dones que han estat o estan en situació de violència masclista i de les seves filles i fills a càrrec. Així mateix han d'incidir en la prevenció, sensibilització i implicació comunitària.

L'accés als serveis d'intervenció especialitzada s'efectua a iniciativa de la mateixa dona i mitjançant la derivació per part dels diferents serveis de la xarxa territorial: serveis socials d'atenció primària, serveis de salut d'atenció primària, la Xarxa d'atenció i recuperació integral per a dones en situació de violència, les associacions de dones, les mateixes dones o altres unitats que des de la Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania es puguin determinar.

Serveis tècnics de punt de trobada

Els serveis tècnics de punt de trobada són uns serveis destinats a atendre i prevenir, en un lloc neutral i transitori i en presència de personal qualificat, la problemàtica que sorgeix en els processos de conflictivitat familiar i, en concret, en el compliment del règim de visites de les filles i fills establert per als supòsits de separació o divorci dels progenitors o per als supòsits d'exercici de la tutela per part de l'Administració pública, amb la finalitat d'assegurar la protecció del i la menor.

L'accés als serveis tècnics de punt de trobada s'efectua mitjançant la remissió de la resolució judicial o una ordre administrativa a la Unitat d'Actuacions en Matèria de Violència Familiar per part dels organismes derivants.

Secretaria per a la Immigració**Missió**

Liderar la direcció, la planificació i l'execució de les polítiques de gestió de la immigració de la Generalitat i garantir a les dones immigrades en situació de violència, i a llurs filles i fills, la detecció, la informació i la derivació als recursos existents a la Xarxa d'atenció i recuperació integral per a les dones en situacions de violència masclista.

EIX 1. PREVENCIÓ**Protocol d'actuacions per prevenir la mutilació genital femenina**

El febrer del 2008 es va presentar la segona edició d'aquest protocol, una publicació que té per objectiu establir un pla d'acció contra la pràctica de l'ablació.

Aquest protocol és un instrument de treball, d'assessorament i d'informació àgil i útil, adreçat als diversos professionals implicats, que presenta una sèrie de recomanacions i propostes d'intervenció en l'àmbit de la salut, dels serveis socials, dels centres docents, dels cossos de seguretat i de les entitats.

EIX 2. DETECCIÓ**EIX 3. ATENCIÓ****Servei d'ajut telefònic per a professionals de l'Administració**

El servei "Ajut Immigració" s'adreça, bàsicament, al personal dels ajuntaments, consells comarcals i de la mateixa Generalitat que, per raó de la seva feina, es relaciona diàriament amb les persones immigrades. Els proporciona assessorament jurídic per tal de resoldre els diferents dubtes que se'ls puguin plantejar en temes de dret d'estrangeria i altres de relacionats. L'horari d'atenció d'aquest servei és de dilluns a divendres de

**Ajut Immigració
93 215 40 23**

9.00 a 15.00 hores.

Servei d'informació general sobre immigració

El servei "012 Immigració", adreçat a tota la ciutadania, es presta mitjançant el telèfon d'atenció ciutadana de la Generalitat.

El servei dona resposta a tota mena de dubtes jurídics sobre estrangeria, com també a les qüestions sobre empadronament, funcionament dels sistemes sanitari i educatiu, associacionisme, cursos de llengua, entre altres temes sobre la integració a Catalunya. El servei està estructurat en dos nivells d'atenció: un primer nivell, més bàsic, que atén les 24 hores del dia, 7 dies a la setmana; i un segon nivell, més especialitzat, que atén de dilluns a divendres, de 9.00 a 17.00 hores.

Com a aspectes més destacables en relació amb la violència masclista, la darrera reforma de la LOEX, estableix els articles 19.2 i 31.bis.

Art. 19.2, cònjuges reagrupades víctimes de violència de gènere: podran obtenir una autorització de residència i treball independent, malgrat no disposar de recursos econòmics, des del moment en què es dicti al seu favor una ordre de protecció o informe del Ministeri Fiscal que indiqui l'existència d'indis de violència de gènere.

Art. 31.bis, residència temporal i treball de dones estrangeres víctimes de violència de gènere: les dones estrangeres víctimes de violència de gènere, amb independència de la seva situació administrativa, podran obtenir una autorització de residència i treball per circumstàncies excepcionals, a partir del moment en què es dicti una ordre de protecció a favor seu o informe del Ministeri Fiscal que indiqui l'existència d'indis de violència de gènere. L'autorització per circumstàncies excepcionals no es resoldrà fins que conclouï el procediment judicial, tot i que mentrestant sí que se li podrà assignar de manera provisional una autorització de residència i treball (en el cas de dones que es trobin en situació irregular se suspendran els expedients administratius sancionadors incoats fins a la

resolució del procediment penal).

En les situacions de violència masclista, si l'equip que atén el telèfon creu que la situació és complexa i requereix una intervenció que va més enllà de la sol·licitud d'informació, el més adient és derivar la persona cap a la línia d'atenció telefònica especialitzada (**900 900 120**) i cap a altres serveis.

Atenció al públic de la Secretaria per a la Immigració

Espai de contacte directe amb dones immigrades i catalanes retornades i possible mitjà d'identificació de situacions d'abusos.

Secretaria de Joventut

Missió

Liderar, en l'àmbit de la direcció, la planificació i l'execució de la política juvenil de la Generalitat, la realització d'actuacions difusores, informatives i formatives en el marc de la prevenció i la detecció de la violència masclista adreçades a tota la població jove.

L'objectiu és generar canvis i modificacions en l'imaginari social per tal que cap forma de violència no sigui justificada ni tolerada i, al mateix temps, garantir a les dones joves en situació de violència la informació, la detecció i la derivació als recursos existents a la Xarxa d'atenció i recuperació integral per a les dones en situacions de violència masclista.

EIX 1. PREVENCIÓ

Programa "Talla amb els mals rotllos"

Talla amb els mals rotllos és un programa de sensibilització i prevenció de la violència masclista dirigit a adolescents i joves, que té el seu origen en la campanya mediàtica "Talla amb els mals rotllos", presentada l'any 2004 dins el marc del Dia Internacional contra la Violència vers les Dones, fruit de la col·laboració entre la Secretaria de Joventut, l'Institut Català de les Dones i el Departament d'Educació.

Les línies d'intervenció del programa són:

- **Cursos de formació per a agents de prevenció de relacions abusives.** Formació **gratuïta** adreçada a persones **joves entre 21 i 29 anys** amb la qual es pretén, a través de la participació activa i crítica, relacionar el fenomen de les relacions abusives amb la construcció de les identitats de gènere i el procés d'autonomia de les dones, conèixer les principals perspectives d'anàlisi del fenomen de les violències vers les dones i dissenyar i implementar accions educatives que tinguin com a objectiu la prevenció de relacions d'abús en la població adolescent i juvenil.

La **finalitat** és crear una **xarxa** de formadors i formadores arreu del territori català que actuïn des de la vessant preventiva com a **agents actius en la lluita contra la violència masclista** impartint tallers a centres d'educació formal i no formal i a entitats juvenils.

Les **sessions de formació** estan coordinades per una entitat referent al territori en temes de gènere i prevenció de la violència masclista, i consten de **48 hores de continguts teòrics i pràctics i 5 hores de pràctiques** en un centre educatiu supervisades per l'entitat formadora.

Els **continguts** de les sessions giren entorn les **identitats de gènere** (estereotips, relacions de poder, relacions igualitàries), **el concepte d'amor** (idealització, mites, rols assumits) i el fenomen de les **relacions abusives** (violència, models relacionals, recursos, etc.).

- **Tallers de prevenció de relacions abusives en espais d'educació formal i no formal.** Espais formatius adreçats a joves d'entre 14 i 17 anys amb la finalitat de reconèixer i promoure valors, actituds i models relacionals igualitaris entre les persones des de la perspectiva de la coeducació, i contribuir a desenvolupar una postura personal crítica i activa que ajudi a detectar possibles situacions d'abús i violència en les relacions afectives.

Els tallers els poden sol·licitar centres de secundària, entitats juvenils, casals de joves, ajuntaments, etc., que estiguin interessats en treballar la prevenció de les relacions abusives, i seran impartits per les persones joves formades com a agents de prevenció de relacions abusives.

EIX 2. DETECCIÓ**EIX 3. ATENCIÓ****Xarxa catalana de serveis d'informació juvenil**

La [xarxa catalana de serveis d'informació juvenil](#) està formada pel conjunt d'equipaments adreçats a les persones joves que ofereixen informació, orientació, assessorament, acompanyament i tramitació de serveis en qualsevol àmbit del seu interès de manera gratuïta.

La dotació d'aquestes infraestructures d'eines i recursos permet proporcionar un servei integral als i les joves amb l'objectiu final d'oferir un espai de referència en el qual resoldre tot allò que necessiten de manera personalitzada i adaptada a les necessitats individuals, garantint l'anonimat de les persones usuàries i la confidencialitat de la informació facilitada.

Els serveis d'informació juvenil s'adrecen principalment a joves d'entre 16 i 29 anys, tot i que segons les temàtiques el ventall d'edats pot fluctuar entre els 12 i els 35 anys.

La xarxa de serveis d'informació juvenil s'incorpora dins el protocol de violència masclista com una eina per a la **sensibilització i difusió** de la informació, recursos, campanyes i serveis que es porten a terme entorn d'aquest fenomen.

També, atès que els serveis d'informació són espais de contacte directe i personalitzat amb els i les joves, es configuren com una eina molt important per a la **detecció** de possibles situacions d'abús, i per tant, són un espai per garantir la informació, la detecció i la derivació als recursos existents a la Xarxa d'atenció i recuperació integral per a les dones en situacions de violència masclista.

La xarxa de serveis d'informació està formada per **312 serveis: 302 punts d'informació juvenil i 10 oficines d'emancipació juvenil** distribuïts arreu del territori de Catalunya.

Secretaria d'Infància i Adolescència

Missió

Dissenyar les polítiques d'infància i adolescència donant una visió integral de totes les actuacions que es fan en aquest àmbit des de totes les administracions i agents socials per assegurar l'exercici dels drets dels infants, per tant, el dret a viure lliure de violència masclista, i proporcionar les oportunitats de participació a la societat i d'exercici de ciutadania activa a tota la infància i l'adolescència.

Àrees de la Secretaria d'Infància

La Secretaria d'Infància i Adolescència està composta per les àrees següents:

Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)

Promou el benestar de la infància i l'adolescència en alt risc de marginació social, amb l'objectiu de contribuir al seu desenvolupament personal. També exerceix la protecció i tutela dels infants i adolescents menors d'edats desemparats, alguns dels quals han viscut directament o indirectament situacions de violència masclista, i es responsabilitza de la seva guarda en els supòsits que estableix la llei.

Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció (ICAA)

Facilita el recurs de família aliena per als nens i nenes que es troben en situació de desemparament, alguns dels quals com a conseqüència de la necessitat de protecció generada directament o indirectament per la violència masclista, i en els casos en què la situació personal del nen o nena aconsellin l'aplicació d'aquesta mesura.

Àrea de Suport al Jove Tutelat i Extutelat (ASJTET)

Ofereix al jovent d'entre 16 i 21 anys sense recursos propis, familiars o laborals i amb un perfil determinat, que entre altres indicadors de desemparament han patit les conseqüències de la violència masclista, un suport tècnic i educatiu en els àmbits de l'habitatge, la inserció laboral, el seguiment socioeducatiu i psicològic, el suport afectiu, l'assessorament continuat i el suport econòmic i jurídic amb l'objectiu que assolixin una plena inserció social i laboral.

PROTOCOLS D'ACTUACIÓ

Protocol marc d'actuació en casos d'abusos sexuals i altres maltractaments greus a menors. La finalitat del protocol és assegurar una coordinació eficaç entre les diferents institucions implicades i afavorir, sense minva de les garanties processals, assistencials i de protecció, que les actuacions que es duguin a terme amb l'infant siguin només les estrictament necessàries per tal d'evitar la repetició de diligències que puguin afectar la seva situació emocional.

Protocol d'actuació clínicoassistencial de maltractaments aguts a la infància: La finalitat és facilitar la detecció d'un nen/a amb maltractament que és atès en un servei d'urgències i assegurar-ne la protecció després de l'alta hospitalària, a més de millorar la coordinació entre les diferents institucions que hi estan implicades. Va acompanyat d'un sistema de registre únic de maltractaments infantils. Realitzat entre el Departament d'Acció Social i Ciutadania (anteriorment Benestar i Família) i el Departament de Salut.

EIX 1. PREVENCIÓ

Creació de l'Observatori dels Drets de la Infància i l'Adolescència, com un òrgan col·legiat, assessor i consultiu de la Generalitat en matèria de drets de la infància a Catalunya, en el qual participen entitats públiques, privades i persones expertes en l'àmbit de la infància i l'adolescència; es defineix com un instrument específic per contribuir de manera eficaç a la divulgació, foment, respecte i garantia dels drets de la infància i l'adolescència. De manera especial es potencien el drets de participació dels infants i adolescents sense cap mena de distinció.

Formació adreçada a les educadores i educadors dels centres residencials d'acció educativa (CRAE) i especialment a les persones que atenen població adolescent/jove, als educadors i les educadores dels EAIA i al personal tècnic de la DGAIA: "Introducció a l'apoderament des de la perspectiva de gènere en el treball amb les noies tutelades". Organitzat conjuntament amb l'ICD. El seu objectiu és introduir el marc conceptual sobre l'apoderament i la perspectiva de gènere, com també aportar eines i estratègies per treballar l'apoderament des d'aquesta perspectiva amb les noies tutelades.

EIX 2. DETECCIÓ**EIX 3. ATENCIÓ****DESCRIPCIÓ DELS RECURSOS, SERVEIS I EQUIPS**

Servei especialitzat d'atenció a la infància i l'adolescència i a les seves famílies: Convenis amb ens locals (ajuntaments i/o consells comarcals) per a la gestió del SEAIA (Servei d'Atenció a la Infància i l'Adolescència). Aquest servei es presta des dels equips d'atenció a la infància i adolescència (EAIA), que són equips multiprofessionals de funcionament interdisciplinari, distribuïts territorialment, que tenen com a objectius la prevenció, diagnòstic, tractament i seguiment dels infants en risc de desemparament o en situació de desemparament i de llurs famílies. Format per quatre professionals (composició mínima) de diferents disciplines: psicologia, pedagogia, treball social i educació social.

EVAMI, Servei de Valoració de Maltractaments Infants. Aquest servei es presta des dels equips de valoració de maltractaments infantils, integrats per professionals de la psicologia i el treball social. Aquests equips assessoren, valoren els casos i informen dels casos de maltractament infantil, alguns dels quals són compatibles amb situacions de violència masclista o sospita de violència masclista notificades a l'organisme competent des de l'àmbit sanitari.

UDEPMI, Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil. Servei d'atenció urgent, ubicat a les dependències de la DGAIA, per atendre els casos d'abusos i/o maltractaments, alguns dels quals s'han originat com a conseqüència de la violència masclista, detectats pel sistema de salut o altres.

És un servei d'atenció telefònica permanent, centralitzat per a tot Catalunya, adreçat especialment a tots els serveis sanitaris, però no exclusivament. Té a la seva disposició els diferents equips EVAMI, descentralitzats pel territori.

Programa "Infància respon":

Telèfon de la infància. Atenció telefònica permanent i gratuïta de trucades relatives preferentment a diferents situacions de risc de menors, entre d'altres, les situacions de violència masclista. Per posar-se en contacte amb el telèfon de la infància cal marcar el número gratuït 900 300 777, el

qual està connectat i vinculat directament a la Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI).

EIX 4. RECUPERACIÓ

DESCRIPCIÓ DELS RECURSOS, SERVEIS I EQUIPS

Servei de centres d'acolliment: Serveis residencials d'estada limitada i transitòria, que tenen per objecte fer l'observació i el diagnòstic de la situació de desemparament o risc de desemparament de menors respecte de llurs familiars quan un dels indicadors que porten a demanar l'ingrés en un centre d'aquestes característiques és compatible amb la detecció de situacions vinculades a la violència masclista, sempre que no es consideri perjudicial per a l'infant la separació de l'altre progenitor, per tal d'elaborar la corresponent proposta de mesura, quan és impossible o inconvenient fer l'estudi en el territori.

Servei de centres residencial d'acció educativa: Serveis d'acolliment residencial per a la guarda i educació dels seus usuaris i usuàries tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAIA), on resideixen temporalment amb la mesura administrativa d'acolliment simple en institució. Algun dels indicadors de desemparament que justifica l'adopció d'aquesta mesura pot estar vinculat a la violència masclista, sempre que no es consideri perjudicial per a l'infant la separació de l'altre progenitor.

PROGRAMES DEPENDENTS DE L'ASJTET

Adreçats a joves entre 16 i 21 anys que, entre altres indicadors de desemparament, hagin estat víctimes de violència masclista i necessitin la intervenció de l'entitat de protecció a la infància. Són joves sense recursos propis, familiars o laborals i amb un perfil determinat, que precisen un suport tècnic i educatiu en els àmbits de l'habitatge, la inserció laboral o de suport econòmic i jurídic amb l'objectiu que assoleixin una plena inserció social i laboral.

Programa de SEGUIMENT SOCIOEDUCATIU

Aquest programa dona suport principalment a les persones joves que es troben acollides en recursos d'habitatge. No obstant això, hi pot incorporar joves que estiguin dins de qualsevol altre programa de l'ASJTET, o plantejat com a recurs únic (no complementari d'altre), ofereix a qualsevol jove reforç, suport i recolzament en l'àmbit de la seva autonomia en igualtat de condicions, sense cap mena de distinció per raó de sexe o d'altres.

Programes d'HABITATGE

Aquests programes es duen a terme majoritàriament mitjançant entitats col·laboradores i ofereixen a les persones joves d'un determinat perfil la possibilitat de residir en pisos o residències assistides, amb l'objectiu de finalitzar el seu procés educatiu i assolir l'autonomia, independència i la inserció laboral, ja sigui com a continuació del seu procés o com a alternativa a aquest si es valora més adient.

Programa de SUPORT PSICOLÒGIC I SUPERVISIÓ

El seu objectiu és oferir un suport o orientació psicològica als joves integrats en qualsevol dels altres programes de l'ASJTET per poder superar problemàtiques concretes que puguin suposar un bloqueig en el procés d'autonomia del o la jove. La participació en aquest programa es basa en l'atenció individualitzada de suport o tractament psicològic.

D'altra banda, aquest programa ofereix a les i els professionals de les entitats que treballen en pisos assistits supervisió i assessorament de treball en casos concrets. Des de l'Àrea de Suport es facilita aquesta opció a partir de les reunions ordinàries de suport i coordinació mensuals amb les entitats.

Programa d'INSERCIÓ SOCIOLABORAL

Dóna servei a joves de 16 a 21 anys. Els objectius principals d'aquest programa són millorar les seves competències professionals per tal que tinguin accés a un lloc de treball que augmenti la possibilitat de tenir una font estable d'ingressos per cobrir les necessitats bàsiques (habitatge i alimentació).

Programes d'AJUTS ECONÒMICS

L'objectiu d'aquests programes és proporcionar a les persones joves majors d'edat extutelades ingressos econòmics que els permetin desenvolupar el seu projecte d'autonomia i independència de manera progressiva. Sempre ha d'anar lligat al Pla de treball individual i comptar amb el seguiment d'un/a professional.

Els ajuts poden provenir de:

- Ajut per desinternament.

- Beca salari vinculada a activitats formatives.
- Prestació per a joves extutelats prevista per la Llei de prestacions econòmiques.
- El PIRMI a proposta dels serveis socials, vinculat a un pla de treball aprovat i supervisat per l'ASJTET fins al seu tancament.

Programa d'ACOMPANYAMENT JURÍDIC

L'objectiu és donar, mitjançant un/a jurista social, assessorament, acompanyament jurídic i mediació, atenent de forma propra i efectiva les qüestions plantejades i fent un seguiment individualitzat dels casos, prioritàriament als àmbits de:

- Estrangeria (orientació, tramitació, documentació, autoritzacions, permisos, etc.), mediació amb l'empresariat, persones gestores i altres agents.
- Matèria penal (infraccions, procediments per faltes, delictes, etc.), seguiment de l'execució i mesures alternatives, etc.
- Matèria civil: nacionalitat, incapacitacions i altres qüestions que afectin majors d'edat extutelats.
- Mediació entre el jovent, amb professionals, famílies, empresariat o altres agents socials.
- Suport i seguiment de les qüestions jurídiques en qualsevol altre àmbit que plantegin els professionals de l'equip de l'Àrea de Suport als Joves o de les entitats col·laboradores.

Institut Català de les Dones

Missió

L'Institut Català de les Dones ha d'impulsar l'elaboració i la implementació de les polítiques interdepartamentals amb relació a la violència masclista i actuar com a òrgan coordinador d'aquestes polítiques. També ha de proposar i consensuar el marc teòric i les línies generals en què s'ha d'inscriure tot el ventall d'actuacions dels diferents departaments i portar a terme tasques d'assessorament específic quan sigui necessari. Així mateix, ha d'impulsar la formació i la capacitat adequada dels i les professionals als territoris.

EIX 1. PREVENCIÓ

L'Institut Català de les Dones, mitjançant els programes d'intervenció integral contra la violència masclista, de caràcter quadriennal, desenvolupa estratègies de prevenció i sensibilització en tots els àmbits de la violència masclista, entre les quals destaquen:

- > Impulsar la recerca en tots els àmbits relacionats amb la violència masclista.
- > Difondre les diferents formes i àmbits en què es produeix la violència masclista i les greus conseqüències que aquest problema social comporta, per tal que totes les persones puguin identificar precoçment qualsevol situació de violència.
- > Promoure i impulsar actuacions per a la prevenció de les actituds abusives entre la població jove que facilitin la identificació de les causes d'aquestes actituds i fomentin els valors de la cultura de la pau i la no-violència en les relacions interpersonals.
- > Elaborar i facilitar eines que permetin identificar la violència masclista en situacions específiques.
- > Consolidar, millorar i ampliar les estratègies d'informació que facilitin a les dones el coneixement dels drets que els corresponen i dels serveis que integren la Xarxa d'atenció i recuperació integral a les dones en situació de violència masclista.

Programa “Talla amb els mals rotllos”

“Talla amb els mals rotllos” és un programa de sensibilització i prevenció de les violències vers les dones, dirigit a adolescents i joves, impulsat per l'Institut Català de les Dones, la Secretaria de Joventut i el Departament d'Educació.

Les línies d'intervenció del programa són la formació de formadors i formadores, la realització de tallers de prevenció en espais juvenils i la facilitació de recursos per intervenir amb adolescents i joves.

Exposicions itinerants contra la violència masclista

L'Institut Català de les Dones posa a l'abast d'associacions de dones, ens locals, biblioteques, centres educatius i altres entitats i institucions un seguit d'exposicions que tenen com a objectiu final la prevenció i l'eradicació de la violència masclista, mitjançant la sensibilització de la ciutadania. Actualment es disposa de les següents exposicions.

Tallers “Eines de participació”

L'Institut Català de les Dones ofereix diversos tallers gratuïts a associacions i entitats per divulgar eines formatives i metodològiques que facilitin l'adequació del teixit associatiu de dones a les necessitats de la societat actual i per impulsar l'increment de la participació social i política de les dones.

Per tal d'incidir en la prevenció de la violència masclista, en el marc dels tallers “Eines de participació”, s'ha creat un taller anomenat “La violència en les relacions de parella”. Aquest taller té com a objectiu facilitar un espai de debat sobre les característiques dels comportaments abusius en la vida quotidiana i en les relacions de parella.

Conferències per a les AMPA

L'Institut Català de les Dones disposa de diverses conferències adreçades a les associacions de pares i mares d'alumnes de Catalunya que tracten sobre diverses temàtiques relacionades amb els àmbits d'actuació de l'ICD, entre les quals es troben les conferències per a la prevenció de la violència masclista.

Subvencions a universitats

L'Institut Català de les Dones atorga subvencions, amb caràcter bianual, per a la realització de treballs de recerca relacionats amb la violència masclista i per a la realització d'activitats formatives.

Subvencions a entitats

L'Institut Català de les Dones atorga subvencions anuals per a l'execució de projectes i serveis destinats a l'abordatge de la violència masclista.

EIX 2. DETECCIÓ**EIX 3. ATENCIÓ****Línia d'atenció a les dones en situació de violència**

La línia d'atenció a les dones en situació de violència és un servei gratuït i confidencial que informa, assessora i facilita l'expressió i/o la denúncia dels casos de violència masclista, sigui quina sigui la seva forma de manifestació. Les persones que accedeixin al servei poden expressar-se en català, castellà, anglès, francès, alemany, italià, rus, àrab, romanès, croat i xinès (mandari).

El servei compta amb professionals, advocades i psicòlogues, que atenen els casos de manera especialitzada i que poden contactar amb serveis d'emergència si és necessari. Funciona durant les 24 hores del dia i atén les demandes relacionades amb qualsevol forma de situació de violència contra les dones:

- > Peticions d'informació efectuades per dones que viuen situacions de violència.
- > Peticions d'informació sobre els recursos existents a Catalunya en matèria d'assistència en casos de violència masclista.
- > Sol·licituds d'assessorament sobre possibles actuacions davant d'una situació de violència masclista, procedents de particulars o professionals.

Aquest servei també atén consultes realitzades a través del correu electrònic 900900120@gencat.cat i del xat accessible des de la pàgina web de l'Institut Català de les Dones: <http://web.portal.cat/icdona/>.

Oficines d'informació

Les oficines d'informació són el punt de trobada entre l'Institut Català de les Dones i les dones o entitats de dones que demanen informació sobre qualsevol matèria (sanitària, laboral, habitatge, de serveis i recursos, etc.).

Des d'aquestes oficines es presta la informació o es deriva cap a les entitats i organismes responsables. A més, són els espais en què s'ofereix el Servei d'Atenció Psicològica i el Servei d'Assessorament Jurídic.

Servei d'Atenció Psicològica

L'Institut Català de les Dones ofereix un servei presencial i gratuït d'atenció psicològica, en col·laboració amb el Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya, per tal d'orientar i assessorar les dones que ho necessitin i, de manera especial, les que passen per situacions de violència. Aquest servei s'ofereix com a resposta puntual i d'orientació a altres recursos, si és necessari.

Les psicòlogues atenen a les oficines d'informació de l'Institut Català de les Dones, prèvia cita concertada telefònicament des de les oficines. Aquest servei també s'ofereix, a través de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, a les dones que es troben o han passat per una situació de violència i que, a més, intervenen en un procediment judicial.

Servei d'Assessorament Jurídic

L'Institut Català de les Dones ofereix a les dones un servei presencial i gratuït d'assessorament jurídic que assessora i orienta sobre assumptes jurídics d'interès per a les dones, principalment sobre temes de separacions, custòdies d'infants, incompliments de pensions i règims de visites, agressions sexuals i violència masclista.

El servei d'assessorament jurídic també inicia els tràmits per a l'obtenció de la justícia gratuïta en tots els temes jurídics sobre els quals les dones necessitin obtenir una defensa dels seus drets.

Aquest servei es duu a terme a les seus de les oficines de l'Institut Català de les Dones, prèvia cita concertada telefònicament a les mateixes oficines.

Servei d'Intervenció en Situacions de Crisi

L'Institut Català de les Dones compta amb un equip extern de professionals de la psicologia especialitzat en el suport a les famílies i a la comunitat en casos de mort o lesions molt greus en l'àmbit de violència masclista.

Aquest servei està a disposició del tots els municipis i consells comarcals i ofereix una atenció psicològica immediata, de durada limitada, orientada a minvar l'impacte del succés traumàtic per a la mateixa dona i el seu entorn més immediat, per tal de facilitar el seu procés de recuperació. Aquestes intervencions es duen a terme a petició dels ens locals, sempre previ consentiment de la dona agredida o del seu entorn familiar.

Per tal de treballar coordinadament amb els serveis locals també es duen a terme actuacions de derivació i s'ofereix suport als i les professionals implicats en l'ajuda a la dona i la seva família.

Aquest servei també inclou l'oferiment de xerrades i altres intervencions comunitàries amb entitats i associacions del municipi o comarca, per actuar en la prevenció de la violència masclista a través de la sensibilització social.

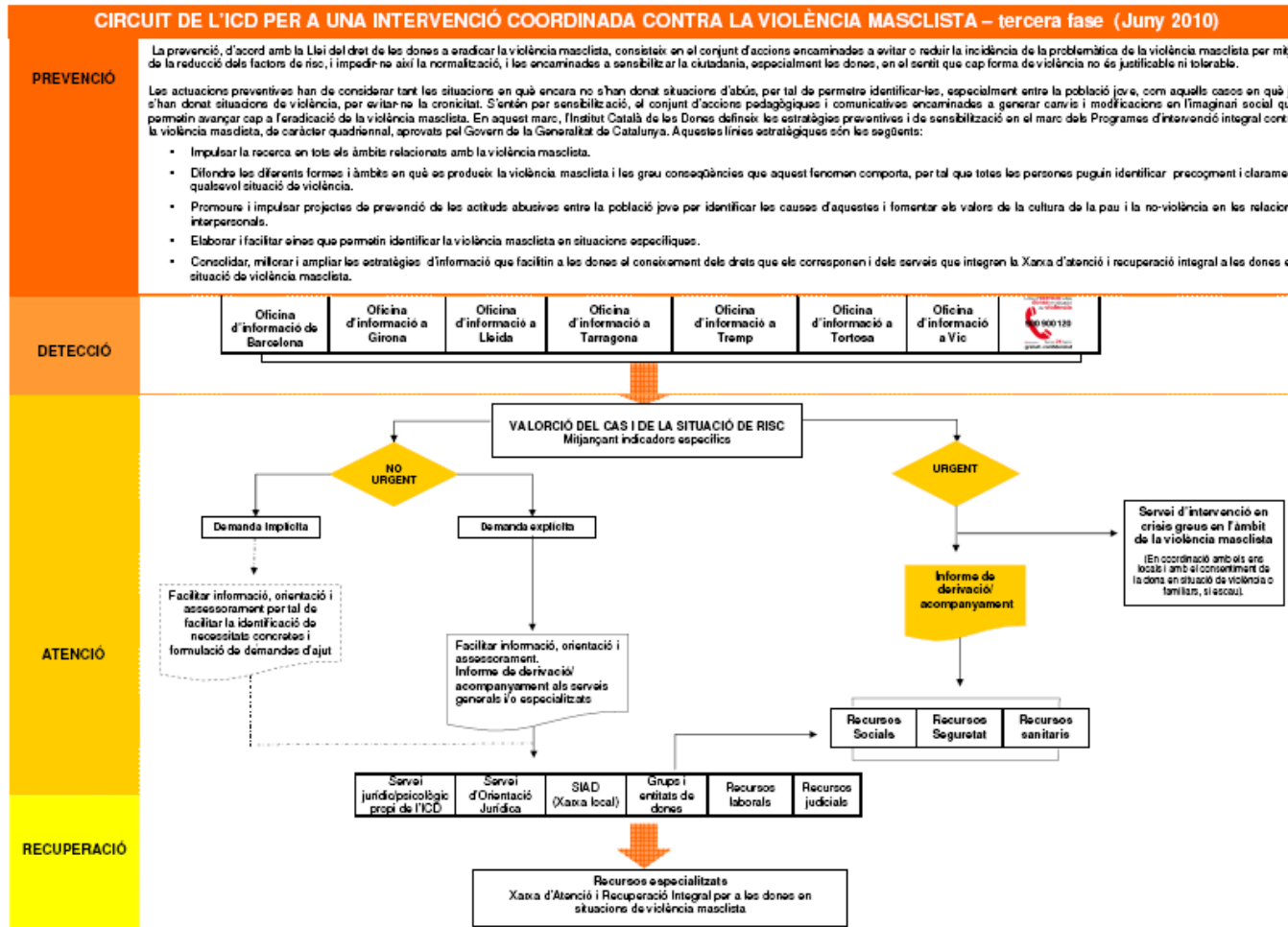
**SERVEI D'INTERVENCIÓ
EN CRISIS GREUS EN
L'ÀMBIT DE LA
VIOLÈNCIA MASCLISTA**

 Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

Amb la col·laboració de:

Atenció mèdico-psico-social per a víctimes de
violència, tortura i violacions dels Drets Humans

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

El Departament d'Educació ha de liderar, en l'àmbit del sistema educatiu, el discurs pedagògic que ha de regir la prevenció de la violència masclista, definir les línies conceptuals i metodològiques dels currículums educatius i elaborar estratègies globals i particulars de caire preventiu.

Les polítiques de sensibilització i rebuig de la violència envers les dones són valuoses eines de prevenció de la violència, potencien la reflexió i l'autocrítica dels models patriarcals i generen consciència sobre la necessitat de crear nous models socials de masculinitat i de feminitat.

EIX 1. PREVENCIÓ

La prevenció de les violències dins de l'àmbit educatiu es relaciona amb el treball desenvolupat a cada centre amb el [Pla integral de polítiques de gènere i d'igualtat d'oportunitats 2008-2011](#), el Pla d'acció tutorial, el Pla de convivència i el Pla educatiu d'entorn, amb la participació en el Programa de mediació, el Programa de coeducació i a través d'accions educatives per promoure el diàleg, la mediació i la resolució positiva dels conflictes, comprendre i respectar la igualtat i valorar la diferència, promoure la igualtat d'oportunitats entre nenes i nens, noies i nois, l'ús d'un llenguatge inclusiu i el rebuig a la violència lingüística, entre d'altres.

Personal docent

- > Contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats per adquirir habilitats en la resolució pacífica de conflictes, per relacionar-se amb les altres persones de forma pacífica, per conèixer, valorar i respectar la igualtat d'oportunitats d'homes i dones i per comprendre i respectar la igualtat entre sexes, a l'educació infantil, educació primària i educació secundària.
- > Contribuir a desenvolupar en l'alumnat la capacitat per consolidar la maduresa personal, social i moral, que permeti actuar de manera responsable i autònoma, així com analitzar i valorar críticament les desigualtats de sexe i fomentar la igualtat real i efectiva entre homes i dones al llarg de totes les etapes educatives.
- > Contribuir al desenvolupament de les capacitats afectives de l'alumnat en tots els àmbits de la personalitat i en la manera de relacionar-se amb les altres persones, com també

promoure una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol mena i als estereotips sexistes.

- > Afavorir un desenvolupament de l'autonomia i de les capacitats de comunicació de l'alumnat per tal que pugui participar de manera positiva en el seu entorn proper, relacionar-se amb els i les altres; rebutjar qualsevol tipus de violència –inclosa la violència masclista–, prejudicis de qualsevol tipus, comportaments sexistes (educació per a la ciutadania i drets humans) i pugui identificar situacions de desigualtat d'oportunitats per raó de gènere, tot coneixent els mitjans de prevenció i protecció.

Serveis educatius

- > Facilitar assessorament, informació, formació i materials als centres, al professorat, l'alumnat i les famílies sobre prevenció de violències.
- > Coordinar-se amb els serveis de salut, serveis socials i entitats de l'entorn.

Formen part dels serveis educatius:

Serveis educatius - CRP	Centre de Recursos Pedagògics (CRP)
	<ul style="list-style-type: none">> Oferir recursos als centres i al professorat per tal que disposin de material específic sobre prevenció de la violència masclista i coeducació.> Donar assessorament pedagògic sobre coeducació i resolució positiva de conflictes.> Catalogar els recursos educatius locals i comarcals relacionats amb l'atenció a les dones i la violència masclista i facilitar-ne l'ús per part del professorat.> Coordinar i organitzar l'execució i el seguiment de les activitats de formació permanent del professorat.> Col·laborar en la detecció de les necessitats de formació i en l'elaboració de propostes per satisfer les necessitats entorn de la coeducació i la prevenció de violències.
	Professionals
	<ul style="list-style-type: none">> Personal dels centres de recursos pedagògics (CRP).

Serveis educatius - EAP	<p>Equip d'Assessorament Psicopedagògic (EAP)</p> <ul style="list-style-type: none"> > Col·laborar en àmbits de centre (comissió social, d'atenció a la diversitat, etcètera) per aportar criteris per a la prevenció, detecció i intervenció en relació amb els casos de violència masclista. > Atendre demandes i orientar alumnat i famílies que es puguin trobar en situacions de violència. > Assessorar els docents i l'equip directiu en els possibles casos de violència.
	<p>Professionals</p> <ul style="list-style-type: none"> > Psicopedagogs/psicopedagogues. > Treballadors/treballadores socials. > Fisioterapeutes.

Serveis educatius - ELIC	<p>Equips d'assessors i assessores de llengua, interculturalitat i cohesió social</p>
	<p>El Pla per a la llengua i la cohesió social pretén potenciar i consolidar la cohesió social, l'educació intercultural i la llengua catalana en un marc plurilingüe:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Fomentar l'educació intercultural, basada en la igualtat, la solidaritat i el respecte a la diversitat de cultures, en un marc de diàleg, de convivència i de bona ciutadania. > Promoure la igualtat d'oportunitats per tal d'evitar qualsevol tipus de marginació. > Definir i prioritzar línies d'actuació que garanteixin el foment de l'educació intercultural i de l'educació per a una ciutadania activa i democràtica que promogui la igualtat d'oportunitats. > Aportar criteris per a la formació continuada del professorat, dels equips directius, tutors i tutores i dels professionals de suport als centres pel que fa a l'educació intercultural, la convivència i l'educació per a la ciutadania. > Fer aportacions als recursos dels centres educatius, específicament, els adreçats a atendre la diversitat i a la resolució pacífica dels conflictes de l'escola. > Aplicar plans específics d'acollida i d'integració. > Difondre experiències de centres i de xarxes de centres que promouen educació per a la convivència i la ciutadania.

	<p>Professionals</p> <ul style="list-style-type: none"> > Personal assessor en llengua, interculturalitat i cohesió social (ELIC).
<p>Formació i sensibilització</p>	<p>Activitats de formació i sensibilització</p> <ul style="list-style-type: none"> > Promoure la sensibilització i la formació del personal dels serveis educatius sobre violències de gènere. > Promoure activitats de formació adreçades al professorat i a les persones membres dels consells escolars designades per potenciar la igualtat real i efectiva entre homes i dones i la coeducació. > Generar processos de millora personal i professional i introduir la coeducació a partir de la pràctica reflexiva. > Actualitzar els coneixements de l'entorn a l'escola. > Promoure l'ús de les TIC com a instrument i suport en l'impuls i la formació de l'escola coeducativa. > Generar estratègies aplicables a l'aula i als espais escolars per millorar el desenvolupament de la coeducació. > Aprofundir en l'ús de materials i recursos per impulsar la igualtat efectiva i real entre les dones i els homes en el centre. > Aplicar metodologies que potenciïn la detecció de situacions problemàtiques i la prevenció de microviolències en la pràctica de les aules. > Introduir els sabers de les dones, la cura i la formació afectivosexual. > Utilitzar un llenguatge inclusiu. > Utilitzar els espais amb mirada coeducativa. <p>Professionals</p> <ul style="list-style-type: none"> > Personal dels serveis educatius; persona responsable de les polítiques de gènere dels serveis educatius; personal del Departament d'Educació; persones membres dels consells escolars designades per potenciar la igualtat entre homes i dones i la coeducació.

Programes i plans

- [Pla integral de polítiques de gènere i d'igualtat d'oportunitats 2008-2011](#)

Persones dels consells escolars designades per potenciar la igualtat real i efectiva entre homes i dones i la coeducació

- > Impulsar mesures educatives que promoguin la igualtat entre dones i homes.
- > Promoure estratègies per a la resolució positiva de conflictes per raó de gènere i orientació afectiva, sexual i relacional.
- > Impulsar la perspectiva coeducativa i d'igualtat d'oportunitats en el disseny i planificació d'activitats, plans i projectes educatius que impulsin els centres.
- > Afavorir relacions positives entre nenes i nens, noies i nois i promoure accions que potenciïn la convivència, la cooperació i que previnguin la violència masclista entre l'alumnat.
- > Contribuir a la visibilització de les dones, noies i nenes en les tasques de responsabilitat i representació dels centres per contribuir a impulsar nous models d'autoritat i poder.
- > Incorporar la perspectiva de gènere a l'oferta d'activitats i actuacions de les AMPA i vetllar perquè tinguin caràcter equitatiu i no estereotipat.
- > Utilitzar un llenguatge inclusiu i no sexista als centres.
- > Vetllar per una organització i un ús dels espais educatius no sexista.
- > Promoure la participació i la implicació dels diferents sectors i agents educatius: famílies, professorat, alumnat i entorn.
- > Col·laborar amb els ens locals, col·lectius i associacions civils per promoure accions coeducatives.

Professionals

- > Personal docent d'educació infantil, primària i secundària i educació especial.
- > Membres dels consells escolars.
- > Associacions de mares i pares d'alumnes.
- > Personal no docent.

Programa de coeducació

- > Promoure una educació sense estereotips de gènere ni discriminacions per raó de sexe i fomentar l'autonomia de l'alumnat.
- > Impartir una educació que valori per igual les aportacions socials, culturals i científiques de les dones i dels homes.
- > Garantir la igualtat d'oportunitats entre nenes i nens, noies i nois.
- > Potenciar entre l'alumnat el diàleg, la mediació i la negociació en les situacions de conflicte originades per discriminació de sexe i violència.
- > Promoure una educació afectiva i sexual que afavoreixi la construcció d'una sexualitat positiva i saludable, lliure de prejudicis, que incideixi en la informació, les actituds, el respecte a la diversitat i llibertat sexual i les relacions positives en l'alumnat.
- > Prevenir comportaments i actituds homòfobes i androcèntriques.
- > Evitar les violències sexistes i les conductes abusives.
- > Fomentar l'ús de llenguatges no violents i no sexistes.

Professionals

Personal docent, persona referent en aquests temes en els serveis educatius territorials, persona tècnica responsable del programa.

Llenguatge no sexista

- > Garantir la utilització d'un llenguatge no exclouent, ni sexista, ni androcèntric.
- > Integrar la perspectiva de gènere als documents que des del Departament d'Educació es fan arribar als centres educatius.
- > Promoure en els centres l'ús d'un llenguatge verbal i gràfic respectuós i equitatiu amb ambdós gèneres.

Professionals

Personal del Departament d'Educació, serveis educatius, personal docent.

Instruccions d'inici de curs

- > Incorporar a les instruccions d'inici de curs la promoció de la igualtat d'oportunitats entre nens i nenes, noies i nois; la incorporació de la perspectiva de gènere a l'acció educativa; la prevenció i gestió positiva de comportaments i actituds discriminatòries per raó de

gènere; la potenciació del reconeixement, la cooperació i el respecte mutu, la generació de nous i millors models identitaris de masculinitat i de feminitat.

- > Incorporar i reflectir aquests principis a les programacions d'aules, les activitats educatives i el projecte educatiu dels centres.

Professionals

Serveis educatius, personal docent, inspecció.

Materials pedagògics sobre educació afectiva i sexual a l'ESO

- > Potenciar una educació afectiva i sexual que afavoreixi la construcció d'una sexualitat positiva i saludable, lliure de prejudicis i que incideixi en la informació, les actituds i les relacions positives en l'alumnat.

Professionals

Personal docent, tutors i tutores, personal sanitari.

Materials pedagògics sobre drets sexuals per a l'educació postobligatòria

- > Informar i crear sensibilitat entre la població jove sobre el reconeixement dels drets sexuals i reproductius de les dones.
- > Reflexionar i promoure la implicació dels nois i les noies en la defensa d'aquests drets.
- > Afavorir la creació d'una consciència col·lectiva respecte dels drets sexuals i reproductius de les dones per aconseguir un estil de vida més lliure i saludable.

Professionals

Personal docent, monitors i monitores.

Treballs de recerca de batxillerat

- > Promoure la investigació de l'alumnat de batxillerat en els treballs de recerca sobre perspectiva de gènere, igualtat d'oportunitats i prevenció de la violència masclista.
- > Recollir a través dels centres de recursos pedagògics els treballs de recerca.
- > Difondre els treballs de recerca de l'alumnat.

Professionals

Personal docent, alumnat de batxillerat, centres de recursos pedagògics, Centre de Documentació de l'Institut Català de les Dones.

Tallers per a dones immigrants

- > Oferir formació professional al personal que treballa amb els col·lectius de dones immigrants.

Professionals

Professionals que atenen dones immigrants.

Web de coeducació

- > Oferir recursos digitals, experiències i bones pràctiques coeducatives de centres.
- > Proporcionar bibliografia específica adreçada al personal docent i a l'alumnat.
- > Procurar enllaços d'interès de diferents institucions i associacions que treballen aquesta temàtica.

Professionals

Serveis educatius, centres educatius.

Plans educatius d'entorn

Els plans educatius d'entorn són una proposta educativa innovadora que vol donar resposta a les múltiples necessitats de la nostra societat, s'adrecen a tot l'alumnat i a tota la comunitat educativa, però amb una especial sensibilitat als sectors socials més desafavorits per fer possible que es garanteixi la igualtat d'oportunitats i evitar qualsevol tipus de marginació i exclusió.

Són instruments per:

- > Donar una resposta integrada i comunitària a les necessitats educatives dels membres més joves de la nostra societat.
- > Prevenir i proporcionar recursos per al tractament d'aspectes socials que tenen una especial incidència en els infants i joves de la zona.
- > Coordinar i dinamitzar l'acció educativa en els diferents àmbits de la vida dels infants i joves.
- > Promoure actuacions de prevenció de la violència, del racisme i de la xenofòbia.
- > Facilitar competències socials i proporcionar capacitats per adaptar-se i conviure en una societat canviant.
 - o Promoure l'Observatori de la Convivència a les escoles.
 - o Promoure l'anàlisi de la dinàmica de l'aula per tal de detectar les relacions positives i negatives i la percepció de l'alumnat.
 - o Identificar factors de vulnerabilitat en el procés de socialització.
 - o Actuar en el marc del grup per tal d'afavorir les relacions, prevenir la violència i actuar en el cas que sigui convenient.

Professionals

Inspecció educativa, serveis educatius, direccions dels centres, personal docent, ELIC, personal dels equips d'assessorament psicopedagògic, ens locals.

Plans de convivència

- > Identificar i analitzar els factors de risc i de conflicte derivats del context del centre i de les característiques de l'alumnat i de les famílies.
- > Dissenyar mesures preventives i d'intervenció en l'àmbit de l'aprenentatge.
- > Valorar les diferències sexuals, culturals, ètniques o religioses com a manera d'enriquir la pròpia identitat i mantenir una actitud oberta per a la integració de les diferències.
- > Afavorir que als centres educatius es potenciï que l'alumnat construeixi la pròpia identitat i desenvolupi una imatge ajustada i positiva de si mateix i un equilibri personal positiu.

- > Potenciar que l'alumnat sigui conscient de l'existència d'altres identitats.
- > Educar per tal que l'alumnat aprengui a relacionar-se de manera positiva amb altres persones per una interacció social, democràtica i d'acció solidària.
- > Educar perquè l'alumnat aprengui a estar i a viure plegats.
- > Objectius a l'educació infantil i primària:
 - o Construir la pròpia identitat: l'educació com a projecte personal.
 - o Saber relacionar-se: l'educació com a projecte comunitari.
 - o Actuar solidàriament: l'educació com a projecte humà.
- > Objectius a l'educació secundària:
 - o Formar per a la convivència.
 - o Prevenir les conductes problemàtiques.

Professionals

Personal docent, tutors i tutores.

Programa d'absentisme escolar

- > Vetllar per l'efectiva escolarització de les nenes i noies de la comunitat gitana, per la continuació dels estudis i la seva promoció educativa mitjançant el Pla integral del poble gitano.
- > Posar especial cura en el seguiment de l'absentisme escolar de nenes i noies que pateixen circumstàncies socioculturals i socioeconòmiques desfavorables.
- > Donar accés a les escoles bressol i altres centres d'ensenyament públic a les filles i fills de dones amb risc d'exclusió social i considerar aquest grup d'alumnat com a alumnat amb necessitats educatives específiques a efectes de l'escolarització.
- > Formació de dones de la comunitat gitana com a promotores/monitores escolars d'alumnat gitano.

Professionals

Personal docent, serveis educatius, ens locals.

Plans d'acció tutorial

L'acció tutorial és el conjunt d'accions educatives que contribueixen al desenvolupament personal i a l'orientació de l'alumnat per tal de potenciar que aconseguixin un millor creixement personal i integració social. Així mateix, l'acció tutorial ha de contribuir al desenvolupament d'una dinàmica

positiva en el grup classe i a la implicació de l'alumnat i les seves famílies en la dinàmica del centre. L'acció tutorial ha d'integrar les funcions del tutor/a i les actuacions d'altres professionals i organitzacions (mestres, equips de nivell, comissions, etc.).

Per tal d'afavorir el procés de formació integral de l'alumnat en l'acció tutorial es considera el desenvolupament amb relació a la prevenció de violències, conjuntament amb les famílies, dels aspectes següents:

- > Desenvolupament personal: autoconeixement, educació emocional, hàbits saludables i conductes de risc.
- > Convivència i cooperació: habilitats socials, participació, gestió de conflictes.

En la planificació i el desenvolupament de l'acció tutorial s'han de tenir en compte, entre d'altres, els objectius següents:

- > Desenvolupar l'acció tutorial com a eina de prevenció de la violència envers les dones.
- > Avançar en models de diàleg i resolució positiva de les situacions de conflicte.
- > Potenciar la igualtat d'oportunitats entre les persones.
- > Desenvolupar esperit crític davant les situacions de discriminació i de violència.

Professionals

Personal docent, tutor o tutora, equips d'assessorament psicopedagògic.

Programes de mediació escolar

- > Facilitar la gestió dels conflictes als centres.
- > Promoure l'aplicació efectiva de la cultura del diàleg i afavorir el desenvolupament d'actituds i l'adquisició de capacitats socials a l'alumnat perquè participin en la gestió positiva dels propis conflictes.
- > Entendre la mediació com un procés de formació, anticipació, intervenció, reparació i reconciliació davant dels conflictes que ofereix l'oportunitat d'optar pel diàleg, la cooperació i la participació activa en la transformació constructiva i responsable dels conflictes.
- > Evitar que les situacions de conflicte degenerin en amenaces, agressions, exclusió o altres formes de violència entre l'alumnat.

Professionals

Personal docent, alumnat, mares i pares i personal no docent.

Programa “Salut i escola”

- > Vetllar per la incorporació de l'educació per a la salut als centres docents en tots els seus aspectes: sexualitat i afectivitat, nutrició, trastorns del comportament alimentari, higiene, malalties cròniques, prevenció de drogodependències, salut mental, SIDA/VIH.
- > Assolir un estil de vida saludable.
- > Detecció de maltractaments, abusos i violències.

Professionals

Personal d'infermeria, tutors i tutores.

Projecte lingüístic de centre

- > Potenciar un ús del llenguatge inclusiu basat en el diàleg, la participació i el rebuig de la violència lingüística (insults, comentaris ofensius, ironies sobre actituds).

Professionals

Personal docent, assessors i assessores LIC.

Currículums

- > Introduir la perspectiva de gènere, els sabers de les dones en els nous currículums educatius.
- > Fomentar la cultura de la pau, els drets humans i la no-violència als nous currículums educatius.

Professionals

Serveis educatius, personal docent.

Educació per a la ciutadania

- > Posar especial atenció en la igualtat entre homes i dones i la no-discriminació en l'àrea d'educació per a la ciutadania i els drets humans.

Professionals

Personal docent.

EIX 2. DETECCIÓ

Personal docent

- > Tractar en el desenvolupament de l'activitat escolar temes relacionats amb la convivència i el respecte a l'entorn i les persones.
- > Fer el seguiment de l'absentisme escolar.
- > Detectar i gestionar positivament situacions de conflicte vinculades a violència masclista.
- > Gestionar els possibles casos de maltractaments i d'abusos en infants.
- > Potenciar la igualtat entre nenes i nens, noies i nois i evitar qualsevol tipus de violència i de discriminació per raó de gènere.

Professionals

- > Personal docent.
- > Equips d'assessorament psicopedagògic.
- > Treball social local.
- > DGAIA.

Inspecció educativa

- > Orientar els centres educatius en la intervenció en situacions de violència masclista i conductes abusives.
- > Sistematitzar la informació sobre situacions de violència masclista de l'alumnat.
- > Garantir la coordinació dels i les professionals que intervenen en l'atenció a l'alumnat.

Professionals

- > Inspecció educativa.

Equips d'assessorament psicopedagògic (EAP)

- > Atendre l'alumnat i les famílies que es troben en situació de risc social de patir violència.
- > Coordinar-se amb professionals de la salut i de serveis socials locals per tal de detectar possibles situacions de risc o vulnerabilitat i intervenir-hi en estreta col·laboració, també amb professionals i entitats externes al centre.
- > Elaborar dictàmens previs a l'escolarització de l'alumnat que mostra necessitats educatives derivades de desavantatges o situacions socials, familiars i econòmiques desfavorables incloent-hi les derivades de situacions de violència.
- > Identificar i avaluar les necessitats educatives especials de l'alumnat, conjuntament amb el professorat i altres serveis específics.

Professionals

- > Equips d'assessorament psicopedagògic: treballador/a social i psicopedagog/a.
- > Tutors i tutores.

Unitat de Suport a la Convivència Escolar (USCE)

- > Atendre demandes d'informació i orientació de la comunitat educativa.
- > Disposar de protocols funcionals per al registre d'informacions relatives a la violència masclista i conductes abusives.
- > Oferir suport i orientació en casos de conflicte o distorsió significativa de la convivència escolar.
- > Sistematitzar el recull d'informació de l'alumnat.

Professionals

- > Equips d'assessorament psicopedagògic.
- > Inspecció educativa.

Programa "Salut i escola"

- > Identificar situacions de risc en els comportaments de la població jove amb relació a sexualitat i afectivitat, nutrició i drogodependències.

Professionals

- > Personal d'infermeria.
- > Equips d'assessorament psicopedagògic.

EIX 3. ATENCIÓ

Personal docent

- > Comunicar situacions d'abús sexual i maltractaments envers l'alumnat.
- > Atendre i acompanyar l'alumnat víctima de violència masclista o fill o filla de persona en situació de violència masclista.

Professionals

- > Personal docent.

Inspecció educativa

- > Atendre l'escolarització de l'alumnat afectat per violència masclista o canvi de residència motivat per actes de violència masclista.

Professionals

- > Inspecció educativa.

Equips d'assessorament psicopedagògic (EAP)

- > Atendre i orientar l'alumnat i les famílies que es troben en situació de violència.
- > Coordinar-se amb professionals de la salut, dels serveis socials locals i altres entitats per tal de intervenir-hi en estreta col·laboració.
- > Assessorar l'alumnat, les famílies i el professorat sobre aspectes relacionats amb l'orientació personal, educativa i professional.
- > Col·laborar amb els serveis socials per tal d'oferir atenció a l'alumnat i les famílies que ho necessitin.
- > Assessorar els i les mestres i professorat en aspectes psicopedagògics que millorin l'atenció a les necessitats de l'alumnat.
- > Facilitar l'acompanyament de l'alumnat en la transició d'etapes educatives garantint el traspàs de la informació, especialment en situacions de risc o vulnerabilitat.

Professionals

- > Personal docent.
- > Personal dels equips d'assessorament psicopedagògic: treballador/a social i psicopedagog/a.

Unitat de Suport a la Convivència Escolar (USCE)

- > Detectar situacions de conflicte en la convivència escolar.
- > Oferir suport i orientació en casos de conflicte.
- > Establir estratègies i mecanismes de coordinació amb la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

Professionals

- > Personal tècnic de la unitat.

Plans de convivència:

- > Intervenir davant els conflictes.
- > Dissenyar mesures d'intervenció en els àmbits d'aprenentatge.

Professionals

- > Personal docent.

Programa "Salut i escola"

- > Detectar situacions de risc en l'alumnat.
- > Promoure la intervenció dels serveis especialitzats: CSMIJ (centres de salut mental infantil i juvenil), PASSIR (Programa d'atenció a la salut sexual i reproductiva), CAS (centres d'atenció de drogodependències).
- > Establir mecanismes i estratègies de coordinació i intervenció amb els i les professionals dels equips d'assessorament psicopedagògic.

Professionals

- > Personal docent.
- > Personal d'infermeria.
- > Personal dels equips d'assessorament psicopedagògic.

EIX 4. RECUPERACIÓ

Ajuts a l'alumnat fill o filla de dona en situació de víctima de violència masclista

- > Considerar l'escolarització de l'alumnat fill o filla de dones víctimes de violència masclista com a alumnat amb necessitats educatives específiques si la circumstància anterior està relacionada amb situacions socioeconòmiques i socioculturals desfavorables.
- > Atorgar ajuts de transport i menjador a l'alumnat víctima de violència masclista.

Professionals

- > Serveis territorials.
- > Serveis educatius.

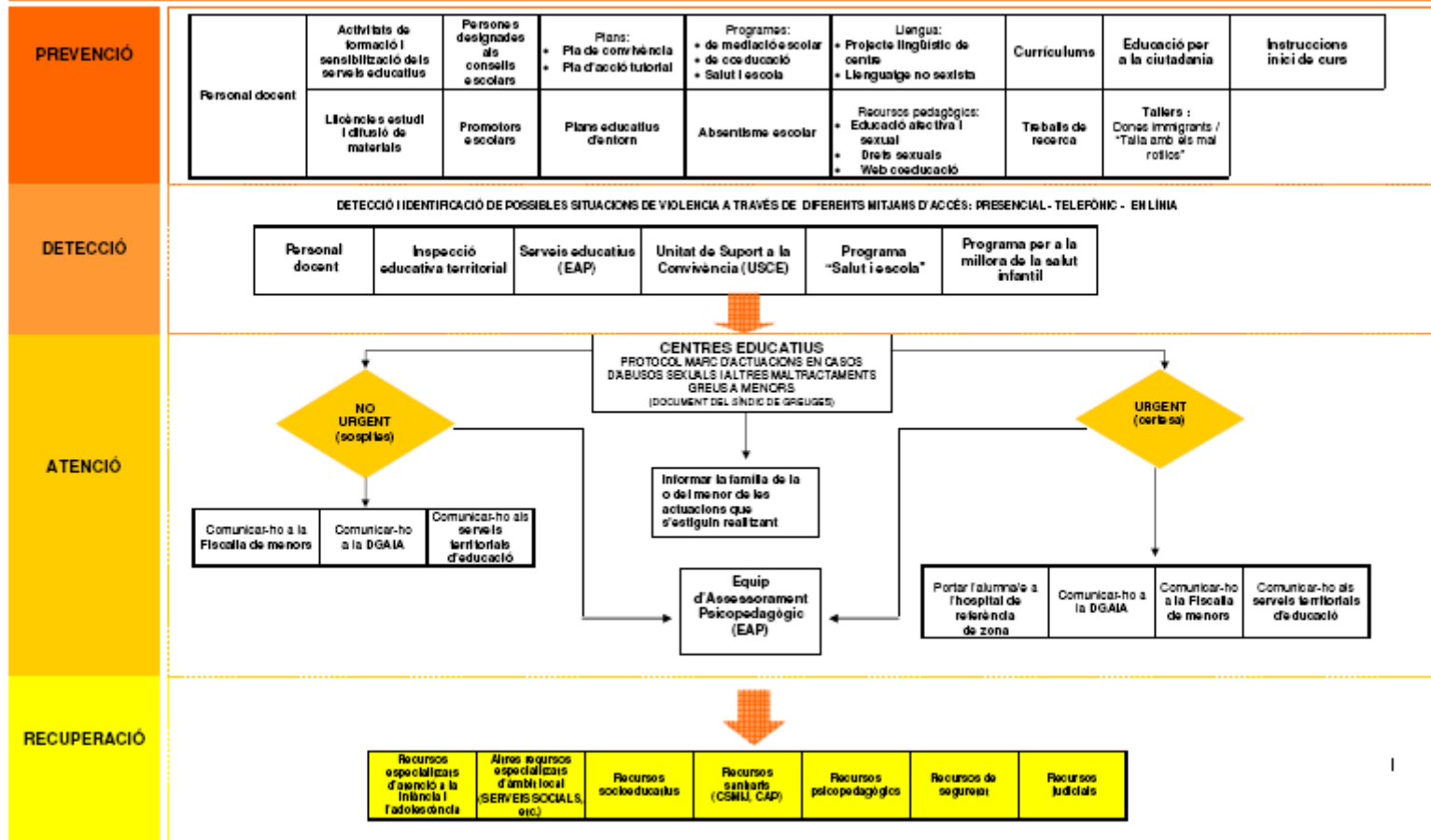
Dones funcionàries víctimes de violència

- > Considerar dones víctimes de violència masclista en el nomenament del personal del Departament d'Educació.

Professionals

- > Serveis territorials.

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ. CIRCUIT PER A UNA INTERVENCIÓ COORDINADA CONTRA LA VIOLÈNCIA MASCLISTA – Tercera fase (juny 2010)

Departament de Governació i Administracions Públiques

Missió

El Departament de Governació i Administracions Públiques, amb l'objectiu d'eradicar la violència masclista, té la competència per actuar d'acord amb el que la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, article 5, apartat tercer, estableix com "violència en l'àmbit laboral". Segons aquesta mateixa llei, la violència masclista en l'àmbit laboral pot adoptar dues tipologies:

- a) L'assetjament per raó de sexe: el constitueix un comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona pel que fa a l'accés al treball remunerat, la promoció en el lloc de treball, l'ocupació o la formació, que tingui com a propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat de les persones i de crear-los un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.
- b) L'assetjament sexual: el constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

L'abordatge de la violència masclista en el Departament de Governació i Administracions Públiques és gestionat des de la Subdirecció General de Polítiques Socials, Prevenció i Salut Laboral, de la Direcció General de Funció Pública.

Les línies generals d'actuació establertes per la Direcció General de Funció Pública en aquesta matèria són:

- Promoure l'elaboració de plans d'actuació que facilitin la implantació de protocols de millora de la seguretat i la salut laboral del personal al servei de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.
- Coordinar mesures de prevenció, protecció i adaptació que potenciïn la seguretat i la salut laboral del personal al servei de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.
- Fomentar la igualtat d'oportunitats entre el personal de l'Administració de la Generalitat amb la finalitat d'oferir condicions d'igualtat efectiva entre dones i homes.

- Protegir les treballadores de l'Administració de la Generalitat que es trobin en situació de violència masclista (àmbit de la parella) a través dels permisos previstos a la Llei 8/2006, de 5 de juliol, de mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya.

L'instrument marc a partir del qual la Direcció General de Funció Pública duu a terme les actuacions per eradicar la violència en l'àmbit masclista laboral és [el Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament psicològic, sexual, per raó de sexe o orientació sexual i altres discriminacions a la feina](#).

La Generalitat de Catalunya va ser pionera al juliol de 2006 en aprovar [el Protocol d'actuacions per a la intervenció en casos d'assetjament sexual](#) en el lloc de treball, elaborat amb la col·laboració de la Comissió Tècnica d'Assetjament Sexual de l'Òrgan Paritari de Polítiques d'Igualtat (OPPI)¹, per donar compliment al que preveia l'article 8.3 del [III Acord general sobre condicions de treball del personal de l'àmbit d'aplicació de la Mesa General de Negociació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya per als anys 2005-2008](#). Aquest protocol incorporava el compromís de revisar el protocol després d'un any de la seva posada en marxa.

El resultat d'aquesta revisió ha comportat l'aprovació d'un nou text, que ha simplificat en un únic procediment el tractament de totes les situacions d'assetjament en l'àmbit laboral de l'Administració de la Generalitat, a més d'incorporar l'assetjament per raó de sexe i per raó d'orientació sexual i les novetats legislatives sobre aquesta matèria establertes en la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, la Llei 7/2007, de 12 d'abril, de l'Estatut bàsic de l'empleat públic (EBEP), i la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

[El Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament psicològic, sexual, per raó de sexe o orientació sexual i altres discriminacions a la feina](#) es va aprovar al juny de 2009 en el marc de l'OPPI i de la Comissió Paritària General de Prevenció de Riscos Laborals, òrgans de participació coordinats per la Direcció General de Funció Pública. Per a la seva aplicació, el protocol es recolza en la [Instrucció 2/2010](#) de la Secretaria de Funció Pública i Modernització de l'Administració, que estableix criteris comuns per a tots els departaments.

El protocol també s'acompanya d'**instruments tècnics de suport** adreçats als equips de prevenció de riscos laborals que han de diagnosticar i intervenir en les diferents situacions d'assetjament laboral. Els instruments tècnics han estat elaborats per un grup de treball

¹ L'Òrgan Paritari de Polítiques d'Igualtat (OPPI) és un òrgan creat per l'Administració i per les organitzacions sindicals presents a la Mesa General que "té la missió de vetllar i impulsar el compliment efectiu de les polítiques d'igualtat i no-discriminació del personal al seu servei". Aquest òrgan té com a grans àmbits d'actuació la igualtat de gènere a l'Administració de la Generalitat, la integració de les persones amb discapacitats i la de les persones immigrants.

interdisciplinari especialitzat en prevenció, psicologia i gènere. Aquests instruments han estat enviats als serveis de prevenció de riscos laborals de cada departament.

El protocol, els seus annexos i la instrucció es poden consultar a l'adreça web següent: http://www.gencat.cat/governacio-ap/funciopublica/politiques_socials/assetjament.

EIX 1. PREVENCIÓ

Per tal de prevenir els casos que s'hagin pogut produir d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe a l'Administració de la Generalitat de Catalunya, la Direcció General de Funció Pública ha dut a terme les actuacions següents:

- 1- Estratègies de sensibilització i difusió del Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament psicològic, sexual, per raó de sexe o orientació sexual i altres discriminacions a la feina.
- 2- Planificació i execució de formació específica sobre assetjament en l'àmbit laboral a les unitats implicades en la instrucció del protocol.
- 3- Seguiment estadístic dels casos d'assetjament derivats de l'aplicació del protocol.

1. Estratègies de sensibilització i difusió del Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament psicològic, sexual, per raó de sexe o orientació sexual i altres discriminacions a la feina

Durant l'any 2010, la Direcció General de Funció Pública ha dut a terme les estratègies de sensibilització i difusió següents:

- Elaboració, per la Comissió Tècnica d'Assetjament Sexual dependent de l'OPPI, de la [*Guia per a l'eradicació de l'assetjament sexual, per raó de sexe i/o orientació sexual a la Generalitat de Catalunya*](#) com a eina divulgativa i de suport al protocol. La guia s'ha editat a la col·lecció "Eines per als recursos humans" de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- Realització de la [*Jornada sobre el Protocol d'intervenció en casos d'assetjament laboral a l'Administració de la Generalitat de Catalunya*](#), el 25 de març de 2010 a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. La jornada es va adreçar al personal de les administracions públiques catalanes i tenia com a objectius principals:
 - o Conèixer i reflexionar entorn del fenomen de l'assetjament psicològic, sexual, per raó de sexe i/o per orientació sexual.
 - o Fer difusió dels instruments per a la prevenció, detecció i intervenció de l'assetjament psicològic, sexual, per raó de sexe i/o orientació sexual elaborats per la Generalitat de Catalunya.

- Elaboració d'un espai web específic sobre assetjament sexual, per raó de sexe i/o per raó d'orientació sexual al web de la Direcció General de Funció Pública: http://www.gencat.cat/governacio-ap/funciopublica/politiques_socials/assetjament.
- Difusió del protocol a l'espai [ATRI/EPOCA](#).
Adreça electrònica per proporcionar informació sobre el procediment administratiu contra l'assetjament sexual i per raó de sexe, com també per fer consultes: dgfp.governacio-ap@gencat.cat.

2. Planificació i execució de formació específica sobre assetjament en l'àmbit laboral a les unitats implicades en la instrucció del protocol

Durant els mesos d'abril i maig del 2010 s'han fet les accions formatives següents:

- [Protocol d'intervenció en casos d'assetjament laboral a l'Administració de la Generalitat de Catalunya](#) (2 edicions), adreçat a professionals de les unitats de recursos humans, assessoria jurídica i gènere/igualtat i responsables de prevenció de riscos laborals de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.
- [Seminaris tècnics de prevenció de riscos laborals](#) (2 edicions), dirigits a delegats/des sindicals.
- [Seminaris tècnics de prevenció de riscos laborals](#) (2 edicions), adreçats al personal tècnic i sanitari del serveis de prevenció de riscos laborals dels departaments de l'Administració de la Generalitat que participaran en la investigació i diagnòstic dels casos de presumpte assetjament laboral amb l'objectiu d'aprofundir en l'aplicació d'aquest protocol i els instruments tècnics per a la investigació i diagnòstic de l'assetjament.

3. Seguiment estadístic dels casos d'assetjament derivats de l'aplicació del protocol

Els departaments han de dur el registre informàtic dels casos d'assetjament denunciats en l'aplicació informàtica corporativa de gestió de la prevenció de riscos laborals, Preven CS/32, i n'han d'informar amb una freqüència semestral a la Subdirecció General de Polítiques Socials, Prevenció i Salut Laboral, que n'ha de fer el seguiment estadístic i ha de promoure les modificacions que consideri convenientes per a un millor funcionament del procediment.

Les dades estadístiques s'han de fer arribar a l'Òrgan Paritari de Polítiques d'Igualtat (OPPI), a la comissió paritària de prevenció de riscos laborals sectorial que correspongui i a la Comissió Paritària General de Prevenció de Riscos Laborals.

EIX 2. DETECCIÓ

La Subdirecció General de Polítiques Socials, Prevenció i Salut Laboral ha de fer un seguiment de totes les consultes que sobre aquesta temàtica arribin a organismes, entitats i associacions que treballin en aquesta problemàtica: Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual, Institut Català de les Dones (ICD), Òrgan Paritari de Polítiques d'Igualtat (OPPI), comissions paritàries de prevenció de riscos laborals, Inspecció de Treball i de la Seguretat Social i altres associacions dedicades a assumptes relacionats amb aquesta temàtica.

El tractament de totes aquestes consultes permet a la Subdirecció General de Polítiques Socials, Prevenció i Salut Laboral obtenir orientacions per dissenyar actuacions de **detecció precoç** de l'assetjament sexual, per raó de sexe i/o orientació sexual. Les actuacions de detecció precoç dels diferents tipus d'assetjament que el protocol preveu són les següents:

- Elaboració d'estratègies de sensibilització (instruments d'identificació prèvia, formació a treballadors/ores i personal amb comandament, bústia electrònica per fer consultes i rebre assessorament, etc.).
- Realització d'estudis per conèixer la incidència d'aquest tipus de conductes en l'organització i les característiques que presenta, com també cercar identificadors de la problemàtica i del seu impacte en la salut del personal i en l'eficàcia de les organitzacions.
- Habilitació de recursos diversificats per a la resolució precoç de cada tipus d'assetjament (instruments d'identificació precoç de conflictes o mediació per a ús del personal de comandament, estudis de clima laboral, procediments per a la resolució de conflictes interpersonals, sessions de formació i sensibilització per al personal tècnic de prevenció de riscos laborals i personal delegat de prevenció, etc.).

Es pot consultar tot el llistat d'actuacions de detecció precoç a les pàgines 9 i 10 del [Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament psicològic, sexual, per raó de sexe o orientació sexual i altres discriminacions a la feina.](#)

EIX 3. ATENCIÓ

Tal com estableix el Protocol per a la prevenció, la detecció, l'actuació i la resolució de situacions d'assetjament psicològic, sexual, per raó de sexe o orientació sexual i altres discriminacions a la feina, l'atenció s'inicia a partir d'una sol·licitud d'intervenció per escrit i registrada que s'adreça a la direcció de serveis, direcció de serveis territorials i assimilats.

La sol·licitud pot provenir de:

- la persona afectada directament
- el servei de prevenció del departament d'adscripció de la persona afectada
- la unitat de recursos humans del departament d'adscripció de la persona afectada
- la unitat directiva afectada
- els/les delegats/ades de prevenció
- de la Subdirecció de Polítiques Socials, Prevenció i Salut Laboral, de la Direcció General de Funció Pública del Departament de Governació

A continuació, s'exposa de manera breu cadascuna de les figures des de les quals es possibilita la detecció de casos i l'atenció de les persones que pateixen algun tipus d'assetjament amb components sexual.

El/la director/a de serveis, director/a de serveis territorials o assimilats

- Ha de garantir la informació als treballadors/ores dels drets que tenen i de les lleis que els/les emparen, com també de les sancions preceptives i del procediment per formular consultes, queixes i denúncies.
- Ha de fer executar les mesures correctores i preventives que sigui possible aplicar recomanades per les unitats que hagin investigat i estudiat el cas, per tal de solucionar el problema i/o evitar l'aparició de nous casos.
- Ha d'impulsar el protocol quan hi hagi una sol·licitud d'actuació.
- Ha de trametre informació sobre els casos denunciats i resolts, a l'inici i a la finalització de les diferents fases, al Comitè de Seguretat i Salut a través de la secretaria del comitè.
- Ha de garantir que les persones implicades puguin aportar, durant totes les actuacions, la informació que considerin adient.

El servei de prevenció

- Com a òrgan tècnic especialitzat, és responsable de la realització de les avaluacions i dels estudis necessaris per al diagnòstic de la situació objecte de queixa o de denúncia.
- Ha de col·laborar amb els membres de la comissió d'investigació interna, en una segona fase d'investigació del protocol, i els ha de facilitar la documentació i els informes que necessitin per a l'estudi del cas.
- Ha de fer el seguiment de la implantació de les mesures correctores i del control de la seva efectivitat.
- Ha de donar, si escau, assessorament tècnic i suport psicològic i mèdic adequat a les persones afectades pel possible assetjament, i ha de valorar la conveniència d'intervenció de serveis especialitzats en l'àmbit de la medicina i/o psicologia per tal d'evitar o minimitzar al màxim la possible afectació.
- Ha d'elaborar informació sobre els casos denunciats i resolts, a l'inici i la finalització de les diferents fases, per ser lliurada al Comitè de Seguretat i Salut.

La unitat de recursos humans

- Ha d'aportar la informació de què disposi per tal que el personal tècnic de prevenció o els membres de la comissió d'investigació, en una segona fase, estableixin el diagnòstic de la situació, que donarà lloc a totes les actuacions posteriors fins a arribar a la solució del problema.

La unitat directiva afectada i la resta de comandaments

- Tenen la responsabilitat de vetllar per reduir i eliminar els factors de risc que generen l'aparició de situacions d'assetjament psicològic, sexual, per raó de sexe i altres riscos de naturalesa psicosocial.
- Han de col·laborar en l'aplicació del protocol quan la seva activació afecti el personal de la seva unitat.
- Han d'executar, si escau, les mesures correctores a aplicar.

Delegats i delegades de prevenció

- Han d'aportar la informació de què disposin per tal que el personal tècnic de prevenció o els membres de la comissió d'investigació, en una segona fase, estableixin el diagnòstic de la situació, que donarà lloc a totes les actuacions posteriors fins a arribar a la solució del problema.

La Subdirecció General de Polítiques Socials, Prevenció i Salut Laboral

- Ha de transmetre als departaments les queixes, consultes o denúncies d'assetjament que li siguin comunicades per la Inspecció de Treball, l'Institut Català de les Dones (ICD), els diversos òrgans creats per a la protecció del col·lectiu gai, lesbiana i transsexual, l'Òrgan Paritari de Polítiques d'Igualtat (OPPI), les comissions paritàries de prevenció de riscos laborals i les diverses associacions dedicades a assumptes relacionats amb aquesta temàtica, en els casos en què el personal afectat, per la raó que sigui, hagi utilitzat vies alternatives per donar a conèixer el seu malestar.
- Ha de fer el control estadístic dels casos d'assetjament que es produeixen als departaments.
- Ha d'impulsar el seguiment, revisió i actualització del procediment.

Confidencialitat:

La informació generada i aportada per les actuacions en l'aplicació del protocol té caràcter confidencial i només és accessible per al personal que intervé directament en la seva tramitació. Aquesta informació restarà subjecta al règim previst a l'article 22 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, i als articles 10 i 11 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal. A aquests efectes, aquesta informació ha de tenir el mateix tractament que la informació reservada.

Per acabar, la Direcció General de Funció Pública ofereix protecció a les treballadores de l'Administració de la Generalitat que es trobin en situació de violència masclista (àmbit de la parella) a través de les diferents mesures previstes a la [Llei 8/2006, de 5 de juliol, de mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya](#). Les mesures de les quals poden gaudir són les següents:

- [Excedència voluntària per violència de gènere \(art.7\)](#)
- [Permisos per situacions de violència de gènere \(art. 21\)](#)
- [Reducció de jornada d'un terç o de la meitat amb dret al 80% o al 60% de les retribucions \(art. 26d\)](#)

EIX 4. RECUPERACIÓ

Pel que fa a la prevenció, protecció i seguiment de la salut dins de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, intervenen el serveis de prevenció de riscos laborals, creats pel [Decret 312/1988](#), d'1 de desembre.

Els serveis de prevenció

Art. 1.1. Dins de l'àmbit de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, amb la finalitat de promoure la millora de les condicions de treball, es creen, com a serveis de prevenció propis, un servei de prevenció de riscos laborals per a cada departament i un per al personal d'institucions sanitàries de l'Institut Català de la Salut.

Art. 4.1. La Direcció General de Funció Pública, en l'àmbit de les seves competències, ha de vetllar per la coordinació de les activitats en matèria preventiva. A aquests efectes podrà ordenar l'adopció de les mesures que consideri oportunes en els diferents departaments per tal de garantir la correcta prestació de tots els serveis de prevenció.

En el marc del protocol, els serveis de prevenció:

- Han de donar, si escau, assessorament tècnic i suport psicològic i mèdic adequat a les persones afectades pel possible assetjament i valorar la conveniència d'intervenció de serveis especialitzats en l'àmbit de la medicina i/o psicologia per tal d'evitar o minimitzar al màxim la seva possible afectació.

**DEPARTAMENT D'INTERIOR, RELACIONS
INSTITUCIONALS I PARTICIPACIÓ**
Programa de Seguretat contra la Violència Masclista

Missió

La missió del [Programa de seguretat contra la violència masclista](#) (PSVM) és liderar les actuacions estratègiques necessàries en el marc de la seguretat pública per a l'abordatge integral del fenomen de la violència masclista, amb criteris d'excel·lència i garantint els drets de ciutadania de les dones, i també de llurs filles i fills dependents, com el dret a viure sense violència, el dret a l'atenció de qualitat, el dret a la protecció i a la seguretat.

La seguretat pública a Catalunya, segons la Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya, es defineix com "el foment de la convivència i la cohesió social i ha de provenir d'iniciatives i polítiques transversals modernes que, des del respecte als valors de la democràcia i la llibertat, garanteixin la seguretat de les persones i llurs béns (...); un model que transcendeixi la concepció tradicional de la seguretat i l'ordre públic, a favor d'una orientació que es fonamenti en la prevenció, la participació i la implicació dels diferents serveis públics, i també de la societat civil". La seguretat, des de la vessant dels drets de ciutadania, doncs, no pot deixar d'incloure el compromís per a la defensa dels drets humans bàsics en general, i els de les dones en particular. Drets polítics i socials com el de la igualtat, la llibertat, la ciutadania, l'educació, la salut o la seguretat, que no sempre han estat garantits per a les dones.

Les funcions del PSVM estan regulades a l'article 131 del Decret 243/2007, de 6 de novembre, d'estructura del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, en el qual es defineix el PSVM com un espai estratègic únic per al desenvolupament de les polítiques públiques contra la violència masclista en el marc de la seguretat pública.

En l'article 31, de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, s'implica específicament al DIRIP i a la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra (PG-ME) en l'abordatge de la violència masclista. El model d'atenció desenvolupat per la PG-ME fins ara és el que tipifica el Codi penal i legisla l'Estat espanyol, que defineix com a violència de gènere la violència exercida pels homes contra les dones en l'àmbit de la parella, exparella, cònjuge i/o excònjuge, i com a violència domèstica o intrafamiliar la que s'exerceix sobre qualsevol membre de la família. Les altres tipologies de violències masclistes (abusos a nenes, agressions sexuals, matrimonis forçats,

prostitució forçada, assetjament laboral, mutilació genital femenina, etc.) no estan recollides com a violència específica contra les dones a la normativa estatal vigent. No obstant això, el marc conceptual del PSVM és el tractament de la violència masclista, en sentit ampli, és a dir, tenint en compte els quatre àmbits que contempla la Llei 5/2008 (de la parella, familiar, laboral i sociocomunitari), i per tant, inclou totes les formes de violència masclista, com els matrimonis forçats, la mutilació genital femenina i el tràfic de dones, entre d'altres.

Cal destacar que s'estableixen la transversalitat, la coordinació i la cooperació com a principis orientadors en les nostres actuacions amb altres departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya i el treball en xarxa en l'àmbit territorial amb agents socials locals i comarcals del territori com a metodologies imprescindibles per assolir l'objectiu d'un abordatge global de la violència masclista.

EIX 1. PREVENCIÓ

El PSVM treballa amb l'objectiu d'incorporar la perspectiva de gènere en totes les modalitats de la formació de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya (ISPC) i s'encarrega de coordinar i fer sessions i cursos de sensibilització en matèria de violència masclista.

Actuacions

- Formació amb perspectiva de gènere a l'ISPC:
 - > **Formació bàsica**, adreçada a tot l'alumnat de l'ISPC. Sensibilització a través de diferents activitats formatives (seminaris obligatoris, tutories i formació pràctica).
 - > **Formació contínua**, adreçada a professionals de la seguretat que fan formació continuada o de reciclatge.
 - > **Formació específica**, adreçada a professionals que treballen en l'abordatge de temàtiques concretes de violència masclista (cursos i tallers de mutilació genital femenina, matrimonis forçats, etc.).

Formació per a la promoció, adreçada a persones que ascendeixen en l'escala policial. (Curs de reflexions sobre l'atenció policial a víctimes, especialment de la violència masclista.)

- Formació adreçada al DIRIP i als Serveis Territorials (SSTT):

Formació (específica o general) i sensibilització adreçada al personal del DIRIP i dels SSTT.
- Procediment d'atenció i prevenció policial de matrimonis forçats
- Material de prevenció en matèria de violència masclista

Elaboració de materials diversos de sensibilització i autoprotecció adreçats a la prevenció en matèria de seguretat del fenomen de la violència masclista. Materials de difusió en què es recullen les mesures d'autoprotecció per a les dones, els diversos circuits de prevenció i atenció policial de la violència masclista, materials de prevenció i sensibilització, des de l'àmbit de la seguretat, de diferents formes de violència masclista adreçats a la població jove.

- > Mesures d'autoprotecció per a dones.
- > Còmics per prevenir la violència masclista entre la joventut.

EIX 2. DETECCIÓ

En l'eix 2, de detecció de la violència masclista, el PSVM dóna prioritat al desenvolupament d'eines i d'instruments que permeten la detecció per visualitzar i obtenir coneixements sobre el fenomen de la violència masclista des del marc de la seguretat pública. Per tant, incorpora l'anàlisi i l'observació de la realitat amb perspectiva de gènere, l'elaboració d'indicadors de detecció i el tractament de dades.

Actuacions

- > Elaboració de l'Enquesta sobre violència masclista a Catalunya (EVMC), instrument que permet recollir les dades sobre la victimització de les dones a Catalunya pel que fa a la violència masclista.
- > Introducció de la violència masclista com un marc conceptual i d'anàlisi nou que contribueix a fer-la visible com una qüestió prioritària en matèria de seguretat pública des de la perspectiva de gènere, i incorporació d'un capítol sobre violència masclista en l'Informe de seguretat de Catalunya.
- > Creació de nous sistemes d'indicadors de seguretat per a l'anàlisi i el tractament de la violència masclista.

EIX 3. ATENCIÓ

Pel que fa a l'atenció a les dones que pateixen violència masclista, el PSVM treballa per l'establiment d'un model policial homogeneïtzat i estandarditzat per a tota la PG-ME a tot el territori.

Actuacions

- > Creació de circuits d'atenció policial per a l'abordatge de les violències masclistes per als quatre àmbits: de la parella, familiar, laboral i sociocomunitari.
- > Elaboració de documents per a la creació d'eines de valoració del risc per part de professionals. L'objectiu és estandarditzar l'atenció policial amb eines com la guia de bones pràctiques, per tal d'evitar la victimització secundària, el catàleg de bones pràctiques, el disseny d'indicadors per a la valoració del risc, etc.
- > Elaboració, revisió i aprovació de protocols de normalització del treball (PNT) per a l'abordatge de les violències masclistes en relació amb els quatre àmbits: de la parella, familiar, laboral i sociocomunitari.

[Procediment de prevenció i atenció policial dels matrimonis forçats](#) (juny 2009).

[Actuació dels cossos de seguretat](#) (parla del Procediment Normalitzat de Treball (PNT) per a l'abordatge de les mutilacions genitals femenines però sense ser directament el PNT. Diu quins són els passos a seguir pel CME).

EIX 4. RECUPERACIÓ

Els seguiments de les dones en el procés de recuperació, en el cas de la PG-ME, es duen a terme mitjançant les derivacions als Grups d'Atenció a la Victima (GAV). Les actuacions de seguiment són:

- > Es contacta periòdicament amb la dona per seguir el seu procés judicial i el de recuperació, especialment mentre hi hagi mesures judicials vigents o fins que el cas en concret ho requereixi. Cada cas té les seves peculiaritats, que marquen en gran mesura el seguiment que cal fer-ne, valorant en tot moment els possibles riscos.
- > Es contacta amb els serveis assistencials als quals la dona ha estat derivada. La informació que puguin facilitar serà molt valuosa per al seguiment del cas.
- > En els casos de violència en l'àmbit de la parella, quan l'agressor ha estat derivat a alguna entitat que imparteix el programa de reinserció social, es contacta amb els responsables i se'n fa el seguiment.
- > A les Oficines d'Atenció al Ciutadà (OAC) es fa una còpia de la caràtula de les diligències instruïdes en matèria de violència masclista de cada àrea bàsica policial (ABP) per lliurar al GAV de la comissaria per tal que puguin fer el seguiment de la dona. El GAV també supervisa el contingut de l'atestat per tal de garantir-ne la qualitat.

Descripció dels recursos, serveis i equips

Policia de Catalunya

La Policia de Catalunya (Mossos d'Esquadra i Policia Local) és l'encarregada de vetllar pel compliment de la llei i del servei públic de seguretat. La policia esdevé un agent fonamental ja que és garant dels drets i de les llibertats de la ciutadania, tal com estableix l'article 104 de la Constitució espanyola: "Les forces i els cossos de seguretat sota la dependència del Govern tindran per missió protegir el lliure exercici dels drets i de les llibertats i garantir la seguretat ciutadana." La violència masclista vulnera els drets humans de les dones i, en conseqüència, els impedeix assolir la plena ciutadania, autonomia i llibertat.

- *Policies locals*

En l'àmbit municipal les policies locals també tenen competències de protecció, seguretat o atenció en situacions de violència masclista. Els principis d'intervenció de les policies que treballen en l'àmbit municipal es defineixen en els convenis de col·laboració, coordinació i cooperació en matèria de seguretat pública que les corporacions locals subscriuen amb el Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació.

Al llarg del territori els municipis han desenvolupat protocols d'intervenció en situacions de violència masclista coordinats amb els diferents àmbits d'actuació: cossos de seguretat, serveis socials, salut, justícia, agents socials, ensenyament, etc. El nombre d'efectius de les policies locals de Catalunya l'any 2008 era d'11.089 agents.

Els protocols i circuits d'atenció han de ser instruments de treball orientats a evitar la doble victimització de les dones en situació de violència i a facilitar que les actuacions dels agents implicats siguin àgils, eficaces, que donin respostes de qualitat, que evitin situacions de major victimització i, en conseqüència, que protegeixin els drets de les dones que pateixen violència masclista.

- *Mossos d'Esquadra (PG-ME)*

La Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra (PG-ME), com a policia de Catalunya, duu a terme un model de substitució dels cossos estatals (Cos Nacional de Policia i Guàrdia Civil) de caràcter progressiu. El model iniciat l'any 1994 a la comarca d'Osona ha finalitzat amb el desplegament a la Regió Policial Terres de l'Ebre el 2008. El nombre d'efectius de la PG-ME l'any 2008 era de 14.143 agents. El nombre d'instal·lacions policials de la PG-ME és de 94.2

La PG-ME té com a base del treball territorial la regió policial. S'ha fet el desplegament en les nou regions policials de Catalunya: la Regió Policial Girona, la Regió Policial Ponent, la Regió Policial Pirineu Occidental, la Regió Policial Central, la Regió Policial Metropolitana Barcelona, la Regió Policial Metropolitana Nord, la Regió Policial Metropolitana Sud, la Regió Policial Camp de Tarragona i la Regió Policial Terres de l'Ebre.

² D'aquestes 94 dependències, a 85 es poden recollir denúncies.

Àrea Tècnica de Proximitat i Seguretat Ciutadana (ATPSC)

L'Àrea Tècnica de Proximitat i Seguretat Ciutadana és l'encarregada de coordinar totes les unitats regionals de proximitat i atenció al ciutadà (URPAC) del territori en què es troba desplegada la PG-ME. Així mateix, concentra tota la informació estadística en aquest àmbit, l'analitza i l'avalua. També coordina i dona directrius tècniques sobre l'actuació en aquest àmbit i participa activament en la proposta i realització d'actuacions d'informació, col·laboració i coordinació amb altres unitats de la PG-ME, com també amb entitats i administracions externes a l'organització policial. També exerceix la interlocució i representació de la PG-ME en les qüestions que afectin o puguin afectar el conjunt de les actuacions en aquesta matèria. L'ATPSC està formada per diversos grups:

- > Unitat Central de Proximitat i Atenció al Ciutadà (UCPAC). Comprèn els següents subgrups: Grup Central d'Atenció a la Víctima i de Proximitat (GCAV), Grup Central Oficina de Relacions amb la Comunitat (ORC), Grup Central Oficina d'Atenció al Ciutadà (OAC) i Nous Grups Juvenils Organitzats i Violents (NGJOV)
- > Unitat Central de Menors
- > Unitat Central de Medi Ambient

D'aquests grups, **els que intervenen en alguna de les fases d'abordatge de la violència masclista són: GCAV, ORC, OAC i la Unitat Central de Menors.** És funció d'aquests grups, en el seu àmbit concret, la homogeneïtzació i l'estandardització dels sistemes de treball a tot el territori català.

Àrees Bàsiques Policials (ABP)

Pel que fa a l'atenció a les dones, les ABP disposen de grups d'atenció a la víctima (GAV) i d'oficines de relacions amb la comunitat (ORC). Hi ha GAV a la majoria d'ABP, i sovint depenen orgànicament de la Unitat de Seguretat Ciutadana de les ABP.

[Comissaries - Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació.](#)

Oficina de Relacions amb la Comunitat (ORC)

L'ORC és l'eina fonamental com a servei policial de qualitat dintre de l'àmbit de la policia comunitària de les comissaries dels Mossos d'Esquadra, amb l'objectiu bàsic d'identificar, contactar personalment i col·laborar amb tots els representants socials existents al territori. L'objectiu és generar xarxes de relació per detectar els problemes i les necessitats que afecten la ciutadania en

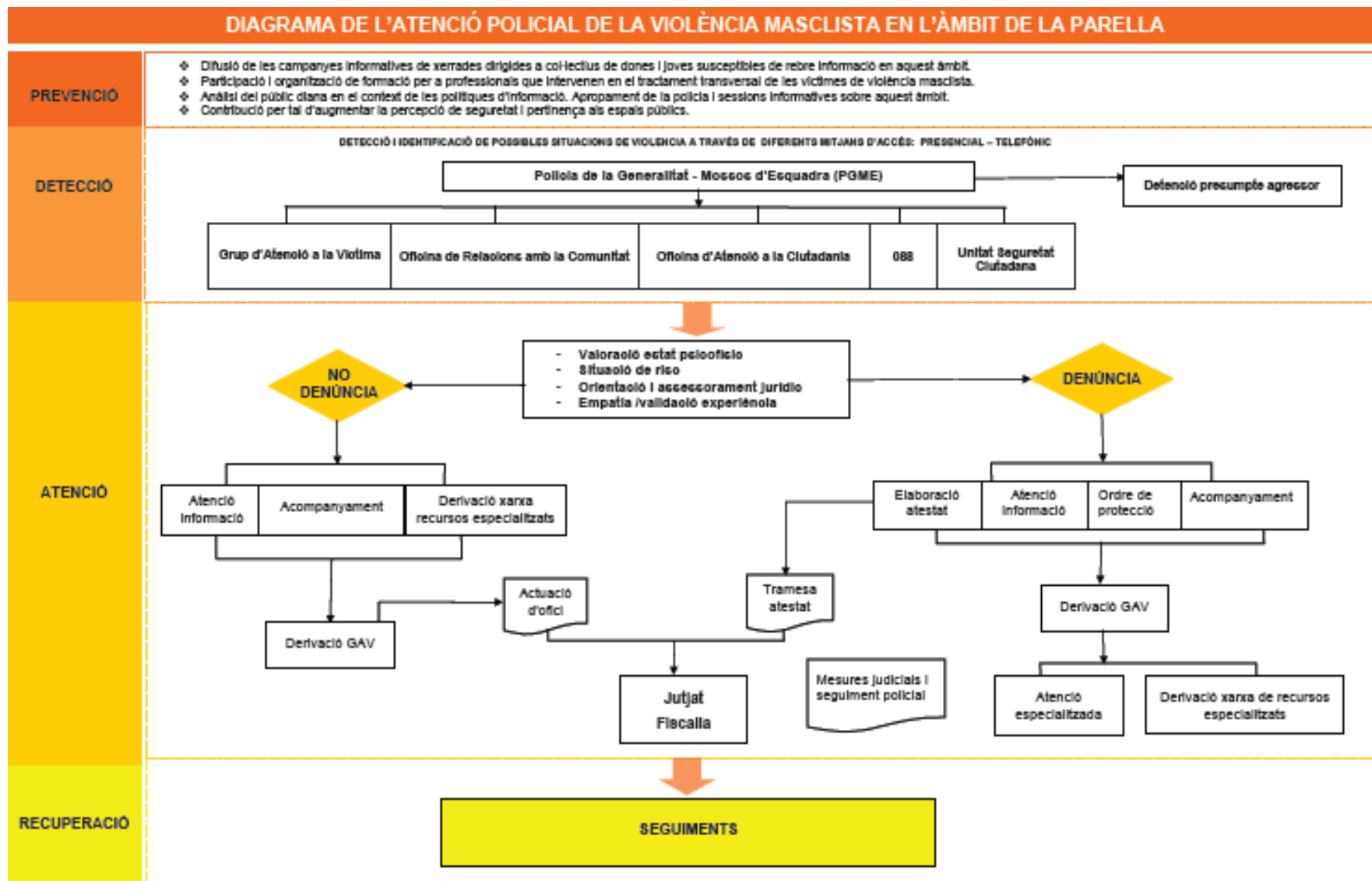
matèria de seguretat, creant programes de proximitat, amb clara vocació didàctica i preventiva per tal de donar respostes particulars a cada problema concret. En aquest marc es desenvolupa el Pla de seguretat a les escoles, per mitjà del qual es treballa de manera preventiva el tema de la violència masclista des de la perspectiva de la seguretat.

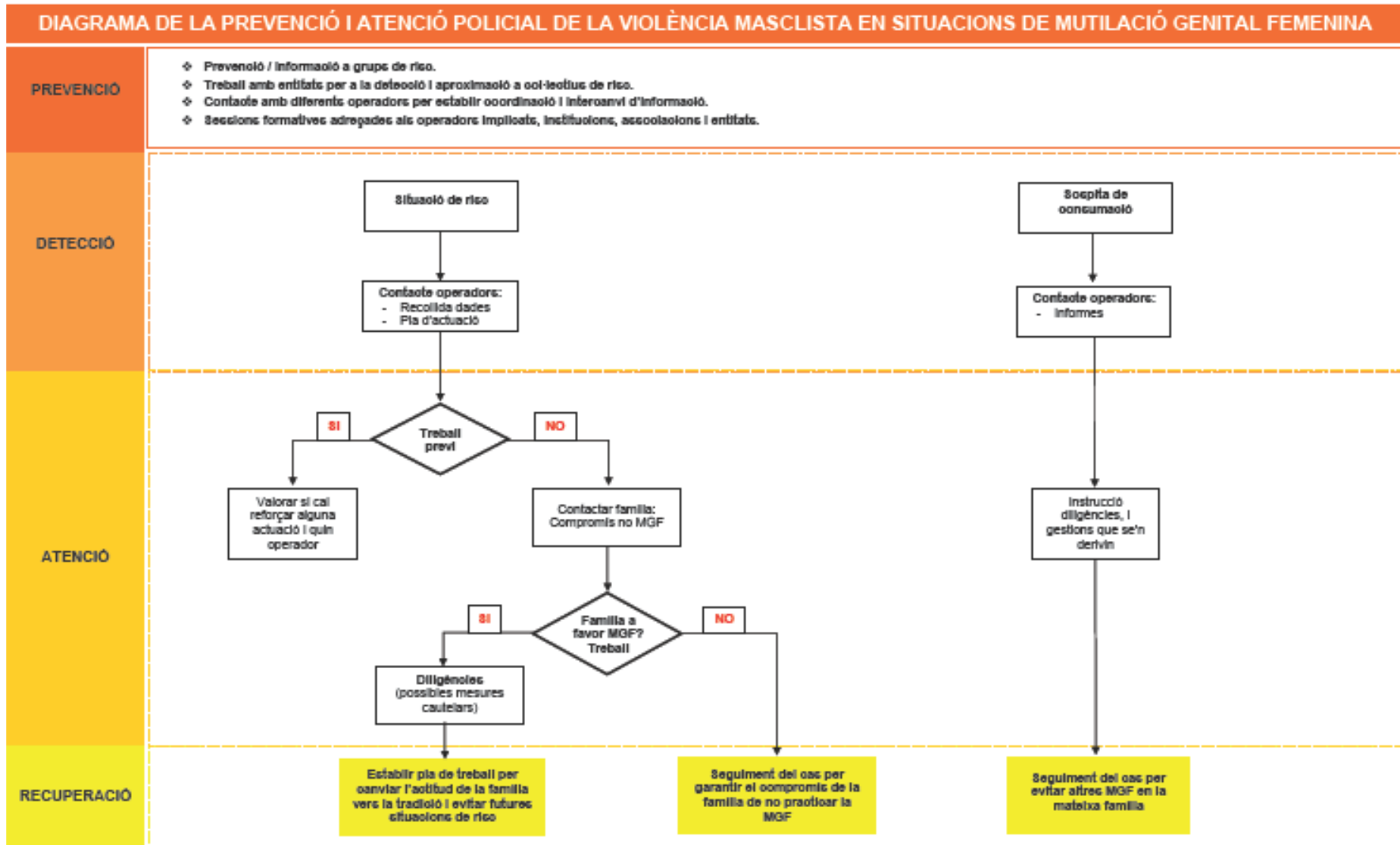
Oficina d'Atenció a la Ciutadania (OAC)

L'OAC és el servei de la PG-ME instal·lat en cada una de les seves comissaries i que té com a funció principal la recollida de totes les denúncies d'àmbit penal presentades per la ciutadania. Aquestes oficines substitueixen els GAV en la recollida de la denúncia de violència masclista quan, per causes diverses, els GAV no se'n poden fer càrrec en un primer moment. En qualsevol cas, la denúncia sempre es deriva posteriorment al GAV de referència per a l'assessorament, la derivació, si escau, i el seguiment individualitzat.

Grup d'Atenció a la Víctima (GAV)

Els Grups d'Atenció a la Víctima són els grups de Mossos d'Esquadra instal·lats a les comissaries (ABP) i que tenen la funció, entre d'altres, d'atendre i tramitar els casos de violència masclista.

Departament de Justícia

Missió

Liderar el discurs jurídic amb relació a la violència masclista, definir les línies metodològiques i les pràctiques amb relació a les mesures de protecció jurídiques i a la garantia de drets, com també definir les estratègies d'intervenció adreçades als agressors sota tutela judicial.

Pel que fa als eixos de detecció, atenció i recuperació, i per evitar la reiteració que podria donar-se en explicitar els diferents serveis i recursos, el diagrama de fluxos del Departament de Justícia situa, en cadascun d'aquests eixos, els serveis i recursos que en formen part, ja que sovint tenen presència –en diferents nivell de concreció– en els diversos eixos d'actuació.

EIX DETECCIÓ I ATENCIÓ

Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte (OAVD)

És un servei del Departament de Justícia creat amb l'objectiu d'oferir atenció, suport i orientació gratuïts a les víctimes de qualsevol delicte que voluntàriament hi vulguin accedir.

Amb l'entrada en vigor de la Llei 27/2003, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica, i per decret de la Generalitat de Catalunya, les OAVD del Departament de Justícia són nomenades el punt de coordinació de les ordres de protecció en matèria de violència domèstica.³ Això vol dir que es té coneixement de totes les ordres de protecció que adopten els òrgans judicials a Catalunya.

Les principals actuacions que es fan són les següents:

- > Tenir coneixement de totes les ordres de protecció que les autoritats judicials dicten en el territori de referència i coordinar l'assistència i la protecció a les víctimes.
- > Oferir atenció personalitzada i integral a les víctimes que ho sol·licitin.
- > Atendre la víctima en situacions de crisi i necessitada de contenció emocional.
- > Informar la víctima sobre el significat i el contingut de l'ordre de protecció i de les mesures acordades en l'àmbit penal, civil i social, com també de la vigència de les mesures adoptades.

³ Definició d'acord amb la regulació de la Llei 27/2003, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica.

- > Garantir que tota víctima de violència domèstica amb ordre de protecció disposi d'informació actualitzada sobre la situació penitenciària de l'imputat.
- > Garantir que tota dona víctima de violència, més enllà de la domèstica o familiar, tingui una atenció adequada.
- > Avaluar el risc de patir noves agressions en què es troba la víctima, revisar el seu pla d'autoprotecció i coordinar aquesta informació amb els cossos de seguretat.
- > Facilitar l'accés directe de la víctima als ajuts, als serveis especialitzats i als mitjans de seguretat que necessiti.
- > Connectar la víctima amb els serveis de la xarxa social que siguin més útils per garantir el seu procés de recuperació.

Les característiques principals del servei ofert són les següents:

- > Les OAVD treballen a demanda de la víctima i d'acord amb les seves necessitats, respectant en tot moment els límits i la voluntarietat marcats per la persona usuària.
- > S'ofereix un servei personalitzat.
- > L'atenció i gestió de les dades ofertes per la víctima es tracten sota els principis de privadesa i confidencialitat.
- > Les OAVD treballen en xarxa amb tots els operadors dels camps social, sanitari, jurídic i de seguretat que intervenen en l'àmbit de la violència domèstica.
- > L'avaluació de la situació i de les necessitats de la víctima es fa en tot moment utilitzant els instruments i els mètodes de diagnòstic que es valoren com menys intrusius i que eviten la revictimització de la persona atesa.
- > L'atenció és principalment presencial, malgrat que moltes actuacions es fan mitjançant el contacte telefònic.
- > L'activitat de les OAVD es desenvolupa de manera proactiva prenent la iniciativa de contactar amb la víctima que tingui ordre de protecció.

La Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil, atenent el que disposa la Llei 27/2003, ha considerat necessari establir, en l'àmbit de les seves competències, els mecanismes de coordinació entre les diferents unitats per tal d'aplicar de manera àgil i eficient els instruments de protecció de les víctimes.

Un dels mecanismes ha estat la publicació i posada en marxa, des del mes de maig del 2006, del **Protocol de coordinació entre els centres penitenciaris i les oficines d'atenció a la víctima del delictes**, l'àmbit d'aplicació del qual serà en els casos següents:

- > quan hi hagi una persona ingressada a presó (preventiva o penada)

- > que el delictes tipificat sigui de violència domèstica
- > que, a més a més, hi hagi una resolució judicial que adopti mesures de protecció de la víctima d'aquest delictes. No s'ha d'oblidar que la presó provisional també és una mesura de protecció, juntament amb l'ordre d'allunyament, la prohibició d'apropament i la prohibició de comunicació. Per tant, quan hi hagi un intern amb presó provisional per un delictes de violència domèstica s'entendrà aquesta com l'aplicació d'una mesura de protecció i s'haurà d'activar l'aplicació del protocol.

Els centres penitenciaris han d'informar les respectives oficines dels ingressos, sortides a l'exterior (permisos ordinaris, extraordinaris, sortides programades, permisos art. 100.2 i art. 117, sortides a comunitats terapèutiques), comunicacions amb l'exterior, classificació, llibertat (provisional, condicional i definitiva), així com d'altres incidències de tots els interns que tinguin activat el protocol, per tal que aquestes oficines puguin informar de manera immediata la víctima de la situació penitenciària del penat.

EIX 3. ATENCIÓ

Equip d'Assessorament Tècnic Penal

Característiques del servei:

- > Servei públic i gratuït
- > Hi ha cinc equips, un a cada capital de província i a la demarcació de les Terres de l'Ebre.
- > Ubicat en seu judicial.
- > Format per professionals de la psicologia i del treball social.
- > Els equips d'assessorament tècnic penal intervenen per manament judicial o del ministeri fiscal.
- > L'entrevista amb la víctima té un caràcter valoratiu i de detecció del risc i, per tant, només es fa una primera contenció si es valora necessari.
- > La víctima es deriva posteriorment, si escau, a l'Oficina d'Atenció a la Víctima.
- > És important disposar del màxim d'informació disponible des del primer moment i, en aquest sentit, és important poder accedir a les fonts d'informació i fer una entrevista amb el presumpte agressor al més aviat possible.

Funcions:

- > Anàlisi i diagnòstic del medi social i del sistema de prestacions amb relació a la situació judicial de la persona, com també s'analitza i diagnostica trets de personalitat, psicopatologia, l'estat mental en el moment dels fets i les seqüeles psicològiques.
- > Elaborar informes pericials psicològics i informes socials i psicosocials d'encausats, víctimes i testimonis immersos en un procediment penal, com també l'elaboració d'informes socials per valorar la viabilitat de substitucions i suspensions per a encausats en fase d'execució de sentència.
- > Prestar suport tècnic a l'exploració judicial a menors i víctimes vulnerables.
- > Ratificar i ampliar els informes pericials i els informes socials i psicosocials responent a les qüestions formulades per les parts i/o jutges en el transcurs de l'acte de judici oral.
- > Proporcionar elements socials per a l'adopció de les mesures cautelars més adients per a la protecció de les víctimes.
- > Proposar les mesures cautelars més adients respecte als presumptes agressors.

Les principals actuacions que es fan des d'aquests equips són les següents:

- > Consulta de la denúncia interposada o de l'atestat policial per tal de conèixer la situació que l'ha produït i recollir les dades bàsiques personals i familiars (edat, procedència, existència de menors, etc.).
- > Consulta dels expedients informàtics de la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil per saber si ja s'han fet intervencions que poden aportar informació complementària del cas.
- > Entrevista amb la víctima per tal de fer una primera valoració de la situació sociopersonal, familiar i de risc.
- > Entrevista amb el presumpte agressor per tal de fer també una primera valoració de la seva situació i de l'existència de risc.
- > Coordinació amb altres serveis, quan hi hagi coneixement o indicis que anteriorment la víctima o l'agressor han estat atesos per un altre servei.
- > Anàlisi de la informació i valoració, amb proposta d'adopció de mesures cautelars, quan escaigui, o de derivació als serveis pertinents.

Equips de tractament dels centres penitenciaris, equips educatius dels centres de menors, com també equips d'execució de mesures penals alternatives

Davant un determinat delictes o falta, l'òrgan judicial pot determinar l'ingrés a presó (persones adultes), a un centre educatiu (menors) o el compliment d'una mesura penal alternativa.

- > Ingressos en centres penitenciaris i en centres de menors: les persones internes són ateses pels equips de tractament. Aquests equips estan formats per juristes, psicòlegs/psicòlogues, educadors/educadores, mestres, treballadors/treballadores socials i personal sanitari, els quals s'encarreguen d'avaluar les necessitats de les persones internes, planificar i executar les activitats i programes educatius i de tractament, així com d'avaluar el risc de comissió de nous delictes, principalment aquells relacionats amb la violència contra la persona. Aquests equips són els responsables d'elevat propostes favorables de sortides, permisos o règim de vida de semilibertat, als òrgans judicials o administratius competents per resoldre. L'oferta d'activitats inclou la realització de programes de tractament per delictes violents, per delictes sexuals i per violència domèstica, entre d'altres. En concret, des de la Subdirecció de Programes de Rehabilitació i Sanitat de la Secretaria de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació i Justícia Juvenil del Departament de Justícia, es va elaborar durant l'any 2005 el Programa marc d'intervenció

en violència domèstica i, a través de la Instrucció del director general de Recursos i Règim Penitenciari 2/2006, de maig de 2006, relativa a l'aplicació del Programa marc d'intervenció en delictes de violència domèstica, es va ordenar amb caràcter general a tots els centres penitenciaris de Catalunya l'aplicació d'aquest programa marc en la intervenció sobre els interns amb aquest perfil delictiu de violència de gènere. **Aquest programa marc ha estat revisat durant l'any 2009 i s'hi han inclòs uns estàndards de servei d'obligat compliment per tots els centres penitenciaris.**

L'objectiu general del programa d'intervenció que es desenvolupa és aturar la violència que exerceixen els agressors en les relacions interpersonals amb la parella i dotar-los d'alternatives a la violència per afrontar els problemes i/o conflictes. Com a objectius específics destaquem l'assumpció de responsabilitats en la violència de parella i familiar, augmentar l'autoconeixement i l'expressió emocional, augmentar el control emocional i conductual, aprendre a ser empàtics, treballar l'assertivitat, etc.

Però també, i específicament per a les dones que ho necessitin, s'ha impulsat un programa de suport a les dones internes que han estat víctimes de violència masclista. D'altra banda, per als casos valorats pels equips de tractament com d'alt risc de reincidència en delictes violents, avaluats mitjançant un instrument específic anomenat "Riscanvi", en el moment de la llibertat definitiva de la persona interna, s'eleva un informe a la fiscalia de referència i també a les OAVD, per al seu coneixement.

En l'àmbit de la justícia juvenil, pel que fa a les mesures de internament en centres, el perfil de menors i joves que ingressen per delictes de violència intrafamiliar o domèstica està relacionat, en la majoria dels casos, amb episodis de violència dels i les menors sobre els seus progenitors, les víctimes, doncs, són pares/mares i/o germans/es, independentment del gènere.

La intervenció en els centres educatius s'articula a través del programa de tractament individualitzat, que recull els objectius a treballar amb la persona menor i les actuacions a dur a terme per aconseguir-los. Les actuacions s'emmarquen en els programes de intervenció, ja sigui els programes de caràcter general (formatius, d'educació per la salut, de competència psicosocial, etc.) com els programes d'actuació especialitzada, adreçats a les problemàtiques més específiques.

En el cas de delictes de violència familiar, es treballa bàsicament en el marc del programa d'actuació especialitzada adreçat a tractar les conductes violentes. En aquest programa es treballen aspectes relacionats amb l'autocontrol, l'empatia, la resolució de problemes, les habilitats socials, els valors morals i les distorsions cognitives vinculades a les conductes violentes.

Paral·lelament, en el l'àmbit dels programes generals, es treballa sempre que sigui possible amb la família, en el marc del programa de reforç en l'entorn familiar. En aquest sentit, l'objectiu és treballar els aspectes de la família que estan conservats i que enforteixen la vinculació i la generació de fórmules alternatives de relació entre els membres del nucli familiar.

Aplicació de mesures penals alternatives: els equips de mesures penals alternatives actuen per manament judicial fent el control i supervisió de les mesures penals següents:

- > Substitució de penes de presó.
- > Suspensió de l'execució de penes de presó.
- > Mesures de seguretat no privatives de llibertat.
- > Mesures de seguretat privatives de llibertat.

La intervenció té com a eixos principals:

- > La informació periòdica i en cas d'incidències a l'òrgan judicial competent.
- > Entrevistes periòdiques de seguiment, segons el pla d'intervenció, amb la persona subjecta a mesura.
- > Recerca i suport a les entitats que donen contingut a la mesura imposada per l'òrgan judicial (entitats per a la realització de treballs en benefici de la comunitat, per a la realització de programes formatius, per a la realització de tractaments, etc.).

Jutjats de violència sobre la dona

La Llei orgànica del poder judicial estableix les competències dels jutjats de violència sobre la dona. L'article 87ter determina les competències dels jutjats de violència sobre la dona tant en l'ordre penal com en l'ordre civil:

1. Els jutjats de violència sobre la dona tenen coneixement, en l'ordre penal, de conformitat en tot cas amb els procediments i els recursos previstos a la Llei d'enjudiciament criminal, dels supòsits següents:

a) De la instrucció dels processos per exigir responsabilitat penal pels delictes recollits als títols del Codi penal relatius a homicidi, avortament, lesions, lesions al fetus, delictes contra la llibertat, delictes contra la integritat moral, contra la llibertat i indemnitat sexuals o qualsevol altre delictes comès amb violència o intimidació, sempre que s'hagin comès contra qui sigui o hagi estat la seva esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a l'autor per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència, així com pels comesos sobre els descendents, propis o de l'esposa o

convivent, o sobre les persones menors o incapaces que visquin amb ell o que estiguin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet de l'esposa o convivent, quan també s'hagi produït un acte de violència de gènere.

b) De la instrucció dels processos per exigir responsabilitat penal per qualsevol delictes contra els drets i deures familiars, quan la víctima sigui alguna de les persones assenyalades com a tals a la lletra anterior.

c) De l'adopció de les corresponents ordres de protecció a les víctimes, sense perjudici de les competències atribuïdes al jutge de guàrdia.

d) Del coneixement i la decisió de les faltes que contenen els títols I i II del llibre III del Codi penal, quan la víctima sigui alguna de les persones assenyalades com a tals a la lletra a) d'aquest apartat.

e) Dictar sentència de conformitat amb l'acusació en els casos que estableix la Llei 52.

2. Els jutjats de violència sobre la dona poden conèixer en l'ordre civil, en tot cas de conformitat amb els procediments i recursos previstos a la Llei d'enjudiciament civil, els assumptes següents:

a) Els de filiació, maternitat i paternitat.

b) Els de nul·litat del matrimoni, separació i divorci.

c) Els que versin sobre relacions paternofiliars.

d) Els que tinguin per objecte l'adopció o modificació de mesures de transcendència familiar.

e) Els que versin exclusivament sobre guarda i custòdia de fills i filles menors o sobre aliments reclamats per un progenitor contra l'altre en nom dels fills i les filles menors.

f) Els que tractin sobre la necessitat d'assentiment en l'adopció.

g) Els que tinguin per objecte l'oposició a les resolucions administratives en matèria de protecció de menors.

3. Els jutjats de violència sobre la dona tenen de manera exclusiva i exclouent competència en l'ordre civil quan concorrin simultàniament els requisits següents:

a) Que es tracti d'un procés civil que tingui per objecte alguna de les matèries indicades al número 2 d'aquest article.

b) Que alguna de les parts del procés civil sigui víctima dels actes de violència de gènere, en els termes a què fa referència l'apartat 1.a) d'aquest article.

c) Que alguna de les parts del procés civil sigui imputada com a persona autora, inductora o cooperadora necessària en la realització d'actes de violència de gènere.

d) Que s'hagin iniciat davant del jutge de violència sobre la dona actuacions penals per delictes o falta a conseqüència d'un acte de violència sobre la dona, o s'hagi adoptat una ordre de protecció a una víctima de violència de gènere.

4. Quan el jutge aprecii que els actes posats a coneixement seu, de manera notòria, no constitueixen expressió de violència de gènere, pot inadmetre la pretensió, que ha de remetre a l'òrgan judicial competent.

5. En tots aquests casos està vedada la mediació.

Ministeri Fiscal

El Ministeri Fiscal és un òrgan integrat dintre del poder judicial que actua amb autonomia en el desenvolupament de les seves funcions. En aquest sentit, els i les membres de la carrera fiscal s'organitzen jeràrquicament, tot i que en l'exercici de les seves funcions estan subjectes als principis de legalitat i imparcialitat.

De conformitat amb el que disposa el seu Estatut orgànic, el Ministeri Fiscal "té com a missió promoure l'acció de la justícia en defensa de la legalitat, dels drets dels ciutadans i de l'interès públic tutelat per la llei, d'ofici o a petició dels interessats", a més ha de "vetllar per la protecció processal de les víctimes" i actuar en defensa de menors, persones incapacitades i persones desvalgudes. En els supòsits de violència de gènere i domèstica està legitimat per demanar les mesures judicials de protecció quan constati la comissió d'un delictes o falta contra la vida, integritat física o moral, llibertat sexual, llibertat o seguretat contra alguna de les persones a les quals es refereix l'article 173.2 del Codi penal i l'existència d'una situació objectiva de risc per a la víctima. A més, en tots els casos intervé en la compareixença judicial que convoca el jutge de violència contra la dona o el jutge de guàrdia, per establir mesures de protecció demanant les mesures cautelars penals adients per protegir la víctima o víctimes i, quan hi hagi fills o filles menors o persones incapacitades, vetllant sempre pel seu interès, i pot demanar mesures en la seva protecció en l'àmbit civil.

En l'àmbit de la violència de gènere, s'ha creat la Secció contra la Violència sobre la Dona dins de les fiscalies de les audiències provincials, amb la finalitat d'intervenir en els procediments penals

per fets constitutius de delictes o faltes la competència dels quals estigui atribuïda als jutjats de violència sobre la dona, i intervenir directament en els processos civils la competència dels quals estigui atribuïda als jutjats de violència sobre la dona.

En aquesta secció es porta a terme un registre dels procediments que se segueixen relacionats amb la violència de gènere per a consulta interna dels fiscals que tinguin coneixement d'un procediment en matèria de violència sobre la dona.

Servei de Torn d'Ofici dels col·legis d'advocats

Els col·legis d'advocats organitzen dins del seu àmbit un servei per a la prestació d'assistència lletrada a la ciutadania que així ho sol·liciti o que no designi la intervenció d'un/a advocat/da concret/a privadament.

La prestació d'aquest servei s'organitza per mitjà del funcionament d'un torn d'ofici, al qual es troba adscrit el personal lletrat pertanyent al col·legi corresponent. Aquest torn d'ofici no és necessàriament gratuït.

El funcionament d'aquest servei dóna cobertura a tots els àmbits del dret i és possible la designació d'una persona lletrada, amb un criteri d'especialitat, a qualsevol de les jurisdiccions existents.

L'acord de col·laboració que el Departament de Justícia ha signat amb el Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya amb data 26 d'agost de 2009, així com els d'anys anteriors, incorporen rigorosament les directrius recollides a la normativa reguladora de la violència masclista, al sistema de prestació de l'assistència jurídica gratuïta. A aquest efecte es van crear torns específics per a les víctimes als diferents col·legis d'advocats. Aquests fan la designació immediata d'un lletrat d'aquest torn i tramiten l'expedient corresponent d'assistència jurídica gratuïta.

Igualment queda garantit en tot moment el dret de defensa de les víctimes sota una direcció lletrada única (àmbit civil i penal) i el principi d'igualtat d'armes entre les parts. Aquest principi d'igualtat d'armes entre parts també es garanteix en el cas de no-preceptivitat de defensa lletrada (p. e., judicis de faltes o verbals) quan les circumstàncies personals de la persona sol·licitant de justícia gratuïta denoten una possible situació de desemparament o d'indefensió davant la part contrària.

Altrament, el procurador o procuradora dels tribunals és una persona professional lliberal i independent, amb la tasca de representar les parts davant dels òrgans jurisdiccionals i amb el deure primordial de col·laborar amb aquests òrgans jurisdiccionals en la funció pública d'administrar justícia.

També assumeix i controla totes les activitats i actes que es desenvolupen dintre del litigi, responent personalment.

El Departament de Justícia i el Consell dels Il·lustres Col·legis de Procuradors dels Tribunals de Catalunya estableixen acords de col·laboració per organitzar la prestació del servei de torn d'ofici als col·legis de procuradors.

Aquests presten un servei per a la designació de col·legiats per a la representació dels litigants. Aquest servei s'organitza mitjançant un torn d'ofici al qual pertanyen totes les persones procuradores del col·legi corresponent. Aquest torn d'ofici no és necessàriament gratuït.

Assistència jurídica gratuïta

És el dret que estableix l'article 119 de la Constitució espanyola de disposar d'una justícia gratuïta en els termes que determini la llei. Per garantir el compliment d'aquest precepte constitucional, la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta (BOE núm. 11 de 12.1.1996), determina el contingut del dret a l'assistència jurídica gratuïta.

A Catalunya, el Decret 252/1996, de 5 de juliol (DOGC núm. 2228 de 10.7.1996), regula el procediment per al reconeixement del dret d'assistència jurídica gratuïta i la subvenció per a les actuacions professionals corresponents a l'assistència lletrada i a la defensa o representació gratuïtes; tot això de conformitat amb l'àmbit normatiu reconegut a la Generalitat de Catalunya en la mateixa Llei 1/1996.

Les dones que pateixen o han patit qualsevol de les formes de violència que recull la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, tenen dret a l'assistència jurídica gratuïta en la forma que estableix la legislació vigent. No caldrà que acreditin prèviament que no tenen recursos quan sol·licitin defensa jurídica gratuïta especialitzada, si s'escau, que se'ls ha de prestar immediatament, sense perjudici que, si no se'ls reconeix amb posterioritat el dret a aquesta, hagin d'abonar els honoraris meritats a l'advocat/da, i al/la procurador/a quan hi intervingui. En el cas de les dones en situació de violència masclista només es tindran en compte els recursos i ingressos econòmics personals de les dones, tal com indica l'art. 42.2 de la Llei 5/2008.

El dret d'assistència jurídica gratuïta inclou, entre altres prestacions, la designació d'una persona lletrada, d'un procurador o procuradora d'ofici, quan la seva intervenció sigui preceptiva, l'exoneració de drets notariais i, com a novetat, l'assessorament i l'orientació gratuïts, previs al procés judicial, a qui pretengui demanar la tutela judicial dels seus drets i interessos, quan l'objectiu sigui evitar el conflicte processal o analitzar la viabilitat de la pretensió. Per complir aquestes previsions, els col·legis d'advocats han creat, amb el suport del Departament de Justícia, el Servei d'Orientació Jurídica (SOJ) per a la ciutadania que ho sol·liciti.

Una altra de les prestacions derivades del reconeixement del dret d'assistència jurídica gratuïta és la que fa referència a la mediació familiar, si es donen els supòsits que estableix la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació familiar a Catalunya, i se sol·licita per mitjà del Centre de Mediació de Dret Privat a Catalunya o dels col·legis professionals habilitats. Per accedir a la mediació familiar amb aquesta prestació de justícia gratuïta només cal que una de les parts sol·licitants tingui reconegut el dret d'assistència jurídica gratuïta.

Servei d'Orientació Jurídica dels col·legis d'advocats (SOJ)

El Servei d'Orientació Jurídica (SOJ) és un servei públic i gratuït d'atenció personalitzada, que no atén consultes per telèfon ni per escrit, que ofereixen els col·legis de l'advocacia de Catalunya, amb la col·laboració del Departament de Justícia, per assessorar i orientar els ciutadans i ciutadanes sobre temes jurídics.

El SOJ proporciona un primer consell orientador a qualsevol ciutadà o ciutadana que s'hi adrexi i informa sobre la possibilitat d'acudir als tribunals o de recórrer a les vies alternatives de resolució de conflictes, però no redacta cap document ni tramita cap assumpte. A més, després de l'entrada en vigor de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta, aquest servei també assessora els ciutadans i ciutadanes respecte del dret a obtenir l'assistència jurídica gratuïta i de la documentació necessària per sol·licitar-la, i atès que els col·legis de l'advocacia s'encarreguen de la tramitació d'aquestes sol·licituds, en molts casos, tot i que es tracta de serveis diferents, coincideixen en el lloc i la persona que els ha de dur a terme.

L'assessorament que presta aquest servei és de caire general i, per tant, les consultes que s'hi poden formular abracen la totalitat de les matèries jurídiques que regulen les relacions socials.

Assessorament Tècnic en l'Àmbit de la Família (SATAF)

Els equips d'assessorament tècnic en l'àmbit de família els formen professionals de la psicologia i el treball social especialitzats en el camp judicial i en el treball amb famílies.

Treballen per als jutges i jutgesses de la jurisdicció civil i d'altres instàncies judicials que siguin competents en matèria civil, amb els criteris tècnics establerts i en els terminis legals vigents. La finalitat dels dictàmens tècnics és facilitar una decisió judicial ajustada a les característiques particulars de cada família, sempre en benefici de les i els menors implicats.

La missió del Servei d'Assessorament Tècnic en l'Àmbit de la Família és assessorar amb imparcialitat, a través d'un informe, i donar resposta a les demandes judicials en matèria de família, amb criteris tècnics compartits per l'equip professional i validats per la direcció general, per tal de facilitar la presa de decisions judicials que garanteixin el millor interès de la persona menor i promoguin alhora la reflexió entorn la nova realitat familiar.

S'intervé d'acord amb els principis d'imparcialitat, objectivitat i equitat.

Els objectius principals de la seva intervenció tècnica són:

- > Assessorar els jutges i les jutgesses respecte de la situació de la persona menor, les relacions parentofilials, la idoneïtat d'establir i/o modificar règims de comunicació i estada i la valoració dels entorns familiars amb relació a la tinença dels fills i filles comuns, així com d'altres circumstàncies relacionades amb els procediments de separació i/o divorci.
- > Emetre dictamen tècnic respecte de la capacitat educativa i protectora dels progenitors i/o altres familiars per fer-se càrrec de la persona menor sota tutela administrativa en procediments d'oposició a mesures administratives.
- > Emetre dictamen tècnic respecte de la capacitat parental dels possibles mares i pares adoptants, amb l'objecte de valorar un entorn que garanteixi i cobreixi les necessitats del o la menor implicat/da en procediments d'adopció de menors.
- > Facilitar l'execució de les sentències i informar l'entitat judicial, en els termes sol·licitats, del compliment de les mesures adoptades en la resolució judicial.

Institut de Medicina Legal de Catalunya (IMLC)

L'Institut de Medicina Legal de Catalunya (IMLC) és un òrgan tècnic al servei de l'Administració de justícia, adscrit al Departament de Justícia i que depèn de la Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia.

L'IMLC té la funció d'auxiliar els jutjats, tribunals, fiscalies i oficines del Registre Civil mitjançant la pràctica de proves pericials mèdiques, tant tanatològiques com clíniques i de laboratori, previstes a la normativa vigent de medicina forense, i a més fer activitats de docència i investigació relacionades amb la medicina forense.

El treball dels professionals de la medicina forense davant els casos de violència masclista inclou, d'una banda, l'aspecte relacionat amb les lesions físiques corporals que poden ser descrites, fotografiades i relacionades amb mecanismes lesius i valorades cronològicament (estat evolutiu) i, d'altra banda, l'aspecte psicològic agut o crònic del maltractament. No hem d'oblidar que ambdós aspectes poden coexistir i afectar tant la víctima com l'agressor i els testimonis. En cas d'agressió sexual, s'aplica un protocol específic per a aquest tipus d'agressió. Finalment, si hi ha menors implicats, cal explorar-los amb especial sensibilitat.

Des del punt de vista medicolegal, cal especificar el tractament realitzat, amb sanitat o amb previsió de sanitat i les seqüeles.

En cas de mort, es fa l'autòpsia al Servei de Patologia Forense de l'IMLC, mitjançant dos metges/metgesses forenses. Les proves complementàries i les anàlisis necessàries per aclarir les causes i circumstàncies de la mort són trameses al laboratori de l'IMLC o a l'Institut Nacional de Toxicologia i Ciències Forenses.

Unitat de Valoració Forense Integral (UVFI)

Les unitats de unitats de valoració forense integral vinculades als instituts de medicina legal són equips multidisciplinaris formats per professionals de la psicologia, del treball social i de la medicina forense. El seu objectiu és donar una resposta específica i especialitzada, i coordinada entre els diferents professionals, que permeti un diagnòstic de la violència de gènere més enllà de la simple recerca de simptomatologia d'una agressió concreta.

La [Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere](#), en la disposició addicional segona ordena al Govern i a les comunitats autònomes amb competències en matèria de justícia que organitzin en el seu àmbit respectiu els serveis forenses, de manera que disposin d'unitats de valoració forense integral encarregades de dissenyar protocols d'actuació global i integral en casos de violència de gènere.

En compliment amb el que dicta aquesta llei i per donar una resposta que faciliti la protecció i atenció integral a les víctimes de violència de gènere i domèstica, el Departament de Justícia marca com a objectiu estratègic la creació de les unitats de valoració forense integral.

La creació de la primera Unitat de Valoració Forense Integral de Catalunya, com a experiència pilot, és adreçada als jutjats de violència sobre la dona de Barcelona i l'Hospitalet del Llobregat (ambdós amb seu a la Ciutat de la Justícia) i integrada pels professionals que designi l'Institut de Medicina Legal de Catalunya i els que designi la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil (en concret l'Equip d'Assessorament Tècnic Penal de Barcelona). També s'hi afegiran els professionals del Servei d'Assessorament Tècnic en l'Àmbit de Família en els casos en què hi hagi, de manera paral·lela als procediments penals i/o procediments civils oberts.

La valoració integral que es lliura al jutge no és només un estudi de la víctima, sinó també de la persona agressora i/o del nucli familiar que pateix una situació de violència. El protocol de funcionament de la Unitat de Valoració Forense Integral té en compte els rols i les interaccions de les persones implicades, com també la intensitat i la recurrència de la violència i de les seves seqüeles. Això permet adequar molt més les mesures al cas concret, afavorir les actuacions que calgui executar i permet actuar no només de manera reparadora dels danys causats, sinó també de manera preventiva.

Unitat de Valoració Forense Integral de la Ciutat de la Justícia

Els òrgans judicials són els competents per oficiar les demandes de valoració forense integral, el magistrat pot sol·licitar la intervenció de la Unitat de Valoració Forense Integral a partir de la proposta prèvia de valoració del metge forense en el moment de la guàrdia o a iniciativa pròpia, sense la proposta prèvia. Tot això amb independència que, en altres fases del procediment, l'òrgan judicial pugui sol·licitar una valoració forense integral si ho considera necessari.

Una vegada el metge forense trasllada la seva valoració al magistrat, aquest, si ho considera convenient, fa el corresponent ofici de demanda de valoració forense integral a l'Institut de Medicina Legal. Els dos coordinadors dels equips respectius revisen les demandes i valoren si s'ajusten als criteris i requisits necessaris. En cas contrari, es retorna a l'òrgan judicial corresponent amb les indicacions que siguin procedents. Si la demanda s'hi ajusta, s'assigna el cas als professionals i es determina qui és el referent del programa, perquè n'iniciï l'execució.

- **Protocol de funcionament de la Unitat de Valoració Forense Integral de la Ciutat de la Justícia** [PDF, 83,60 KB]

DIAGRAMA BÀSIC DE FLUXOS DEL DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

PREVENCIÓ

-Intervenció amb els agressors de delictes contra les dones en compliment de penes.
-Intervenció amb les dones preses en les seves necessitats com a dones víctimes de violència.

DETECCIÓ

Presencial
-Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte
-Servei d'Orientació Jurídica
-Equips de tractament d'execució de penes: equips de tractament dels centres penitenciaris, equips educatius dels centres de menors, equips d'execució de mesures penals alternatives

Telefònica
Oficines d'Atenció a la Víctima
Barcelona: 900 12 18 84
Lleida: 973 70 02 02
Girona: 972 94 04 48
Tarragona: 977 22 09 22

Cribatge ràpid
Valoració estat psicofísic
Situació de risc
Orientació i assessorament jurídics
Empatia / validació experiència

NO URGENT

URGENT

ATENCIÓ

Demanda implícita

Demanda explícita d'ajut

Facilitar informació, orientació i assessorament per ajudar a identificar necessitats concretes i formular demandes d'ajut

DENÚNCIA

Informe de derivació / acompanyament als serveis d'urgència corresponents:
- Recursos sanitaris
- Recursos socials
- Recursos seguretat

Demanda per iniciativa pròpia o derivació d'altres serveis

SOJ
-Orientació i assessorament jurídics

OAVD
-Orientació i informació
-Assessorament
-Suport emocional
-Derivació altres recursos

-Acompanyament judicial
-Seguiment de la situació processal de l'imputat
-Coordinació amb els centres penitenciaris

IMLC,UVFI, SATAF
Equips d'Assessorament Tècnic Penal

-Exploració
-Informe de valoració a l'òrgan judicial

-Torn d'ofici especialitzat del col·legi d'advocats

-Assistència lletrada especialitzada

Derivació per inici del procediment

MINISTERI FISCAL

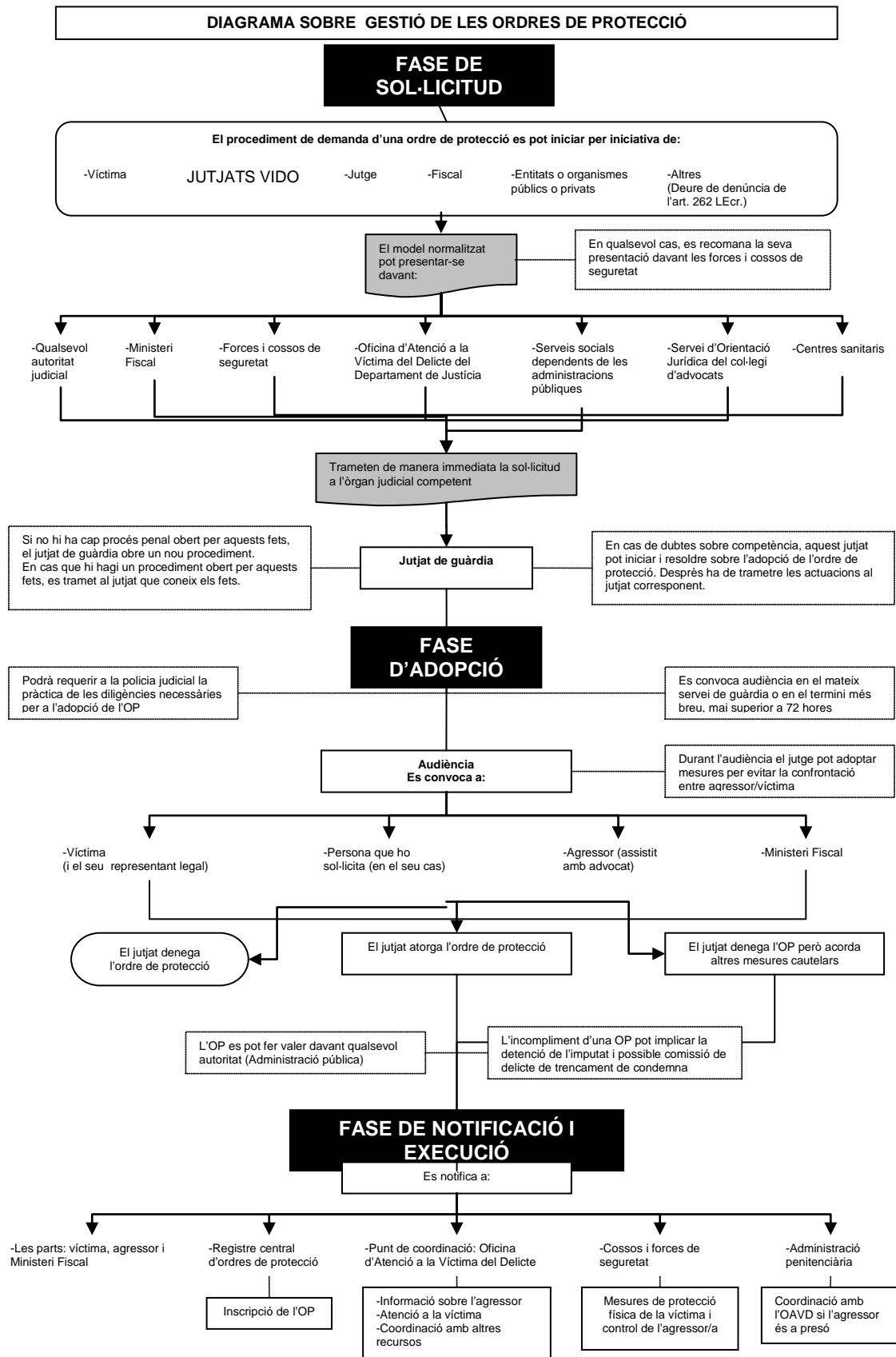
-Equip d'atenció psicològica de les oficines d'atenció a la víctima del delicte.
-Equips de tractament d'execució de penes: equips de tractament dels centres penitenciaris, equips educatius dels centres de menors, equips d'execució de mesures penals alternatives

Informe de derivació/ acompanyament a:

RECUPERACIÓ

-Xarxa local de serveis socials
-Col·legi d'advocats
-Associació de dones
-Cossos de seguretat

Xarxa de serveis

**Departament de Medi Ambient i Habitatge
SECRETARIA D'HABITATGE**

Missió

Les funcions de la Secretaria d'Habitatge estan regulades en el Decret 68/2004, de 20 de gener, d'estructuració i reestructuració de diversos departaments de l'Administració de la Generalitat.

Pel que fa al compliment de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, el Departament d'Habitatge ha de garantir els drets en l'àmbit de l'accés a un habitatge per a les dones en situació de violència masclista, segons els articles 34 i 35, mitjançant la concessió d'ajuts per a l'accés a un habitatge (de lloguer o de propietat) i facilitant l'accés prioritari de les dones en situació de violència masclista als habitatges de promoció pública.

En l'abordatge de la violència masclista, la Secretaria d'Habitatge s'hi implica i hi dona una resposta global, d'acord amb el marc legislatiu següent:

[Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.](#)

[Decret 13/2010, de 2 de febrer, del Pla per al dret a l'habitatge 2009-2012.](#) que reconeix les prioritats d'accés a ajuts i situacions amb relació a la promoció d'habitatges nous i adjudicacions del parc públic d'habitatges, les prestacions permanents per al pagament del lloguer (lloguer just) i les prestacions econòmiques d'especial urgència, etc.

[Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge.](#)

[El Decret 106/2009, de 19 de maig, pel qual es regulen el Registre de sol·licitants d'habitatges amb protecció oficial de Catalunya i els procediments d'adjudicació dels habitatges amb protecció oficial;](#) en l'article 2 es recull els requisits i les excepcions en matèria de violència masclista i la protecció de les dades personals.

EIX 1. PREVENCIÓ

Amb l'objectiu d'evitar i reduir la incidència de la violència i de sensibilitzar la ciutadania, i malgrat que el departament no generi (de moment) accions comunicatives sobre el tema, fem arribar informació general, editada per l'[Institut Català de les Dones](#) i altres organismes, a les nostres oficines locals d'habitatge, les borses de mediació de l'habitatge, les borses joves i les que treballen al SAC (Servei d'Atenció Ciutadana), com ara [material de sensibilització](#) –tríptics, cartells, documentació sobre la xarxa, etc.–, amb la finalitat que, tot i ser un recurs específic d'habitatge, qualsevol persona que hi estigui interessada pugui endur-se la informació necessària. També se'ls fa arribar un recull de [webs](#) on trobar la informació necessària.

Actuacions

- > Establiment d'un circuit i elaboració i difusió d'un protocol d'actuació per a l'accés a l'habitatge de les dones en situació de violència masclista a les borses, oficines locals d'habitatge, etc. (distribució, circulars, formació - xerrades, enllaços de la normativa a webs locals i web de la SH), mitjançant l'elaboració d'un sistema d'informació (carta, formació, circular, etc.).
- > Creació d'un circuit intern (per facilitar la rapidesa de l'actuació).
- > Formació al personal que gestiona recursos de la SH sobre les actuacions coordinades en què participa el Departament de Medi Ambient i Habitatge contra la violència masclista i sobre el protocol i circuit intern d'actuació de la mateixa SH.
- > Promoure i vetllar perquè els convenis fets amb els diferents promotors assegurin la quota de reserva.
- > Vetllar pel desenvolupament i l'aprovació de nous reglaments locals.
- > Proposar instruccions a les tècniques i tècnics que negocien les bases per a l'adjudicació d'habitatges.

EIX 2. DETECCIÓ

Per millorar la satisfacció de la ciutadania en els llocs on la Generalitat administra habitatges de lloguer públic, disposem de personal que pot detectar dones en situació de violència masclista. Són els gestors i les gestores de proximitat, que mantenen lligams amb comunitats i processos veïnals. Aquests poden ser també, juntament amb altres agents del territori (associacions de veïns i veïnes, entitats, administracions públiques, etc.), detectors de situacions i necessitats.

Per millorar el protocol i el circuit futur, es duran a terme les actuacions següents:

- > Formació en detecció i derivació dels casos de violència masclista adreçada a gestors i gestores de proximitat, que inclourà el disseny de dossiers informatius.
- > Recollida de dades, anàlisi i estudi de casos a partir de la detecció de casos.
- > Sistematització i recollida de les diferents casuístiques derivades de problemes plantejats amb relació a canvis de noms, canvis de titulars, etc., dels habitatges de lloguer administrats per la Generalitat (recollida de dades, anàlisi i estudi a partir dels diferents casos de violència masclista detectats).

EIX 3. ATENCIÓ

Totes les persones que treballen en serveis específics d'habitatge als quals les dones es poden adreçar rebran informació sobre l'actuació coordinada del departament contra la violència masclista. Aquests serveis són:

- **Les oficines locals d'habitatge**, ens de titularitat local especialitzats en la prestació de serveis públics d'habitatge que actuen sota criteris de proximitat amb la ciutadania, prestació integral de serveis i finestreta única.
- **Les borses de mediació de l'habitatge**, que fan d'intermediari en el mercat privat de lloguer. Consisteix en la mediació entre propietaris d'habitatges i demandants de lloguer per tal de facilitar la formalització de contractes d'arrendament d'habitatge tenint en compte les condicions d'ambdues parts.
- **Les borses joves**, un servei de mediació de l'habitatge per a joves dels ajuntaments i mitjançant convenis amb la Secretaria de Joventut.
- **Els SAC**, són els serveis atenció ciutadana d'ADIGSA.

[On informar-se?](#)

Existeix també la **Xarxa d'habitatges d'inserció i d'allotjaments d'acollida** (Pla pel dret a l'habitatge, capítol 4, article 91). El seu objectiu és donar suport a les entitats sense ànim de lucre i als municipis que atenen les necessitats d'habitatge de persones en situació de risc d'exclusió

social que necessiten, a més, una tutela i/o un seguiment especial durant un període de temps de curta o llarga durada. La gestió dels habitatges d'inserció s'articula mitjançant els sistemes següents:

- La XHI d'entitats està integrada per les entitats sense ànim de lucre que gestionen els habitatges d'inserció, que han de tenir entre llurs finalitats socials l'atenció a persones amb risc d'exclusió. Les entitats que formen part de la xarxa d'habitatges d'inserció tenen la consideració d'entitats gestores de programes públics de suport a l'habitatge, per la qual cosa poden acollir-se als beneficis fiscals que, si escau, els corresponguin.
- Les vies d'entrada als habitatges les marquen cada entitat, via serveis socials, via altres entitats, etc.
- La XHI municipal està integrada pels serveis socials dels municipis que disposen d'habitatges tutelats per atendre necessitats socials. La via d'entrada és directament municipal.

Si desitgeu més informació sobre aquest recurs d'atenció cliqueu [aquí](#).

El Programa de mediació social en el lloguer d'habitatges, desplegat en l'article 69 de la Llei 18/2007, del dret a l'habitatge, estableix un sistema de concertació pública i privada per estimular els propietaris i els inversors privats a posar en el mercat de lloguer habitatges adreçats a les persones i les unitats de convivència amb dificultats de tota mena per accedir al mercat de l'habitatge.

Aquest sistema es nodreix d'habitatges nous o ja existents al mercat lliure que estiguin buits amb la finalitat de fomentar el lloguer a Catalunya i mobilitzar el parc desocupat. Aquests habitatges es posen al mercat, amb preus de lloguers inferiors i per a persones amb pocs ingressos, mitjançant la gestió de les borses d'habitatge.

Si desitgeu més informació sobre aquest recurs d'atenció cliqueu [aquí](#).

Aquí hi trobem la cessió d'habitatges del parc públic als municipis i ajuntaments, mitjançant conveni, amb l'objectiu d'incrementar el parc d'habitatges de lloguer social per un període acotat de temps. Informació a www.adigsa.cat.

Serveis d'acolliment substitutori de la llar - Secretaria de Polítiques Familiars (concertat amb la Secretaria d'Habitatge)

Mitjançant decret, el departament competent en matèria de polítiques familiars signarà un conveni amb el Departament i la Secretaria d'Habitatge que ha regular la disposició dels habitatges socials per a aquesta finalitat.

Els serveis d'acolliment substitutori de la llar són habitatges socials que actuen com a substitució de la llar i que permeten a les dones i llurs infants l'accés a un habitatge amb un mínim suport professional especialitzat per tal de facilitar la plena integració sociolaboral de les dones que pateixen situacions de violència.

EIX 4. RECUPERACIÓ

Pla per al dret a l'habitatge 2009-2012: "Incloure la voluntat i mesures d'acció positiva que donin suport i prioritzin l'accés a l'habitatge de les dones amb ingressos reduïts i amb risc social, famílies monoparentals i dones en situació de violència masclista."

Apostem que els recursos existents descrits a sota, com els ajuts econòmics, l'acompanyament en el procés, i la facilitació d'un habitatge, contribueixen al restabliment dels àmbits danyats per la situació de violència.

Prestacions i ajuts

Prestacions econòmiques d'especial urgència per al pagament del lloguer o de les quotes d'amortització hipotecària en situacions especials. Ajuts personalitzats.

[Més informació.](#)

Prestacions permanents per al pagament del lloguer (lloguer just). [Més informació.](#)

Ambdues prestacions s'atorguen a persones físiques residents a Catalunya que siguin titulars d'un contracte de lloguer d'un habitatge destinat a residència habitual i permanent que tinguin ingressos baixos o moderats, a les quals el cost de l'habitatge pot situar en risc d'exclusió social residencial o dificultar el procés d'inserció social, amb especial atenció a les famílies monoparentals i dones en situació de violència de gènere:

Compra d'habitatge:

Primer accés a l'habitatge en propietat. Són ajuts per facilitar el primer accés a l'habitatge en propietat a les persones que mai han tingut un habitatge en propietat.

Més informació a l'article 24 del [Pla per al dret a l'habitatge](#).

Ajuts directes a l'entrada. És una subvenció. La quantia d'aquest ajut l'han d'abonar, directament, les entitats de crèdit que hagin concedit el préstec convingut, la formalització del qual és necessària per poder gaudir d'aquest ajut, amb una sèrie de condicions.

Més informació a l'article 30 del Pla per al dret a l'habitatge.

Habitatges protegits de venda. Els habitatges protegits de venda poden ser de diferents tipologies tenint en compte els ingressos familiars de la unitat de convivència: règim especial, règim general, de preu concertat, habitatge existent concertat i habitatge usat. L'habitatge protegit té un preu màxim de venda per metre quadrat útil marcat per l'Administració que depèn del municipi on s'ubica i de la tipologia de protecció.

[Més informació.](#)

Lloguer d'habitatge:

Habitatges protegits de lloguer. Els habitatges protegits destinats a lloguer poden ser encabits en qualsevol de les tipologies següents: lloguer a trenta anys, lloguer a vint-i-cinc anys i lloguer a deu anys. La durada dels lloguers té a veure amb l'obligació per al promotor o propietari de destinar els habitatges a aquesta finalitat, però no té a veure amb la durada dels contractes, la qual es regeix per la Llei d'arrendaments urbans. Preu del lloguer: la renda màxima inicial és fixada per l'Administració, segons el municipi on és ubicat l'habitatge i la tipologia del lloguer. Es determina aplicant als preus màxims de referència per metre quadrat de superfície útil que constin a la qualificació provisional, i segons la durada del règim de lloguer, els percentatges següents: 4,5%, règim especial i general a vint-i-cinc anys; 5,5%, règim especial i general a deu anys.

Més informació a l'article 10 del Pla per al dret a l'habitatge.

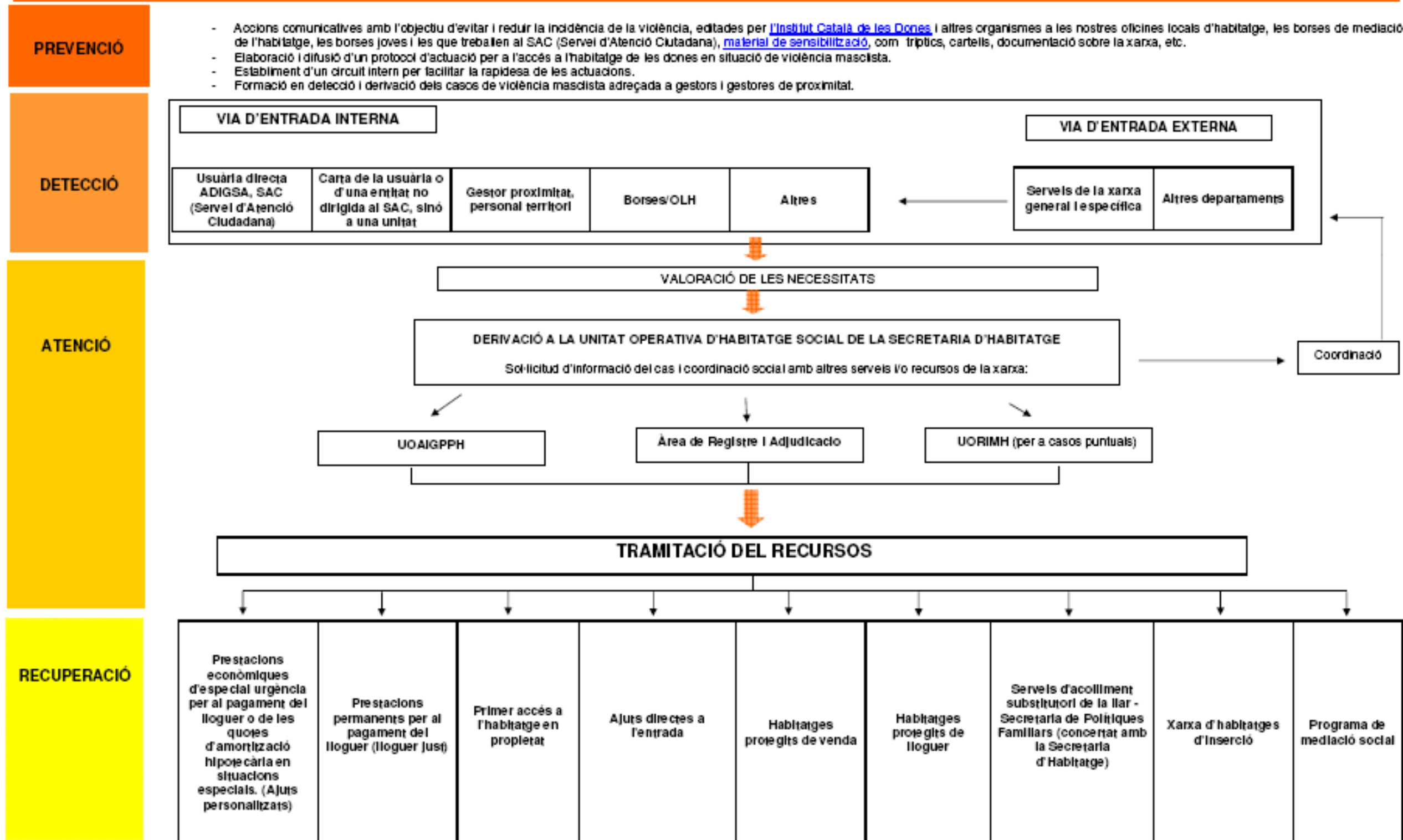
Habitatges protegits de lloguer amb opció de compra. És un habitatge que es contracta amb l'obligació de mantenir-lo en lloguer durant un període obligatori (no inferior a set anys) i amb una opció de compra al final d'aquest període, sempre que s'hagi ocupat ininterrompudament almenys durant cinc anys.

Més informació a l'article 11.3 del Pla per al dret a l'habitatge.

Enllaços recomanats

- > [Web de la Secretaria d'Habitatge.](#)
- > [Butlletí d'habitatge](#) (on es van afegint noves informacions).
- > [Ajuts al lloguer.](#)
- > [Ajuts a la compra.](#)

CIRCUIT DE LA SECRETARIA D'HABITATGE PER A UNA INTERVENCIÓ COORDINADA CONTRA LA VIOLÈNCIA MASCLISTA (DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE) - tercera fase (30-04-2009)

Departament de Salut

Missió

Garantir a les dones en situació de violència masclista una atenció sanitària de qualitat que inclogui la prevenció, la detecció precoç, el tractament i la recuperació, com també oferir informació i orientació adequades fins al seu total restabliment.

Actuació des dels serveis sanitaris

L'actuació dels serveis sanitaris en l'abordatge de la violència masclista es caracteritza per la integralitat i la globalitat, la qual cosa vol dir contemplar intervencions que abracen la prevenció, la detecció, l'assistència i la recuperació, des d'una perspectiva multidisciplinària. Les principals actuacions consisteixen a:

- > Prevenir la violència masclista a través del conjunt d'actuacions de sensibilització i formació.
- > Detectar les situacions de violència a través dels indicadors i signes de sospita. Registrar-ho detalladament a la història clínica.
- > Valorar la situació i establir el diagnòstic clínic i el diagnòstic diferencial, i registrar-ho detalladament a la història clínica.
- > Tractar les dones dels problemes físics, psíquics i emocionals, i rehabilitar-les de les possibles seqüeles. L'atenció inclou l'actuació amb els fills i filles i altres persones dependents, si n'hi hagués, i l'actuació amb el presumpte agressor. Registrar les actuacions que es duguin a terme detalladament a la història clínica i emetre, quan sigui procedent, el comunicat de lesions i l'informe mèdic corresponent.
- > Facilitar l'acompanyament de les dones al circuit que integra els diferents recursos implicats (socials, policials i judicials) i fer-ne el seguiment. Anotar les actuacions detalladament a la història clínica.

L'atenció a la violència masclista implica professionals de la salut de diferents àmbits i nivells assistencials: metges/metgesses de família, infermers/infermeres, pediatres, internistes, traumatòlegs/traumatòlogues, ginecòlegs/ginecòlogues, llevadors/llevadores, psiquiatres, psicòlegs/psicòlogues i treballadors/treballadores socials, entre d'altres, que es poden trobar davant d'aquest problema tant en la seva actuació en una consulta d'un centre d'atenció primària

com a les àrees d'urgències dels hospitals, als centres de salut mental, als centres sociosanitaris, a unitats d'atenció a la salut sexual i reproductiva, etc.

Per tant, **l'abordatge a les diverses formes de violència masclista es pot dur a terme des de qualsevol dels dispositius, nivells i/o àmbits assistencials implicats.**

EIX 1. PREVENCIÓ

En l'àmbit de la salut, podem considerar accions dirigides a evitar o reduir la incidència de la violència masclista mitjançant la reducció dels factors de risc i actuacions de sensibilització de la ciutadania, com ara:

- Programa de formació sobre violència masclista, en col·laboració amb l'Institut d'Estudis de la Salut, per al conjunt de professionals de la salut.
- Pla de formació de reciclatge per capacitar el personal docent destinat a l'educació per a la salut, que incorpora metodologies de prevenció i sensibilització envers les violències.
- Actuacions de sensibilització i conscienciació de la ciutadania.

<http://www.gencat.cat/salut/ies/html/ca/dir3465/index.html>

EIX 2. DETECCIÓ

Consisteix a mantenir una actitud d'atenció activa davant la possibilitat que les dones que visiten els serveis sanitaris pateixin una situació de violència, l'hagin patida o es trobin en risc de patir-la, el reconeixement del fet que aquesta situació és un problema de salut pública i que l'alta prevalença que té entre la població femenina requereix l'actuació activa.

La detecció es concreta en una entrevista clínica a les usuàries dels dispositius assistencials, preguntar si són o han estat objecte de violència masclista, identificar les dones que es puguin trobar en aquesta situació i fer una valoració de la situació a través d'uns indicadors d'ajuda a la detecció per tal de respondre-hi apropiadament.

En el moment que un o una professional de la salut sospita que una dona pot estar vivint una situació de violència, el pas següent és tractar de confirmar o descartar aquesta situació, per a la qual cosa es disposa d'eines que faciliten la tasca al conjunt de professionals (exemples de preguntes generals que es poden utilitzar en la consulta per a una recerca activa de casos de violència, recomanacions per a l'entrevista clínica a la dona davant de sospita de violència,

exemples de preguntes per fer en cas de sospita, exemples de preguntes per valorar la situació i el tipus de violència en el cas específic de la parella, etc.).

EIX 3. ATENCIÓ

EIX 4. RECUPERACIÓ

El paper del conjunt de professionals de la salut en l'abordatge de la violència masclista no es limita a l'atenció i el seguiment de les dones, sinó que, a més, s'estén als seus fills i les seves filles, si en té, o a altres persones dependents a càrrec seu. Per tant, és molt important establir els mecanismes de coordinació amb altres serveis implicats.

La confirmació d'una sospita de violència a una dona no posa fi a l'actuació del conjunt de professionals de la salut, sinó que, a partir d'aquell moment, cal desenvolupar una important tasca d'informació a la dona, d'intervenció i treball en la consulta i de derivació quan les característiques del cas així ho requereixen.

A vegades pot ser adient l'atenció al presumpte agressor i la seva derivació a dispositius especialitzats. L'actuació amb l'agressor s'ha de dur a terme després de la valoració del risc en què es pugui trobar la dona i s'ha de preservar la seva confidencialitat.

L'actuació del conjunt de professionals de la salut és diferent si la dona afirma la violència o no l'afirma i segons la situació de perill en la qual es trobi.

En l'atenció i recuperació d'aquestes situacions s'inclouen les accions següents:

- Informació sobre el problema.
- Treball en la consulta i seguiment.
- Derivació.
- Registre en la història clínica.
- Actuació amb els fills i les filles i altres persones dependents, si n'hi ha.
- Emetre, quan sigui procedent, el comunicat de lesions i l'informe mèdic corresponent.

Descripció dels recursos, serveis i equips

<http://www10.gencat.net/catsalut/cat/servcat.htm>

L'actuació dels serveis sanitaris, concretament a través del conjunt de professionals de la salut, per dur a terme la prevenció, la detecció, l'atenció i la recuperació de dones en situació de violència masclista, les característiques d'accessibilitat, el contacte directe i continuat amb els diversos col·lectius de dones i el fet de comptar amb equips multidisciplinaris, fan de les consultes

sanitàries un context idoni per detectar les dones en situació de violència, com també per prevenir i frenar les conseqüències de la violència en la salut i el benestar de les dones.

A Catalunya el sistema sanitari s'estructura territorialment en set regions sanitàries: Alt Pirineu-Aran, Lleida, Terres de l'Ebre, Camp de Tarragona, Catalunya Central, Girona i Barcelona. Aquest desplegament permet un millor coneixement de les necessitats de salut de la població i proporciona una gestió més eficient dels recursos assistencials.

El Servei Català de la Salut és l'ens públic que garanteix les prestacions sanitàries públiques de Catalunya. El Servei Català de la Salut és un ens adscrit al Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i la seva missió és garantir una atenció sanitària de cobertura pública de qualitat a tots els ciutadans i ciutadanes de Catalunya.

Els serveis sanitaris són sovint la porta d'entrada on les persones demanen ajut davant d'una situació de violència masclista. Són, per tant, un graó essencial en l'atenció a aquestes persones i treballen de manera coordinada amb els dispositius socials, judicials i policials existents.

El Departament de Salut disposa d'un [protocol](http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir3515/abordatge.pdf) (<http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir3515/abordatge.pdf>) d'aplicació als centres sanitaris i sociosanitaris de Catalunya elaborat d'acord amb orientacions internacionals, protocols de referència, com el comú del sistema nacional, els d'altres comunitats autònomes i de territoris de Catalunya. Aquest protocol serà aplicat de manera progressiva a tot el territori.

Així, l'abordatge de les diverses formes de violència masclista es realitza des de qualsevol dels dispositius, nivells i/o àmbits assistencials següents:

Atenció primària de salut

Els **centres d'atenció primària (CAP)** i **consultoris locals** són els centres en què es presta l'atenció primària bàsica per part dels equips d'atenció primària (EAP). L'atenció primària de salut és el **primer nivell d'accés** de la ciutadania al sistema sanitari. En els CAP s'ofereix atenció individual i col·lectiva en règim ambulatori, domiciliari i d'urgències, coordinadament amb els serveis especialitzats de referència, es duen a terme programes de prevenció (cribratges, vacunes, etc.), de promoció i d'educació sanitària a la població. S'ofereixen serveis de medicina familiar, infermeria, pediatria, odontologia i treball social. També existeixen recursos com el programa Salut i Escola, per mitjà del qual professionals de l'atenció primària es traslladen a centres d'educació secundària en què els alumnes poden consultar tots els temes vinculats amb la salut. Quan el cas ho requereix és derivat a l'atenció especialitzada.

Atenció a la salut sexual i reproductiva

Les **unitats d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR)** són serveis de suport als equips d'atenció primària, que ofereixen atenció en els centres d'atenció primària i centres d'especialitats, amb la cartera de serveis següent:

- > L'atenció als i les joves: tarda o espai jove.
- > Consell reproductiu que inclou: consell afectiu i sexual, consell preconcepcional, consell contraceptiu, atenció i seguiment dels mètodes contraceptius, orientació i assessorament davant la demanda d'IVE en el marc del supòsit legal, consell en les dificultats en la fertilitat i consell sobre infeccions de transmissió sexual.
- > Activitat comunitària d'adults que inclou: grups de suport d'educació afectiva i sexual, grups d'educació i suport a la menopausa, grups de prevenció i educació del sòl pelvià i altres grups comunitaris.
- > Control i seguiment de l'embaràs. Diagnòstic prenatal.
- > Educació maternal.
- > Atenció al puerperi que inclou: visita al domicili i a la consulta i revisió postpart.
- > Prevenció del càncer de coll uterí i de mama.
- > Prevenció i atenció a les infeccions de transmissió sexual.
- > Atenció a la patologia ginecològica.
- > Atenció a la violència envers les dones.

Atenció sanitària especialitzada

L'assistència sanitària especialitzada a Catalunya es presta a través dels recursos d'internament, consultes ambulatories, hospitals de dia, urgències i hospitalització a domicili, i compta amb el suport d'altres recursos, com ara les unitats funcionals interdisciplinàries sociosanitàries (**UFISS**) i els programes d'atenció domiciliària - equips de suport (**PADES**).

La majoria d'aquests recursos s'organitzen funcionalment en xarxes, com la d'hospitals d'aguts (XHUP), la xarxa sociosanitària, la xarxa de salut mental i la xarxa d'atenció a les drogodependències, que integren la xarxa sanitària del sistema públic de salut.

Els **hospitals d'aguts** són les estructures que disposen d'unitats d'hospitalització per a processos aguts. En general compten amb serveis d'urgències i hospital de dia i són els responsables de l'atenció especialitzada ambulatoria, ja sigui en les mateixes consultes externes o en els centres extrahospitalaris on visiten els especialistes. Les urgències hospitalàries constitueixen un punt

assistencial d'accés directe que tenen una rellevància significativa en la detecció dels possibles casos de violència sobre les persones.

Atenció a la salut mental

Els **centres de salut mental** (CSM) són serveis d'atenció ambulatoria i de suport a l'atenció primària, amb funcions assistencials, de prevenció i promoció de la salut. Els CSM assessoren i col·laboren amb els equips d'atenció primària sanitaris i socials, atenen les seqüeles psicopatològiques, detecten les situacions de violència contra les dones latents o emmascarades per demandes d'atenció psiquiàtrica i les deriven al recurs més adient, si s'escau. Aquests centres es diferencien segons l'edat dels i de les pacients en: **centres de salut mental d'adults (CSMA)**, que donen serveis d'atenció especialitzada i de suport a l'atenció primària als i les pacients majors de divuit anys, i **centres de salut mental infantojuvenils (CSMIJ)**, que s'ocupen de pacients fins als divuit anys.

D'altra banda, hi ha alguns centres que disposen de **programes específics d'atenció a persones que pateixen trastorns psicològics per maltractaments o agressions**, que fan una atenció especialitzada a les dones que es troben en el procés de recuperació d'una situació de violència masclista.

La xarxa de salut mental compta amb **hospitals psiquiàtrics** que ofereixen internament i complementen els serveis d'hospitalització de psiquiatria d'alguns hospitals d'aguts. L'hospital psiquiàtric és el centre hospitalari de tipus monogràfic que presta atenció als malalts mentals, conjuntament amb els recursos de psiquiatria dels hospitals generals i dels centres sociosanitaris autoritzats també per a l'internament psiquiàtric. A més dels recursos necessaris per a l'atenció a pacients en fase aguda, els hospitals psiquiàtrics també disposen d'unitats diferenciades per a l'atenció de pacients subaguts (unitats de subaguts) i per a l'atenció a pacients crònics o de llarga evolució (unitats de mitjana i llarga estada).

Atenció a les drogodependències

Els **centres d'atenció i seguiment (CAS)** són centres ambulatoris públics d'accés directe que treballen en la prevenció, atenció, suport i incorporació sociolaboral de les persones que tenen problemes amb l'alcohol i/o altres drogues, i els seus familiars.

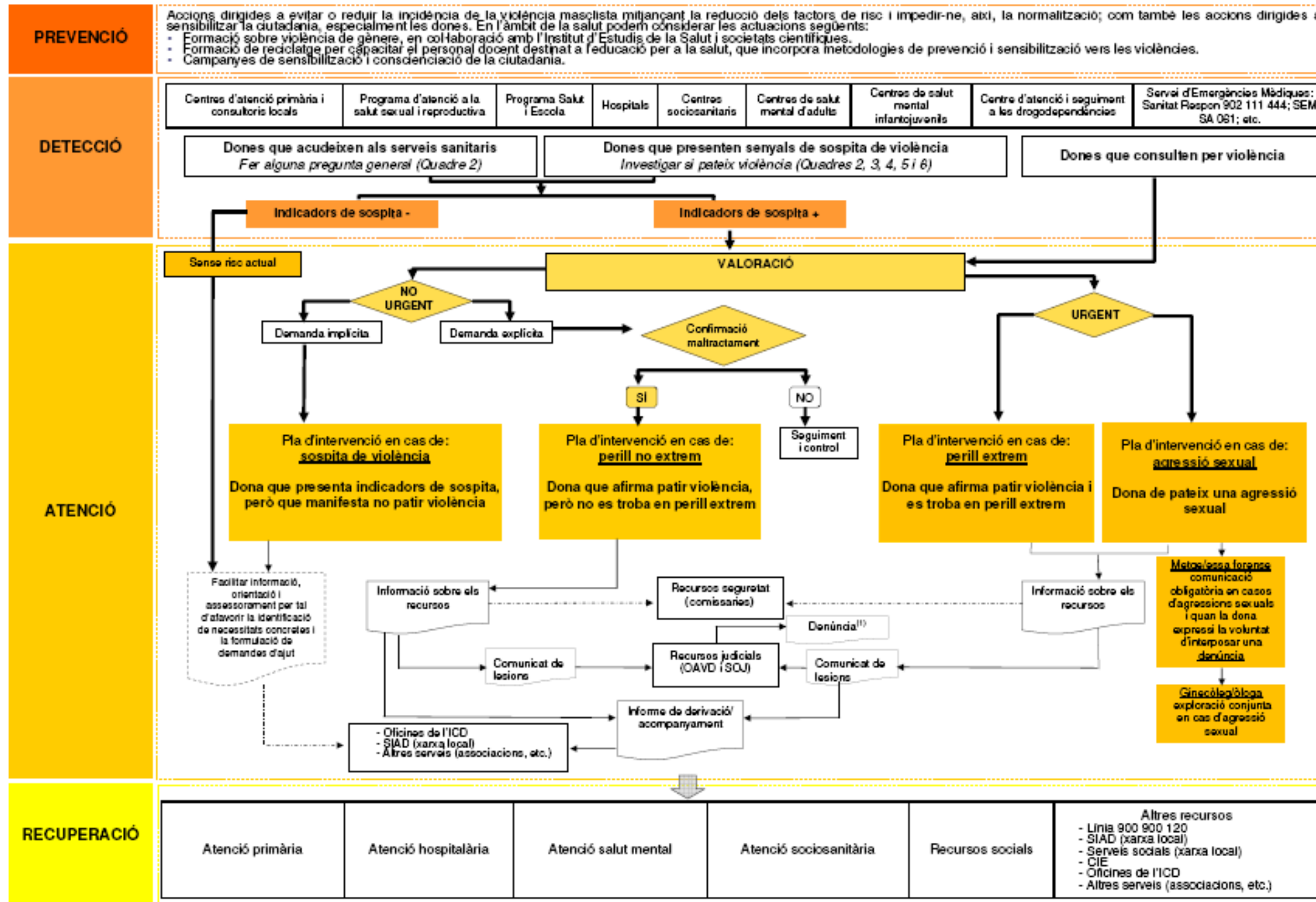
L'equip del CAS està format per professionals de la medicina, infermeria, psicologia i treball social i l'enfocament terapèutic és integral i biopsicosocial. Ofereixen els serveis següents: acollida, informació i assessorament, valoració orgànica i psicosocial, tractament mèdic de les drogodependències, programes de salut i educació sanitària (reducció del dany), tractament psicològic, intervenció social (reinserció sociolaboral), activitats de prevenció i derivació a altres recursos assistencials (comunitats terapèutiques o les unitats hospitalàries de desintoxicació).

Altres serveis

Centres sociosanitaris. L'atenció sociosanitària segueix un model d'atenció integral i multidisciplinària que garanteix una atenció de qualitat a les persones grans, les persones amb malaltia d'Alzheimer i altres demències, les persones amb discapacitat i les persones en situació de final de vida. Els centres sociosanitaris són recursos d'internament dotats de les característiques estructurals i del personal necessari per atendre pacients sociosanitaris. Poden ser centres d'internament de finalitat sociosanitària exclusivament o hospitals autoritzats tant per a l'internament agut com per al sociosanitari i/o psiquiàtric.

També existeixen altres recursos sociosanitaris sense ingrés, com ara els **hospitals de dia**, i altres dispositius adreçats a la valoració ambulatoria i/o de suport tant a l'hospital com a l'atenció primària. En l'atenció a les violències, aquests recursos també són importants per detectar possibles situacions de violència d'aquests i aquestes pacients, atès que la població de persones grans, i especialment les persones amb demència, constitueix un dels grups més vulnerables.

L'atenció assistencial estrictament sanitària es completa amb altres recursos (Servei d'Emergències Mèdiques 061, Sanitat Respon 902 111 444, etc.) i les actuacions que faciliten l'accés a altres recursos existents a la comunitat.

⁽¹⁾ Instrument formal de denúncia, Comunicació a la Fiscalia, Sol·licitud d'ordre de protecció...

Departament de Treball

Missió

Combatre qualsevol tipus de discriminació envers les dones en l'àmbit laboral és una prioritat i un compromís actiu per al Departament de Treball. És per això que des de les diferents unitats que componen aquest departament es generen actuacions adreçades a prioritzar l'accés a l'ocupació i a la formació professional de les dones que han patit o pateixen violència de gènere. Tot i la implicació per part de totes les direccions generals i del Servei d'Ocupació de Catalunya, el departament compta específicament amb la Direcció General d'Oportunitats en el Treball, que té com un dels seus objectius estratègics l'abordatge de la violència de gènere des d'una doble perspectiva:

- L'eradicació de les conductes discriminatòries que es puguin donar en l'àmbit laboral i que impossibiliten a les dones l'assoliment de la igualtat efectiva en el treball.
- La promoció de l'accés al mercat de treball mitjançant accions d'acompanyament, formació i inserció laboral per a dones que han patit o pateixen violència de gènere en el seu espai privat.

EIX 1. PREVENCIÓ

DIRECCIÓ GENERAL D'IGUALTAT D'OPORTUNITATS EN EL TREBALL

La Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball del Departament de Treball participa en jornades, congressos, taules rodones, com també en altres activitats adreçades a professionals i a empreses per tal de sensibilitzar sobre la igualtat d'oportunitats en el treball i la prevenció i l'abordatge de la violència de gènere a l'àmbit laboral.

En aquest sentit, la direcció general va elaborar el 2009 el instrument metodològic i informatiu per definir, implementar i comunicar un protocol contra l'assetjament en el si de l'empresa anomenat "La prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe a l'empresa". Es tracta d'un document que vol ser una eina per facilitar a les empreses i als agents socials l'elaboració del seu propi protocol per prevenir i eradicar les conductes d'assetjament en la seva organització.

Aquesta eina metodològica ha estat elaborada amb un doble objectiu:

- Facilitar informació i orientacions per conèixer i entendre què és l'assetjament sexual i què és l'assetjament per raó de sexe, com prevenir-lo i com articular vies efectives de protecció i resposta en el marc de l'empresa.
- Posar a disposició de les empreses, dels sindicats i altres agents socials i econòmics una eina informativa i un model de referència.

EIX 2. DETECCIÓ

EIX 3. ATENCIÓ

DIRECCIÓ GENERAL D'IGUALTAT D'OPORTUNITATS EN EL TREBALL

Per tal d'assegurar els coneixements necessaris per garantir una detecció eficaç i una bona atenció, des de la Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball, en col·laboració amb l'Institut Català de les Dones, s'ha promogut l'elaboració de dos programes d'informació i recursos adreçats a l'empresariat i als i les professionals dedicats a la inserció sociolaboral, incloent-hi les persones treballadores del Servei d'Ocupació de Catalunya, respectivament, en els quals es facilita informació per conèixer el fenomen de la violència de gènere, el paper que han de prendre per dur a terme una bona atenció d'aquestes dones i un mapa de recursos i serveis que poden facilitar a aquestes dones.

Aquests programes s'anomenen:

- "Totes i tots per a una bona feina. Prevenim la violència vers les dones en l'àmbit laboral. Programa d'informació i recursos per a l'empresariat".
- "El teu assessorament és important. Garantim una inserció laboral de qualitat a les dones en situació de violència de gènere. Programa d'informació i recursos dirigit a professionals de la inserció laboral".

DIRECCIÓ D'INSPECCIÓ DE TREBALL

Quan la Inspecció de Treball detecta un cas d'assetjament sexual o d'assetjament per raó de sexe en una empresa, d'acord amb els criteris tècnics pertinents, determina les sancions laborals o administratives que corresponguin d'acord amb la legislació vigent. Així mateix, la Inspecció de

Treball pot incoar el procediment administratiu sancionador. Finalment, pot dur a terme, si ho creu oportú, accions d'informació i assessorament tècnic i, si escau, de mediació.

SERVEI D'OCUPACIÓ DE CATALUNYA

OFICINES DE TREBALL

Les oficines de treball de la Generalitat duen a terme, entre d'altres, tasques d'informació a les persones usuàries del Servei d'Ocupació de Catalunya sobre les prestacions i els serveis que s'hi ofereixen i tasques de derivació, si escau, cap a accions i programes d'ocupació d'acord amb l'elaboració d'un diagnòstic de l'ocupabilitat.

Les dones que pateixen o han patit violència de gènere es poden beneficiar de les actuacions següents:

- > Atenció personalitzada per valorar les seves necessitats formatives i d'orientació laboral.
- > Informació sobre les prestacions a les quals es poden acollir.
- > Assessorament sobre els diferents programes i actuacions en l'àmbit de la formació i inserció laboral.
- > Derivació a altres recursos, mitjançant la canalització d'altres demandes o necessitats no laborals al recurs més adient.

EIX 4. RECUPERACIÓ

DIRECCIÓ GENERAL D'IGUALTAT D'OPORTUNITATS EN EL TREBALL

Des de la Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball s'està treballant en les línies següents:

1 PROVA PILOT: CREACIÓ D'UNES TAULES LABORALS TERRITORIALS A LES TERRES DE L'EBRE, AL CAMP DE TARRAGONA I A LLEIDA PER PROMOURE LA INSERCIÓ DE LES DONES EN SITUACIÓ DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Les taules laborals territorials constitueixen una eina per promoure la participació, la implicació i la col·laboració dels diferents agents susceptibles de treballar per la inserció i millora laboral de les dones en situació de violència de gènere, tot aprofitant els recursos i serveis existents en el territori concret.

Aquest projecte de creació i dinamització de les tres taules laborals territorials s'impulsa des de la Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats del Departament de Treball i el Servei d'Ocupació de Catalunya en col·laboració amb l'Institut Català de les Dones i la Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania i en coordinació amb el Protocol marc per a una intervenció coordinada contra la violència masclista.

Els objectius específics d'aquestes taules són:

- Determinar els agents que intervenen en els territoris en l'atenció, derivació, formació, inserció i promoció laboral per establir una xarxa de serveis clara, àgil i coherent.
- Crear un model teòric d'inserció laboral per a les dones d'aquests territoris plantejat des d'una perspectiva de gènere que atengui les seves característiques, necessitats i potencialitats.

Les funcions principals d'aquestes taules són:

- **Detecció de les necessitats de la situació real de la zona:** la taula laboral territorial ha d'identificar la realitat de la zona on s'haurà d'activar el dispositiu tenint en compte els recursos laborals que ja existeixen, les necessitats que no queden cobertes i el perfil formatiu, laboral i econòmic de les possibles dones usuàries.
- **Creació d'un protocol i un circuit específic d'actuació:** un dels objectius principals de la taula laboral és la creació d'un protocol d'actuació que coordini tots els

recursos i agents en l'àmbit laboral disponibles a la zona i que s'ha de vehicular mitjançant un circuit específic relacionat i complementari al circuit establert pel Protocol marc per una intervenció coordinada contra la violència masclista al territori concret.

La taula laboral territorial, tenint en compte els recursos i els agents dels quals es disposa a la zona i les necessitats a cobrir, ha de generar un protocol i un circuit d'actuació que donin resposta a les necessitats laborals de cadascuna de les dones en situació de violència masclista que hi accedeixen.

Així mateix, ha de preveure mecanismes de coordinació amb altres recursos o serveis, quan les característiques i necessitats de les dones ateses així ho requereixi, en coordinació amb la implantació territorial del Protocol marc per una intervenció coordinada contra la violència masclista i, per altra banda, d'acord amb l'obligatorietat legal que es desprèn de l'article 38.1 de la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, en virtut del qual s'han "d'adoptar les mesures necessàries per facilitar l'ocupació de les dones víctimes de violència masclista, quan calgui, perquè puguin recuperar-se econòmicament", s'han de preveure mecanismes de derivació als recursos formatius i ocupacionals que el Departament de Treball tingui en el territori.

- **Tasques de seguiment i control:** la taula laboral territorial ha de fer el seguiment dels resultats dels processos d'inserció i ha de definir propostes de millora.
- **Programació de jornades de sensibilització:** des de la taula laboral, s'han d'incentivar també accions de sensibilització, específicament en l'àmbit laboral, i s'ha de col·laborar en aquelles que es desenvolupin des de la implantació territorial del Protocol marc envers la violència masclista que visibilitzin el fenomen de la violència de gènere i potenciïn el seu tractament i eradicació.
- **Elaboració d'indicadors de qualitat i bones pràctiques:** per a la posada en marxa de les actuacions, des de la taula laboral s'ha d'incentivar el desenvolupament comú d'indicadors de qualitat i bones pràctiques en matèria d'actuació d'inserció laboral relacionada amb casos de violència masclista.
- **Tasques d'avaluació de resultats:** un cop aprovats i desplegats tant el protocol com el circuit d'actuació, es considera necessari fer l'avaluació dels resultats de la seva implementació. A aquest efecte, en finalitzar el projecte objecte d'aquest

conveni, la taula laboral territorial ha d'elaborar un informe d'activitat en què s'han de detallar les accions realitzades i els resultats obtinguts, tenint en compte aspectes com la població coberta, captació, cobertura, prevalença observada en la violència, tipus d'intervenció realitzada, recursos de recolzament posats en marxa, impacte sobre l'ocupabilitat i qualitat de vida de les dones, tant per cent d'inserció i estabilitat d'aquesta inserció, etc.

El 12 de novembre de 2009 es va presentar la taula laboral a les Terres de l'Ebre als agents socials i als organismes i institucions que hi participaran. La presentació pública es va fer el dia 26 de novembre.

El 27 d'abril de 2010 es va presentar públicament la taula laboral al Camp de Tarragona.

La taula laboral de Lleida es troba en la fase de disseny del model metodològic i la detecció de les necessitats reals de la zona.

2 PROGRAMES ESPECÍFICS DE FORMACIÓ I INSERCIÓ LABORAL PER A DONES EN SITUACIÓ DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE

- Projectes subvencionats en la línia estratègica A (Igualtat d'Oportunitats en el Treball) de l'Ordre TRE/337/2008, de 10 de juliol, per la qual s'estableixen les bases que han de regir la concessió de subvencions per a programes innovadors cofinançats pel Fons Social Europeu i s'obre la convocatòria per al 2008 (DOGC núm. 5171, d'11 de juliol de 2008), modificada per l'Ordre TRE/441/2008, de 2 d'octubre (DOGC núm. 5237, de 16 d'octubre de 2008) i per l'Ordre TRE/350/2009, de 5 de juny (DOGC núm. 5422, de 16 de juliol de 2009). Aquesta ordre compta amb una línia específica adreçada a programes d'inclusió laboral per a dones amb necessitats específiques d'inserció, incloent-hi específicament les dones que pateixen violència. Aquesta línia estava dotada en 3.284.000 euros, amb els quals es van atorgar 44 projectes i beneficiar 1.851 dones.

- Projectes subvencionats en la línia B1 de l'Ordre TRE/560/2009, de 22 de desembre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la realització d'actuacions de la Xarxa d'orientació per a l'ocupació i s'obre la convocatòria anticipada per a l'any 2010 per a la concessió d'ajuts i subvencions d'itineraris personals d'inserció i programes d'orientació i suport a la inserció de col·lectius en situació de major vulnerabilitat. Aquesta ordre compta amb una línia B.1. Programes d'orientació i suport a la inserció laboral de dones

en situació de vulnerabilitat per l'atur. Aquests programes s'adrecen principalment al col·lectiu de dones més vulnerables per l'atur, amb especial atenció a les dones en risc d'exclusió social: situacions de pobresa i marginalitat, problemes de drogoaddicció, dones procedents d'institucions penitenciàries, etc., i considerant, especialment, les necessitats específiques de les dones en situació de violència de gènere. Aquesta línia està dotada en 1.850.758, 83 euros, amb els quals hem atorgat 28 programes.

3 PROGRAMA AVANÇA: CONVENIS DE COL·LABORACIÓ AMB EMPRESES DE CATALUNYA PER AFAVORIR LA CONTRACTACIÓ DE DONES EN SITUACIÓ DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE I/O RISC D'EXCLUSIÓ SOCIAL

A finals de 2008 es va posar en marxa el programa de convenis de col·laboració amb empreses de Catalunya per afavorir la contractació de dones que es trobaven en situació de violència de gènere, en els termes següents:

- Nou empreses van signar convenis de col·laboració, oferint 29 perfils professionals.
- Tres-centes dones hi van participar a través de 75 entitats intermediàries.

El novembre de 2009, atesa la bona acollida d'aquest programa, es va apostar per donar-hi continuïtat i ampliar-lo en un doble sentit:

- Vint-i-tres empreses van signar convenis de col·laboració.
- Es va ampliar el col·lectiu de dones beneficiàries a aquelles que es troben en situació de risc d'exclusió social.

Les empreses signants són Agbar, Borges, Caixa Catalunya, Caprabo, Citi Operaciones, Corporación Orizonia, Clanser, Dow Chemical Ibérica S.L., DKV, El Corte Inglés, Frit Ravich, Fundació Internacional EADA, Fundació "la Caixa", Garbet, Gas Natural, Infoself, Lactalis, "la Caixa", Manpower, Mercadona, MRW, Supermercats SUPSA i Unipreus.

4 RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ

La renda mínima d'inserció (RMI) té com a objectiu el desenvolupament d'accions destinades a ajudar els ciutadans i les ciutadanes amb greus dificultats econòmiques i socials amb el propòsit de preparar-les/los per a la seva inserció o reinserció social i laboral. L'objecte de la RMI és prestar el suport adequat a totes les persones que els calgui per atendre les necessitats bàsiques per viure en la societat amb els recursos suficients per mantenir-se i afavorir-ne la inserció o

reinserció social i/o laboral. Comprèn les accions i prestacions següents: prestacions econòmiques i suport personal per a la integració social i laboral, suport a la formació d'adults, accions d'informació i orientació, accions de suport per a la col·laboració cívica, suport a l'autoocupació i suport a la inserció sociolaboral.

Pel que fa al col·lectiu de dones que pateixen violència de gènere, la RMI permet que en el cas que aquestes dones hagin hagut de marxar del seu lloc de residència o hagin arribat a Catalunya per evitar maltractaments puguin percebre la RMI sense haver d'acreditar una residència continuada a Catalunya com a mínim d'un any.

Així mateix, tal com determina la disposició addicional quarta de la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, en el cas de les dones que han patit violència i que compleixin els requisits per percebre aquesta prestació, "únicament s'han de tenir en compte les rendes o els ingressos de què disposi o pugui disposar la dona sol·licitant, i no es computen en aquests casos les rendes o els ingressos d'altres membres de la unitat familiar que hi convisquin".

DIRECCIÓ GENERAL D'ECONOMIA COOPERATIVA I CREACIÓ D'EMPRESES

La Direcció General d'Economia Cooperativa i Creació d'Empreses, en les ordres de subvenció següents, prioritza o afavoreix la participació de dones en situació de violència de gènere o en especial vulnerabilitat per l'atur:

1. ORDRE D'AJUTS A L'ECONOMIA COOPERATIVA

Línia 1: subvencions per a la incorporació de socis o sòcies treballadors/res o socis o sòcies de treball en cooperatives i societats laborals

L'article 33.2 especifica: "Les persones que s'incorporin com a socis o sòcies treballadors/res o de treball, o com a soci o sòcia a prova, en una cooperativa o una societat laboral, hauran d'estar inclosos en algun dels col·lectius següents: (...) g) persones desocupades en situació d'exclusió social pertanyents a algun dels col·lectius previstos al programa de foment de l'ocupació vigent a la data d'incorporació com a soci/sòcia."

En aquest sentit, en la previsió 2010, es permet la participació de persones treballadores que tinguin acreditada la condició de víctima de violència de gènere sense que sigui necessària la condició de desocupats.

Pel què fa a la quantia de les subvencions en el cas de persones desocupades en situació d'exclusió social o de persones que acreditin la situació de violència de gènere –article 33.2.g–, la quantia de la subvenció és de 8.000 euros, sempre que la incorporació sigui a jornada completa.

Línia 2: subvencions als projectes empresarials de cooperatives i societats laborals de nova creació

Entre els criteris de valoració i ponderació d'aquesta línia trobem l'afavoriment de:

- Percentatge de dones en l'ocupació generada amb fins a 10 punts (punt b).
- Contribució a la integració de col·lectius en situació d'exclusió social amb fins a 10 punts (punt c).

Línia 3: subvencions als projectes empresarials d'enfortiment i intercooperació destinades a cooperatives i societats laborals

Entre els criteris de valoració i ponderació d'aquesta línia trobem l'afavoriment de:

- Percentatge de dones en l'ocupació generada amb fins a 10 punts (punt b).
- Contribució a la integració de col·lectius en situació d'exclusió social amb fins a 10 punts (punt c).

2. ORDRE D'AJUTS PER A LA PROMOCIÓ DE L'OCUPACIÓ AUTÒNOMA

Línea de subvencions per a l'establiment com a treballador/a autònom/a o per compte propi

En aquesta línia es prioritza i s'afavoreix les dones aturades, les dones aturades que tenen una discapacitat i les dones que han patit violència de gènere, a través de la quantia de la subvenció.

En aquest sentit, les quanties són aquestes:

- En el cas de persones aturades en general és de 4.000 €
- En el cas de dones en atur la quantia és de 5.000 €
- En el cas de dones en atur amb discapacitat és de 9.000 €
- Les subvencions corresponents a dones víctimes de violència de gènere s'incrementa un 10%

3. CAPITALITZACIÓ DE L'ATUR

Línea de abonament d'una quantitat a compte fins un tant per cent determinat (la part restant es pot utilitzar per a l'abonament mensual de les quotes de la Seguretat Social)

Del 20 d'agost del 2009 al 31 de desembre del 2010, com a mesura especial contra la crisi, el límit màxim de l'abonament de la quantitat a compte augmenta fins al 80% per a dones fins a 35 anys (homes fins a 30 anys).

SERVEI D'OCUPACIÓ DE CATALUNYA

1. PROJECTE "TREBALL ALS BARRIS"

Aquest programa té com a objectiu donar resposta a les necessitats ocupacionals i de desenvolupament dels barris els projectes dels quals han estat seleccionats en el marc de la Llei de barris i permet millorar els barris, les àrees urbanes i les ciutats que requereixin atenció especial.

Els col·lectius prioritaris són, entre d'altres: dones nouvingudes, dones que pateixen o han patit violència de gènere, joves amb fracàs escolar, persones immigrades, col·lectius en risc d'exclusió social, aturats/des de llarga durada i persones majors de 45 anys.

Per al seu desenvolupament s'establiran plans de treball específics en col·laboració amb els ajuntaments mitjançant la constitució de convenis marcs de col·laboració.

- **Programes específics de caràcter experimental i innovador per afavorir la inserció sociolaboral de col·lectius amb dificultats d'inserció:** aquest programa té com a objectiu la posada en marxa de dispositius de suport a la inserció laboral de col·lectius amb dificultats especials. Els dispositius d'inserció sociolaboral poden incorporar diferents mesures ocupacionals: prospecció i mediació laboral, informació, orientació, motivació, anàlisi de l'ocupabilitat, anàlisi de les competències transversals, formació professionalitzadora, pràctica laboral, derivació de les persones participants a altres recursos ocupacionals, acompanyament a la inserció i seguiment posterior a la contractació.

Es prioritzen les actuacions adreçades a col·lectius específics, entre els quals hi ha dones amb baixa qualificació professional i dones que han patit o pateixen violència de gènere.

- **Programa de foment de la igualtat d'oportunitats home/dona en el mercat de treball:** el programa per al foment de la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en el mercat de treball té com a finalitat la promoció laboral de les dones. Això significa facilitar-ne i garantir-ne l'accés, la presència i permanència en el mercat de treball, mitjançant la posada en marxa d'accions ocupacionals que incorporin plantejaments innovadors i la introducció de la perspectiva de gènere d'una manera transversal en les diferents actuacions. Aquest programa es concreta en dos tipus d'accions:

1. **Dispositius d'inserció laboral:** poden incloure una combinació de les mesures següents: prospecció del mercat de treball; sensibilització; informació; motivació; orientació; formació tècnica, instrumental, laboral i complementària; tutoria i assistència; pràctica laboral i competències transversals; derivació a altres recursos ocupacionals, acompanyament a la inserció i seguiment posterior a la contractació.
2. **Accions innovadores que permetin corregir situacions de discriminació i desavantatge laboral per raó de gènere:** en aquesta línia s'inclouen actuacions específiques per als projectes en què, d'acord amb les característiques concretes del model de barri, no es prevegi la posada en marxa d'un dispositiu específic d'inserció laboral adreçat a les dones.

El col·lectiu objecte d'aquest programa és el de les dones amb més dificultats d'accés al món laboral, i es fa especial atenció a les dones en risc d'exclusió social i a les que han patit o pateixen situacions de violència de gènere.

- **Programes de qualificació professional:** en el marc dels programes de qualificació professional es dona suport a tota la formació que incorpori elements innovadors, tant pel que fa al contingut formatiu com a la metodologia i al plantejament global utilitzats. Entre les accions que concreten aquests programes trobem **accions de formació integrada** adreçades a persones que no tenen assolit un nivell mínim de qualificació (ESO o similar). Tenen per objectiu la millora de les competències professionals, les competències de base i les competències transversals. Entre els col·lectius prioritaris d'aquestes accions hi ha el de les dones que han patit o pateixen la violència de gènere.

2. TREBALL A LES QUATRE COMARQUES

- **Programa de qualificació professional:** en el marc dels programes de qualificació professional es dóna suport a tota la formació que incorpori elements innovadors, tant pel que fa al contingut formatiu com a la metodologia i al plantejament global utilitzats. Les accions que incorpora aquest programa són de **formació integrada** i de formació professionalitzadora. Un dels col·lectius prioritaris a què s'adreça aquest programa és el de les dones que han patit o pateixen violència de gènere.
- **Inserció laboral de col·lectius amb dificultats especials:** aquest programa té com a objectiu la posada en marxa de dispositius de suport a la inserció laboral de col·lectius amb dificultats especials. Els dispositius d'inserció sociolaboral poden incorporar diferents mesures ocupacionals: prospecció i mediació laboral, informació, orientació, motivació, anàlisi de l'ocupabilitat, anàlisis de competències transversals, formació professionalitzadora, pràctica laboral, derivació de les persones participants a d'altres recursos ocupacionals, acompanyament a la inserció i seguiment posterior a la contractació. Entre els col·lectius prioritaris d'aquests dispositius es troben les dones que han patit o pateixen violència de gènere.

3. AJUTS PER A LA REALITZACIÓ DE PROJECTES I ACCIONS PER A L'OCUPACIÓ D'ENTITATS LOCALS

Projectes i accions per a l'ocupació d'entitats locals que poden ser:

- Projectes integrals per a l'ocupació que comprenen accions relatives a les diferents polítiques actives d'ocupació i promoció econòmica per al territori que derivin d'un pla estratègic d'acció local, per part d'entitats que representin municipis de més de 30.000 habitants.
- Accions de polítiques actives d'ocupació i promoció econòmica que no formen part d'un projecte integral, per part d'entitats que representin municipis de menys de 30.000 habitants.
- Projectes integrals per a l'ocupació o accions de polítiques actives d'ocupació i promoció econòmica per part d'entitats locals d'àmbit supramunicipal.

Entre els col·lectius prioritaris d'aquests ajuts trobem les dones que han patit o pateixen la violència de gènere.

4. PLANS D'OCUPACIÓ

Els plans d'ocupació són programes de contractació d'aturats per a la realització d'obres i serveis d'interès general i social. El Servei d'Ocupació de Catalunya subvenciona el cost salarial i de la Seguretat Social d'aquests contractes.

Les entitats que poden sol·licitar les subvencions per a la realització de plans d'ocupació són les entitats locals, les institucions sense finalitat de lucre, els òrgans de l'Administració general o autonòmica i les universitats.

Els beneficiaris dels plans d'ocupació són les persones aturades inscrites al Servei d'Ocupació de Catalunya com a demandants d'ocupació. Les dones que han patit violència de gènere són un dels col·lectius prioritaris.

D'altra banda, dins dels projectes destinats a la contractació de treballadors/treballadores desocupats per a la realització d'obres i serveis d'interès general i social en col·laboració amb entitats locals s'estableix com a activitat preferent l'assessorament i atenció social a les dones que han patit violència de gènere.

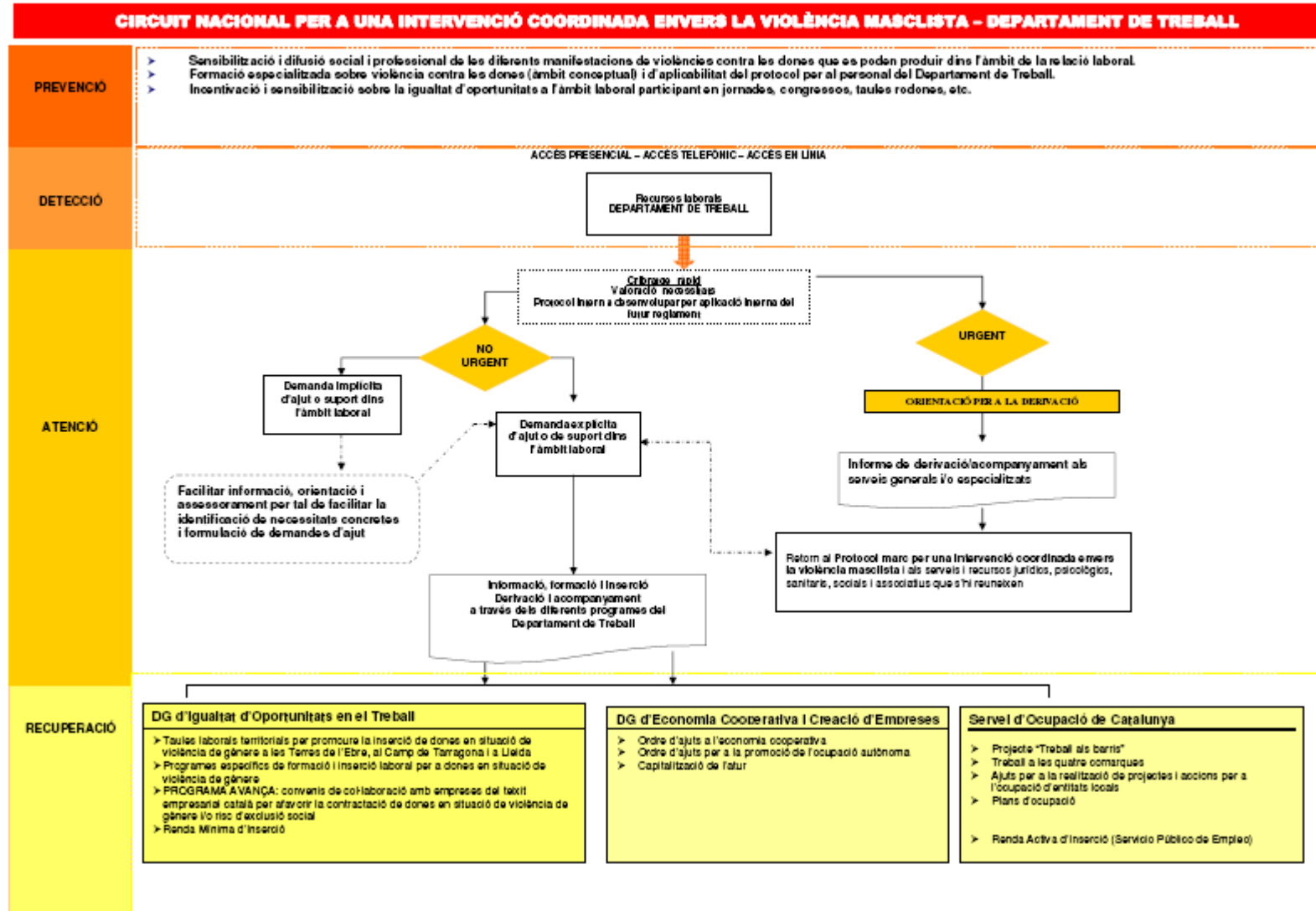
Prestació:

Renda Activa d'Inserció (RAI)

La renda activa d'inserció (RAI) és un programa de recolzament a la inserció laboral de col·lectius amb especials dificultats per incorporar-se al mercat de treball i en situació de necessitat econòmica, gestionat pel Servicio Público de Empleo Estatal (antic INEM) amb la col·laboració del Servei d'Ocupació de Catalunya.

Aquest programa comporta el pagament d'una renda mensual que se sol·licita i es complementa amb accions d'assessorament, informació, formació laboral i acompanyament individualitzat.

Poden ser beneficiàries d'aquest subsidi les dones que acreditin la condició de víctima de violència masclista, mitjançant una ordre de protecció judicial o informe del Ministeri Fiscal que indiqui la existència d'indicis que està patint violència, i que estiguin inscrites com a demandants d'ocupació.

Vicepresidència

SECRETARIA GENERAL DE L'ESPORT

Missió

Liderar, en el marc de la direcció, planificació i execució de l'administració esportiva de la Generalitat, la realització d'actuacions difusores, informatives i formatives adreçades a tota la població relacionada, en els diversos graus d'implicació, amb la pràctica esportiva.

EIX 1. PREVENCIÓ

Des de la Secretaria General de l'Esport s'està avançant en les línies de prevenció de la violència masclista següents:

- Englobar les diverses tipologies d'organitzacions i entitats esportives i culturals pel que fa a la sensibilització, per fixar graus de compromís ètic.
- Fer conèixer el protocol arreu del territori, fent atenció a la responsabilitat quant a la prevenció i la detecció.
- Generar recursos propis (recerca i formació).
- Valorar la participació en els processos de recuperació.

Gabinet de Gènere del Consell Català de l'Esport

Responsable d'impulsar, coordinar i col·laborar per la implantació de les polítiques de dones en les línies d'actuació de les directrius previstes als plans de polítiques de dones aprovats pel Govern i elaborats per l'ICD en què es contemplen les actuacions per eradicar la violència masclista. Elabora els materials formatius en col·laboració amb l'[ECE](#).

Impuls a la investigació en matèria de violència masclista en l'esport.

Escola Catalana de l'Esport (ECE)

La formació a través d'aquest ens docent propi (ECE) permet actuar en l'àmbit de la prevenció i incloure-hi informació i formació específica.

Formació específica del professorat per a tots els cursos d'iniciació a tècnic/a esportiu (CIATE).

En els continguts curriculars obligatoris s'inclou un mòdul de gènere i esport que conté l'apartat específic sobre violència masclista.

Xarxa pública de centres i residències esportives (XPCRE)

Informació als i les esportistes residents, al personal tècnic esportiu, al personal d'atenció mèdica i psicològica i als i les esportistes.

Associacions esportives escolars

Formació per als i les joves i per al personal de dinamització i coordinació. Informació coordinada amb el centre docent.

EIX 2. DETECCIÓ

- a) Intervenció en primera instància davant la detecció de casos de violència, per part del personal professional especialista del sector, ubicat en centres o residències esportives de la Xarxa Pública de Centres i Residències Esportives (XPCRE).

- b) Establiment de mesures de coordinació entre els diferents agents dinamitzadors d'esport per tal de garantir en casos d'atenció i recuperació la derivació urgent i el bon funcionament del protocol, per a la ciutadania practicant vinculada amb el món de l'associacionisme esportiu.